Gavril
Horja

ALL EDUCATIONAL

ECONOMIE

PLANURI
SINTEZE
TESTE
PROBLEME
SUBIECTE

ÎN SPRIJINUL
CANDIDAȚILOR
LA ADMITEREA
ÎN FACULTĂȚILE ECONOMICE

Scanned with OKEN Scanner

În ajutorul candidaților la admiterea în
Facultățile Economice

ECONOMIE

PLANURI - SINTEZE - TESTE - PROBLEME - SUBIECTE

Scanned with OKEN Scanner

Colecția *Preuniversitaria* a grupului de edituri **ALL** cuprinde:

clasele V-VIII

1. **Geometrie în spațiu -** probleme – I. Georgescu – 1995
2. **Probleme de fizică pentru gimnaziu** – Sandu Mihail – 1995

clasele IX-XII

1. **Ghidul universităților particulare – 1994 - 1995**
2. **Teste de biologie** – M.V. Loteanu – 1994
3. **Probleme recapitulative de fizică** – M. Penescu – 1994
4. **Algebra examenelor** – Ioan Dăncilă – 1994
5. **Analiză matematică -** culegere de probleme – N. Donciu, D. Flondor, Vol. I, Vol. II – 1993
6. **842 probleme de matematică** – Eliferie Rogai, Moden Laurențiu – 1995
7. **Probleme de fizică pentru liceu** – Gabriela Cone, Gheorghe Stanciu – 1995
8. **Filosofie - Lecții şi antologie de texte** – Adrian Miroiu, Mihaela Miroiu – 1995

Scanned with OKEN Scanner

Prof. univ.
GAVRIL HORJA
dr. în ştiinţe economice

În ajutorul candidaţilor la admiterea în Facultăţile Economice

ECONOMIE

PLANURI - SINTEZE - TESTE - PROBLEME - SUBIECTE

ALL Educaţional
Bucureşti

Scanned with OKEN Scanner

© 1995 - Editura **ALL Educațional**

ECONOMIE

Gavril Horja

ISBN 973-571-032-3

Toate drepturile rezervate Editurii **ALL Educațional.**

Nici o parte din acest volum nu poate fi copiată

fără permisiunea scrisă a Editurii **ALL Educațional.**

Copyright © 1995 by **ALL Educational** S.A.

All rights reserved.

The distribution of this book outside Romania

is prohibited without the written permission of **ALL Educational** S.A.

Apărut 1995

Editura **ALL** Educațional

Bucureşti

Calea Victoriei 120

☎ 312.41.40, 650.44.20 Fax: 312.34.07

difuzare: 659.53.48, 210.62.30

Redactor : Marius Ioan

Coperta : Stelian Stanciu

Tehnoredactare computerizată : Luminița Velicanu

PRINTED IN ROMANIA

Scanned with OKEN Scanner

Din partea autorului

Lucrarea de față se adresează candidaților la concursul de admitere la A.S.E., precum şi la oricare Facultate sau Colegiu cu profil economic. Prin felul cum este alcătuită, ea reprezintă o premieră, întrucât până în prezent, cu excepția unor Culegeri de teste şi probleme pe teme economice, o astfel de lucrare auxiliară pentru uzul acestor candidați nu a fost încă publicată.

Având în vedere că tratarea subiectelor, ca şi rezolvarea testelor şi problemelor date la asemenea concursuri, presupune, în prealabil, cunoaşterea de către candidați a elementelor de bază ale **Economiei** predate în liceu, prezentul material didactic vine să răspundă acestui deziderat. Astfel, pentru a putea desprinde şi reține ideile principale, de conținut ale Manualului de Liceu, pentru fiecare capitol de lecție am dat la început un ***plan*** (***schemă***) de tratare a noțiunilor fundamentale, urmat de o ***sinteză-rezumat*** al acestora, fapt ce conduce la însuşirea şi sistematizarea cunoştințelor esențiale ale materiei de concurs, dând candidatului punctele de reper pentru tratarea oricărei lecții (sau capitol de lecție).

Pentru autoverificarea celor studiate, fiecare temă este urmată de un număr de ***teste-grilă*** şi, după caz, ***probleme*** tipice - în total 110 - ale căror răspunsuri şi rezolvări se află la sfârşitul cărții, unde candidații găsesc şi o serie de subiecte date la concursurile de admitere la A.S.E. şi alte facultăți economice din țară, în anii 1993 şi 1994; precum şi alte subiecte analoage, cu răspunsurile şi rezolvările corespunzătoare.

Scanned with OKEN Scanner

Prezenta lucrare a fost întocmită pe baza Programei şi Manualului de Liceu, ediția 1993, aprobate de Ministerul Învățământului pentru concursul de admitere din 1995.

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

1. Nevoile şi resursele. Activitatea economică 1
2. Proprietatea şi iniţiativa economică 5
3. Banii 8
4. Factorii de producţie 12
5. Progresul tehnic 16
6. Utilizarea factorilor de producţie. Costul de producţie 19
7. Bunurile economice 23
8. Piaţa 27
9. Concurenţa 30
10. Piaţa monetară 34
11. Piaţa capitalurilor 37
12. Piaţa forţei de muncă. Salariul 40
13. Profitul 43
14. Venitul, consumul şi investiţiile 46
15. Eficienţa şi echilibrul economic 50
16. Şomajul 53
17. Inflaţia 56
18. Fluctuaţiile activităţii economice 60
19. Statul şi economia 63
20. Tranziţia la economia de piaţă în România 67
21. Probleme globale ale economiei mondiale 70
22. Piaţa mondială 73
23. Piaţa schimburilor valutare 77
24. Racordarea economiei româneşti la piaţa mondială 79

Răspunsuri şi rezolvări ale testelor şi problemelor 82

Subiecte date la concursurile de admitere în învăţământul economic superior 83

Alte subiecte analoage celor de concurs 95

Scanned with OKEN Scanner

Anunț important

Editura ALL este interesată în promovarea valorilor didactice autentice.

Editura ALL adresează:

- profesorilor cu o rodnică experiență pedagogică;
- preparatorilor autentici;
- tuturor celor interesați

invitația de a contribui la promovarea unor cărți de interes şcolar deosebit.

Dacă aveți deja un manuscris, sau numai o idee despre o viitoare carte, care să corespundă următoarelor exigențe:

- să fie necesară;
- să corespundă programei;
- să fie o lucrare originală;
- să fie realmente folositoare unor categorii cât mai cuprinzătoare de elevi,

nu ezitați să ne contactați la *tel.: 312 34 07*.

Iată ce vă oferim în ipoteza că vă interesează propunerea noastră:

- o ținută grafică foarte îngrijită;
- o tehnoredactare de elită;
- o difuzare echilibrată;
- o puternică motivație pentru a colabora cu noi.

Vă așteptăm, așadar!

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 1

NEVOILE ŞI RESURSELE. ACTIVITATEA ECONOMICĂ

I. NEVOILE ŞI ACTIVITATEA UMANĂ

Plan

1. Satisfacerea nevoilor - condiție a existenței umane.
2. Sistemul nevoilor, clasificarea acestora:
   - nevoi materiale şi nevoi sociale;
   - nevoi fundamentale şi nevoi superioare.
3. Caracterul dinamic şi nelimitat al nevoilor
4. Activitatea economică (munca)
   - caracterul funcțional şi de finalitate al ***muncii***.

Pentru a putea trăi, oamenii trebuie să consume o serie de bunuri, ca alimente, îmbrăcăminte etc. şi au, de asemenea, nevoie de unele servicii, cum sunt: transportul, asistența medicală, învățământul ş.a., satisfăcându-şi permanent o sumă de nevoi (trebuințe).

Multitudinea de trebuințe ale oamenilor alcătuiesc un ***sistem al nevoilor***. Acestea pot fi grupate în: ***nevoi materiale-individuale*** (biologice-naturale) şi ***nevoi sociale***, legate de convieţuirea în societate. O altă clasificare este aceea în: ***nevoi elementare*** (de bază, primare sau fundamentale) şi ***nevoi superioare*** (elevate).

În decursul timpului nevoile nu rămân aceleaşi (constante), ci ele se diversifică şi sporesc odată cu dezvoltarea societății. De aceea, sistemul nevoilor este ***dinamic*** şi ***nelimitat***. Astfel, de la nevoile primare s-a ajuns la nevoi superioare (sociale, spirituale, culturale).

Multiplicarea şi diversificarea continuă a nevoilor are o ***condiționare obiectivă***, dată de nivelul de dezvoltare a societății şi o ***condiționare subiectivă***, determinată de dezvoltarea individului.

Activitatea economică sau de producție prin care omul transformă natura creându-şi astfel bunurile şi serviciile necesare traiului este generată de necesitatea satisfacerii (acoperirii) nevoilor sale.

Forma fundamentală a activității umane este munca, care îl defineşte pe om; omul fiind singura ființă rațională care îşi reprezintă, în conştiința sa, scopul acțiunilor sale.

Raporturile dintre oameni în procesul activității lor sunt raporturi de ***interese***.

Activitatea umană (munca) are un caracter ***funcțional***, fiind îndreptată spre satisfacerea unor nevoi şi un caracter de ***finalitate***, deoarece prin ea se urmăreşte realizarea unor scopuri.

Scanned with OKEN Scanner

II. RESURSELE ŞI LIMITELE LOR

Plan

1. Definirea resurselor şi clasificarea lor:
   - resurse primare şi resurse derivate.
2. Resursele naturale (importanţă, clasificare):
   - resurse neregenerabile şi resurse regenerabile;
   - resurse recuperabile, resurse parţial recuperabile, resurse nerecuperabile.
3. Caracterul ***limitat*** al resurselor.

Toate elementele pe care omul le foloseşte în activitatea sa pentru a-şi satisface trebuinţele formează resursele, pe baza cărora îşi asigură consumul.

Resursele se împart în: a) ***resurse primare***, formate din: potenţialul uman şi potenţialul natural şi b) ***resurse derivate*** formate pe baza celor primare (maşini, utilaje, experienţă ştiinţifică).

O deosebită importanţă o au ***resursele naturale***. După durata folosirii lor în timp, resursele naturale se împart în: a) resurse naturale ***neregenerabile*** sau epuizabile (ex. zăcămintele de combustili fosili, minereuri) şi b) resurse naturale ***regenerabile*** (pământul, apa, aerul).

Având în vedere posibilitatea recuperării lor, resursele naturale se împart în: resurse ***recuperabile*** (o serie de materii prime), ***parţial recuperabile*** (cele biologice) şi ***nerecuperabile*** (energia, combustibilii).

Resursele, spre deosebire de nevoi, sunt ***limitate*** la o anumită cantitate dată. De aceea, limitarea resurselor este o problemă principală a omenirii, căci, creşterea nevoilor nu este însoţită de o creştere similară a resurselor. Prin urmare, resursele trebuie utilizate cât mai raţional şi eficient.

III. RAŢIONALITATEA UTILIZĂRII RESURSELOR

Plan

1. Obiectivul-funcţie al activităţii economice.
2. Utilizarea raţională a resurselor.
3. Ştiinţa economică şi obiectul ei.

Folosirea resurselor limitate trebuie făcută în aşa fel încât să putem satisface cât mai deplin nevoile. Obiectivul-funcţie al activităţii economice este ***maximizarea efectelor utile prin minimizarea consumului de resurse***. Raţionalitatea activităţii economice cere ca omul să obţină mai mult cu acelaşi efort sau chiar cu un efort mai mic. A utiliza raţional resursele înseamnă a stabili un raport eficient (optim) între resurse şi nevoi, respectiv între producţie şi consum.

De problemele stabilirii acestor raporturi şi utilizarea raţională a resurselor se ocupă ***ştiinţa economică***, care are ca rezultat administrarea eficientă a resurselor limitate. Ea studiază modul de alocare (repartizare) a resurselor limitate în vederea satisfacerii cât mai depline a nevoilor. Totodată, studiul ştiinţei economice ne învaţă cum să ne comportăm ca agenţi economici pentru a acţiona raţional şi eficient; ştiinţa economică are, deci, un caracter practic şi educativ, ajuntându-ne să cunoaştem cel mai important domeniu al vieţii sociale - ***domeniul economic***.

Scanned with OKEN Scanner

IV. ECONOMIA, O REALITATE DIVERSĂ

Plan

1. Diversitatea activităţilor economice.
2. Întrebările la care trebuie să răspundă economia.
3. Definiţia economiei de piaţă şi trăsăturile ei:
   - libertatea de acţiune a agenţilor economici;
   - libertatea preţurilor;
   - libertatea comerţului;
   - folosirea pârghiilor economice;
   - primordialitatea proprietăţii private.

Activitatea economică se realizează prin acţiuni diverse ale agenţilor economici. Diversitatea acţiunilor economice are în vedere mai multe criterii: volumul, structura, conţinutul şi condiţiile de desfăşurare a acesteia, în uzine, fabrici, şantiere, bănci, etc., care formează aşa-numita ***maşină economică***. Orice economie trebuie să răspundă la o serie de întrebări-cheie: (1) ce să producă? (2) cât să se producă? (3) cum să se producă? şi (4) pentru cine să se producă? Răspunsul optim (cel mai bun) la aceste întrebări l-a dat economia ţărilor dezvoltate deoarece aceasta furnizează maximum din ceea ce au nevoie oamenii. Această economie a fost denumită iniţial economie capitalistă, apoi concurenţială, iar astăzi economie de piaţă.

Economia de piaţă este acel mod de organizare şi funcţionare a economiei, în care asigurarea bunurilor şi serviciilor are la bază proprietatea privată, iar raportul dintre cerere şi ofertă determină priorităţile economice; accesul la bunurile economice fiind reglat prin preţ.

Economia de piaţă se caracterizează prin următoarele trăsături:

a) libertatea de acţiune a agenţilor economici, ca trăsătură fundamentală;
b) libertatea preţurilor, formate pe baza concurenţei;
c) libertatea comerţului interior şi exterior şi convertibilitatea monedei naţionale;
d) folosirea pârghiilor economice şi a banilor;
e) proprietatea privată este predominantă în cadrul unui pluralism al proprietăţilor.

TESTE - GRILĂ[1]

1. Care din trăsăturile de mai jos se referă la nevoi şi care la resurse?

a) dinamice;
b) limitate;
c) nelimitate;
d) regenerabile;
e) biologice;
f) elevate (superioare);
g) sociale;
h) primare;
i) derivate;
j) recuperabile.

[1] O parte din Teste şi Probleme au fost preluate din lucrarea "*Economie - Probleme-Teste-Rezolvări*", Bucureşti, 1993, autori: Gh. P. Tănase, M. Coşea, I. Gavrilă, D. Niţescu, C. Popescu.

Scanned with OKEN Scanner

2. Care din următoarele caracteristici definesc munca?

a) este o necesitate vitală;
b) are caracter conştient;
c) este proprie oricărei vietăţi;
d) este proprie numai omului.

3. Care din trăsăturile de mai jos se pot atribui activităţii economice?

a) complexă;
b) dinamică;
c) creativă;
d) funcţionalitate;
e) finalitate;
f) evolutivă.

4. Care din enunţurile de mai jos arată obiectul de studiu al ştiinţei economice?

a) activitatea umană;
b) raporturile dintre oameni;
c) interesele economice;
d) modul de alocare a resurselor limitate în vederea satisfacerii cât mai depline a nevoilor.

5. De ce este necesară utilizarea raţională a resurselor?

a) pentru că resursele sunt nelimitate;
b) pentru că resursele sunt limitate şi rare;
c) pentru că resursele se ieftinesc;
d) pentru că resursele se scumpesc;
e) pentru că resursele cresc odată cu nevoile;
f) pentru că resursele nu cresc odată cu nevoile.

6. Care din afirmaţiile de mai jos definesc economia de piaţă?

a) este o economie naturală;
b) are la bază proprietatea publică;
c) raportul dintre cerere şi ofertă determină priorităţile economice;
d) predomină proprietatea privată;
e) este o economie condusă centralizat;
f) accesul la bunuri este reglat de preţ.

7. Care din elementele de mai jos sunt trăsături ale economiei de piaţă?

a) libertatea preţurilor;
b) dreptul la grevă;
c) raţionalitate (eficienţă);
d) libertatea comerţului;
e) primordialitatea proprietăţii private;
f) concurenţă perfectă;
g) programarea economiei;
h) folosirea pârghiilor economice şi a banilor;
i) concurenţa imperfectă.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 2

PROPRIETATEA ŞI INIŢIATIVA ECONOMICĂ

I. CE ESTE PROPRIETATEA?

Plan

1. Definiţia proprietăţii şi atributele ei (1-4).
2. Obiectul proprietăţii (bunurile);
   - clasificarea bunurilor după 4 criterii.
3. Subiectul proprietăţii (agenţii economici):
   - indivizii;
   - sociogrupurile (cooperative, societăţi pe acţiuni);
   - organizaţiile (naţionale şi internaţionale).

Economia de piaţă se întemeiază pe pluralismul formelor de proprietate în cadrul căruia proprietatea privată este primordială.

Proprietatea este o relaţie între oameni, un contract social, cu privire la bunurile existente în societate sau obţinute prin activitatea economică. Atributele proprietăţii sunt: (1) dreptul de posesiune; (2) dreptul de utilizare; (3) dreptul de dispoziţie şi (4) dreptul de uzufruct (de a folosi roadele).

Obiectul proprietăţii îl constituie bunurile, care pot fi clasificate după 4 criterii;

a) după ***forma lor materială***, bunurile pot fi: obiecte stabile, servicii şi informaţii;

b) după ***gradul de prelucrare***: bunuri primare, bunuri intermediare şi bunuri finale (a se da exemple);

c) după ***modul de utilizare***: bunuri pentru producţie (prodfactori) şi bunuri pentru consum (satisfactori);

d) după ***modul în care circulă*** în economie: bunuri, mărfuri şi bunuri care nu sunt mărfuri.

Subiectul proprietăţii îl formează agenţii economici (persoane fizice şi persoane juridice). Aceştia pot fi:

a) ***Indivizii***, care pot fi sau nu şi producători. Indivizii care sunt şi producători îşi exercită toate cele 4 atribute ale proprietăţii. Dacă nu sunt producători, ei nu pot utiliza bunurile decât prin salariaţi angajaţi, iar rezultatele (uzufructul) se împarte între proprietar şi salariaţi.

b) ***Sociogrupurile*** sunt formate din mai mulţi indivizi reuniţi pe baza a cel puţin unei trăsături comune. Asemenea sociogrupuri sunt: cooperativele, societăţile pe acţiuni şi altele.

c) ***Organizaţiile*** naţionale şi internaţionale. Cele naţionale sunt uniuni de întreprinderi pe ramuri, zone sau teritorii administrative. Totodată şi ***statul***, ca subiect al proprietăţii, poate fi considerat organizaţie şi deci agent economic. Organizaţiile internaţionale se formează prin asocierea unor agenţi economici sau organizaţii din două sau mai multe ţări.

Scanned with OKEN Scanner

II. PLURALISMUL FORMELOR DE PROPRIETATE

Plan

1. Formele principale de proprietate:
   a) Proprietatea particulară individuală;
   b) Proprietatea particulară asociativă;
   c) Proprietatea publică;
   d) Proprietatea mixtă.
2. Pluralismul formelor de proprietate (coexistența lor).

În decursul timpului omenirea a cunoscut următoarele forme de proprietate:

a) ***Proprietatea particulară*** care este baza economiei de piață și se manifestă prin existența ***proprietății individuale*** (mici unități meșteșugărești, ferme etc.) și a ***proprietății private*** (unități în care proprietarul folosește lucrători salariați). În cadrul proprietății private, administrarea bunurilor o face proprietarul sau o altă persoană stabilită de către acesta.

b) ***Proprietatea particulară asociativă*** sub forma unor ***cooperative*** sau a ***societăților pe acțiuni***, care are o mare răspândire.

c) ***Proprietatea publică*** ce se poate constitui la nivel național, municipal, comunal, fiind formată din unități care produc bunuri și servicii cu destinație socială și culturală; ea există în toate țările lumii (ex. căi ferate, mine, școli, spitale, teatre etc.).

d) ***Proprietatea mixtă*** formată prin asocierea unor proprietăți particulare cu proprietatea publică sau proprietăți dintr-o țară cu proprietăți din alte țări (ex. firme mixte româno-franceze sau în alte state).

Coexistența în aceeași țară a mai multor forme de proprietate constituie un ***pluralism al formelor de proprietate***. Acest pluralism de proprietate generează o concurență între ele, ducând astfel la progres social și avantaje pentru toți membrii societății.

III. LIBERA INIȚIATIVĂ

Plan

1. Definiția liberei inițiative.
2. Manifestarea ei:
   - dreptul de a face sau nu ceva din punct de vedere economic;
   - dreptul de a lua decizii;
   - avantajele liberei inițiative.

Proprietatea privată dă naștere liberei inițiative. ***Libera inițiativă este expresia libertății agenților economici de a poseda bunuri, de a le utiliza, de a dispune de ele și de uzufructul lor.***

Libera inițiativă se manifestă în dreptul agenților economici de a întreprinde ceva, de a dezvolta sau restrânge o acțiune economică, de a lua decizii privind activitățile lor. Ea reprezintă un mod de afirmare a libertății economice, pe baza proprietății private. Căci acolo unde proprietatea privată a fost desființată (vezi regimurile comuniste), libera inițiativă a fost eliminată, iar omul a fost înstrăinat de rezultatele muncii sale.

Scanned with OKEN Scanner

Libera iniţiativă asigură sporirea eficienţei economice, afirmarea celor capabili şi înlăturarea celor incapabili, asigurându-se astfel progresul societăţii.

TESTE-GRILĂ

8. Arătaţi care din bunurile de mai jos sunt primare, intermediare şi finale:
a) minereul de fier;
b) cheresteaua;
c) strungul;
d) firele de lână;
e) fonta;
f) cărbunele;
g) tractorul;
h) făina.

9. Ce stă la baza liberei iniţiative?
a) progresul tehnic;
b) proprietatea privată;
c) pluralismul formelor de proprietate;
d) libertatea comerţului.

10. Obiectul proprietăţii îl constituie:
a) bunurile-marfă;
b) bunurile materiale (corporabile);
c) serviciile;
d) bunurile primare;
e) bunurile finale;
f) orice bun existent sau rezultat dintr-o activitate economică.

11. Pluralismul formelor de proprietate constă în:
a) o situaţie temporară;
b) o caracteristică a tranziţiei la economia de piaţă;
c) persistenţa unor forme de proprietate din trecut;
d) coexistenţa mai multor forme de proprietate în aceeaşi ţară.

12. Ce atribute ale proprietăţii exercită acel agent economic care este proprietar, dar nu este şi producător?
a) dreptul de posesiune;
b) dreptul de utilizare;
c) dreptul de dispoziţie;
d) dreptul de uzufruct.

13. Condiţia fundamentală a libertăţii economice o constituie:
a) dreptul la muncă;
b) dreptul la posesiune;
c) dreptul de asociere;
d) dreptul la grevă;
e) libertatea de expresie;
f) dreptul de uzufruct;
e) dreptul de utilizare;
f) dreptul de dispoziţie.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 3

BANII

I. ORIGINEA, EVOLUȚIA ŞI FUNCȚIILE BANILOR

Plan

1. Originea banilor.
2. Evoluția banilor (moneda şi bancnotele).
3. Funcțiile banilor:
   - măsură a activității economice;
   - mijloc de schimb;
   - mijloc de plată;
   - mijloc de rezervă.

Economia de piață presupune folosirea banilor, al căror rol este foarte important, reprezentând, după cum spune economistul american P. Samuelson: "***sângele care irigă sistemul economic***".

Banii au apărut cu mii de ani în urmă şi au suferit profunde transformări.

Punctul de plecare al apariției banilor îl constituie schimbul, care la început s-a efectuat sub formă de troc, adică un bun se schimbă cu altul. Cu timpul din mulțimea bunurilor s-au desprins unele cu rol de intermediar sau etalon. Acestea au fost primele forme de bani: animale, piei, blănuri, bucăți de metal etc. Mai târziu, rolul de bani l-au îndeplinit metalele prețioase, aurul şi argintul.

Deoarece bucățile de metal prețios folosite ca bani erau de greutate şi puritate diferită şi la fiecare act de schimb trebuiau verificate s-a recurs la baterea de monedă, de o anumită greutate, formă şi puritate. După istoricul Herodot, baterea primelor monede a avut loc în sec. VII-VI î.e.n.

Până în sec. al XVII-lea banii au existat sub formă de monezi de aur şi argint; dar paralel se foloseau şi monezi din metale nepreținoase.

Începând din sec. al XVII-lea, pe lângă monezi, apar bancnotele sau biletele de bancă, ca semne băneşti emise de bănci.

Băncile păstrau monedele de aur şi argint sau lingouri de metale prețioase şi emiteau bancnote, care circulau în locul banilor de aur şi argint. Cu timpul dreptul de a emite bancnote a revenit unei singure bănci din fiecare țară numită Bancă Centrală sau Bancă de emisiune. Bancnotele puteau fi transformate, la cerere, de către Bănci în aur.

După primul război mondial această convertibilitate în aur şi argint a încetat treptat, în toate țările, bancnotele devenind un simbol recunoscut şi acceptat în actele de vânzare-cumpărare.

În prezent banii sub formă de bancnote şi monedă metalică au forme şi denumiri diferite de la țară la țară (dolar, liră, franc, rublă, marcă, leu etc.).

Banii au un rol covârşitor în economia de piață, fapt ce reiese din funcțiile pe care le îndeplinesc, şi anume:

Scanned with OKEN Scanner

1. ***O primă funcție*** a banilor este aceea că prin intermediul lor se ***măsoară activitățile economice***, adică cheltuielile și rezultatele prezente, trecute și viitoare. Unitatea bănească proprie fiecărei țări constituie ***etalonul general***. Expresia acestei măsurări prin intermediul banilor este ***prețul***, adică suma de bani pe care agenții economici apreciază că o reprezintă pe piață un bun, serviciu sau activitate economică.

2. ***Altă funcție*** a banilor este aceea de ***mijloc de schimb*** la orice vânzare-cumpărare. Datorită banilor, procesul de schimb este scindat în două tranzacții: vânzarea-cedarea bunurilor în schimbul banilor și cumpărarea-obținerea de bunuri în schimbul banilor.

3. ***Tot o funcție*** a banilor este și aceea de ***mijloc de plată***.

4. Fiind mijlocul general de cumpărare și de plată, banii sunt ***forma universală a rezervelor agenților*** economici, ei fiind un simbol al avuției.

II. MASA BĂNEASCĂ ŞI PUTEREA DE CUMPĂRARE A MONEDEI

Plan

1. Masa bănească și componentele ei (numerar și bani scripturali).
2. Determinarea masei băneşti.
3. Puterea de cumpărare a banilor.
4. Reglarea masei monetare (emisiune sau retragere).

Prin masă bănească (monetară) se înțelege suma de bani aflată în circulație la un moment dat, într-o țară. Ea este formată din: a) ***numerar*** și b) ***bani scripturali*** (de cont). Numerarul se compune din ***bancnote și monedă divizionară***. Banii scripturali sunt reprezentați de sumele înscrise în conturile bancare ale agenților economici. Cele două componente ale masei băneşti au acelaşi rol, se pot suplini și tranforma una în cealaltă.

Majoritatea masei băneşti (între 3/4 și 9/10) este formată din banii de cont.

Masa monetară este determinată de doi factori: (1) de volumul bunurilor și serviciilor supuse vânzării și (2) de viteza de rotație (circulație) a banilor. Viteza de rotație a banilor ne arată numărul mediu de operațiuni de vânzare-cumpărare și de plăți pe care le mijloceşte o unitate monetară într-o anumită perioadă de timp.

Masa monetară (M) este direct proporțională cu volumul bunurilor și serviciilor supuse vânzării (PY) și invers proporțională cu viteza de circulație (de rotație) a banilor (V). Deci, $M = \frac{PY}{V}$, unde P = nivelul prețurilor, iar Y = cantitatea bunurilor economice supuse vânzării.

De aceea, o problemă fundamentală a oricărei economii este asigurarea unui raport corespunzător între cantitatea de bani aflată în circulație și cantitatea de bunuri și servicii aduse pe piață. Acest raport exprimă ***valoarea banilor*** sau ***puterea lor de cumpărare***, care ne arată cantitatea de bunuri și servicii ce se pot procura (cumpăra) cu o unitate monetară.

Puterea de cumpărare a banilor depinde de o serie de factori economici și extraeconomici, dintre care cel mai important este starea economiei. O economie moder-

Scanned with OKEN Scanner

nă, puternică are o monedă cu putere de cumpărare ridicată. De aceea, cum spune un economist francez: "*fiecare popor are moneda pe care o merită*".

Reglarea (stabilirea) masei monetare o face Banca Centrală sau Banca Națională (de emisiune) a fiecărei țări, prin două modalități:

a) emisiunea sau retragerea de numerar;

b) crearea sau retragere de către bănci a unor cantități de bani scripturali.

Emisiunile de bani se fac atunci când crește volumul de bunuri și servicii, apoi pentru acoperirea deficitelor bugetului de stat și pentru a oferi agenților economici monedă națională în schimbul celei străine.

Retragerea (diminuarea) numerarului se impune când scade volumul de bunuri și servicii, când există un excedent bugetar și când se acordă monedă străină în schimbul celei naționale.

III. CONVERTIBILITATEA BANILOR

Plan

1. Convertibilitatea banilor (definiție).
2. Cursul de schimb
   - factorii care-l determină.
3. Importanța convertibilității monedei.

Prin ***convertibilitatea banilor se înțelege însușirea legală a unei monede de a fi schimbată cu o altă monedă în mod liber, prin vânzare-cumpărare.***

Vânzarea unei monede naționale în schimbul unor monede străine se face la un anumit preț sau ***curs de schimb.***

Cursul de schimb depinde de cererea și oferta de diferiți bani naționali, precum și de raportul dintre puterea de cumpărare a celor două monede naționale care se schimbă.

Toții factorii care influențează puterea de cumpărare a banilor influențează și cursul de schimb. De asemenea, cursul de schimb depinde și de conjunctura economică, de starea comerțului exterior.

Convertibilitatea monedei are importanță prin faptul că favorizează dezvoltarea comerțului și turismului internațional și, în genere, a economiei, dar uneori poate avea și efecte negative. De aceea, convertibilitatea nu este un scop în sine, ci un mijloc pentru dezvoltarea economiei.

Premisele necesare pentru a se trece la convertibilitatea monedei sunt:

- consolidarea economiei naționale;
- producerea de bunuri și servicii de calitate, competitive pe piața externă;
- crearea unor rezerve de valută străină;
- formarea unor prețuri corelate cu cele de pe piața internațională.

Scanned with OKEN Scanner

TESTE-GRILĂ. PROBLEME

14. Problemă: Dacă suma preţurilor bunurilor şi serviciilor supuse vânzării la un moment dat este de 35 miliarde lei, iar viteza de rotaţie a banilor este 5, să se calculeze masa monetară necesară acelui moment.

15. Dacă masa monetară la un moment dat a fost de 40 miliarde de unităţi monetare, iar suma preţurilor bunurilor şi serviciilor vândute a fost 120 miliarde unităţi monetare, care a fost viteza de rotaţie a banilor.

16. Puterea de cumpărare sau valoarea banilor este dată de:
a) aurul pe care-l conţine o unitate monetară;
b) valoarea materialului din care sunt confecţionaţi banii;
c) de cantitatea de bunuri şi servicii care pot fi procurate cu o unitate monetară;
d) de rata inflaţiei.

17. Care din situaţiile enumerate mai jos justifică o emisiune suplimentară de bani?
a) mărirea importurilor;
b) creşterea volumului de bunuri şi servicii;
c) creşterea inflaţiei;
d) deficitul bugetului de stat;
e) plata datoriei externe;
f) schimbarea monedei naţionale în valută străină;
f) scăderea volumului producţiei de bunuri şi servicii;
h) scăderea inflaţiei.

18. Care din enunţurile de mai jos reprezintă factori ce influenţează cursul de schimb valutar?
a) mărirea ţărilor a căror monede se schimbă;
b) puterea de cumpărare a monedelor ce se schimbă;
c) inflaţia existentă în ţările respective;
d) raportul dintre cererea şi oferta pentru monedele ce se schimbă;
e) starea comerţului exterior din ţările respective.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 4

FACTORII DE PRODUCȚIE

I. CE SUNT FACTORII DE PRODUCȚIE?

Plan

1. Factorii de producție (definiție).
2. Tendința de diversificare a acestora.
3. Determinarea cantitativă şi calitativă a lor.
4. Dezvoltarea economică extensivă şi intesivă.

Factorii de producție reprezintă partea resurselor economice atrase şi consumate în producerea bunurilor şi serviciilor.

În economia de piață factorii de producție se află în proprietatea agenților economici care îi folosesc în mod liber, conform cerințelor pieței.

Odată cu dezvoltarea societății se manifestă ***tendința de diversificare a factorilor de producție***, cum sunt: munca, instrumentele de producție, energia, obiectele supuse prelucrării, unele elementele ale naturii, informația, organizarea şi conducerea activității economice etc.

Fiecare factor de producție are o ***determinare cantitativă*** şi una ***calitativă***.

În funcție de aceste determinări avem două tipuri de dezvoltare economică: ***extensivă*** şi ***intensivă***. În dezvoltarea extensivă, creşterea producției se datorează sporirii cantităților factorilor de producție, iar în dezvoltarea intensivă, creşterea producției se datoreşte în mod preponderent aportului calității şi eficienței utilizării factorilor de producție.

În prezent agenții economici se preocupă intens de economisirea şi îmbunătățirea calității factorilor de producție din următoarele motive: (1) creşte tot mai mult nevoia de bunuri şi servicii; (2) sporeşte exigența pentru calitatea bunurilor şi serviciilor; (3) tendința de scumpire a unor factori de producție; (4) necesitatea prevenirii degradării mediului natural.

În literatura economică, mai întâi, s-a considerat că ar exista doar doi factori de producție - munca şi natura (pământul); după aceea s-a admis şi existența unui al treilea factor - capitalul, iar mai târziu, progresul tehnic, informația etc. Astăzi unii vorbesc de 9, 12, 20 sau câteva sute sau chiar mii de factori de producție. Dar, oricâți ar fi, ei se pot clasifica în trei mari categorii şi anume: ***munca***, ***natura*** şi ***capitalul***.

II. MUNCA

Plan

1. Definiția muncii
   - factor activ şi determinant al producției;
   - munca: unitate a efortului fizic şi intelectual;

Scanned with OKEN Scanner

2. Rolul efortului de gândire şi creativitate (informația).
3. Rodnicia muncii şi tendința de reducere a duratei muncii.

Prin muncă se înțelege activitatea conştientă, specific umană, îndreptată spre un anumit scop, prin care omul îşi defineşte interesul. Munca este factorul ***activ şi determinant***, al producției, deoarece orice progres al societății este legat de muncă. În procesul muncii, omul îşi foloseşte aptitudinile, capacitățile şi experiența, consumând energie fizică şi intelectuală.

Dacă la începuturile civilizației umane a predominat munca fizică, în epoca modernă predomină efortul de gândire (intelectual) de creativitate. ***Informația*** ca sumă a cunoştințelor umane devine astăzi un element de cea mai mare importanță pentru potențarea celorlalți factori de producție.

Odată cu perfecționarea factorilor de producție, a folosirii cunoştințelor şi informației, creşte ***rodnicia muncii***, adică rezultatele ei. Din această cauză se manifestă o tendință de reducere a duratei muncii, pentru că oamenii pot să-şi producă cele necesare vieții într-un timp de muncă mai scurt, rămânând mai mult timp liber destinat unor activități culturale şi spirituale (sport, recreere, educație, excursii etc.).

III. NATURA

Plan

1. Factorii de producție orginari (munca şi natura);
2. Natura ca factor de producție:
   - importanța pământului;
   - factor limitat, dar regenerabil.

Munca şi natura sunt factori de producție originari (primari). Prin natură ca factor de producție înțelegem ansamblul elementelor naturale la care omul face apel pentru a produce. Natura asigură condiții materiale oricărei producții, precum şi energia primară.

O importanță deosebită în cadrul naturii o are pământul, care include şi apa. În agricultură, silvicultură şi pescuit, pământul este principalul mijloc de producție. El este singura sursă pentru producerea alimentelor şi a materiilor prime agricole.

Ca factor de producție, pământul este limitat şi de aceea trebuie folosit eficient. Dar el este totuşi un factor de producție regenerabil.

IV. CAPITALUL

Plan

1. Definiția capitalului
   - bunurile-capital
2. Clasificarea capitalului tehnic:
   - capital fix (uzura sa fizică şi morală);
   - capital circulant.

Scanned with OKEN Scanner

Capitalul reprezintă ansamblul bunurilor produse prin muncă şi folosite pentru a obţine alte bunuri şi servicii. Aceste bunuri formează factorul de producţie numit ***capital*** sau ***capital tehnic***, ori ***bunuri (mijloace) de producţie***, cum sunt: clădirile fabricilor, magazinele comerciale, depozite etc., maşinile, utilajele, instalaţiile, materiile prime, combustibili, energia, tehnica de calcul, licenţele de invenţii etc.

După modul în care participă la activitatea economică şi după cum se consumă şi se înlocuiesc, elementele capitalului tehnic se împart în: ***capital fix*** şi ***capital circulant.***

Capitalul fix este acea parte a capitalului format din bunuri care participă la mai multe cicluri de producţie, se consumă treptat şi se înlocuiesc după mai mulţi ani de utilizare, cum sunt: clădiri, utilaje, maşini unelte, calculatoare etc. Capitalul fix suferă o ***uzură fizică*** şi o ***uzură morală***. Uzura fizică constă în deprecierea treptată a caracteristicilor sale funcţionale ca urmare a folosirii şi acţiunii agenţilor naturali (intemperiilor). Uzura morală se datoreşte progresului tehnic şi pieţii care asigură maşini, utilaje etc. cu performanţe tehnice superioare sau mai ieftine, decât cele aflate în funcţiune, despre care se spune că sunt depăşite moral.

Capitalul circulant este format din bunuri care participă la un singur ciclu de producţie şi se consumă sau se transformă dintr-o dată şi trebuie înlocuite cu fiecare nou ciclu de producţie, ca, de pildă, materiile prime, combustibilii, energia etc.

V. PROGRESUL FACTORILOR DE PRODUCŢIE

Plan

1. Definiţia progresului tehnic.
2. Aspectele cantitative şi calitative ale progresului tehnic.
3. Tendinţele ce marchează progresul tehnic
   a) Aspecte cantitative:
      - tendinţa de creştere a numărului de f. de prod. utilizaţi;
      - tendinţa de creştere a cantităţii şi volumului acestora;
   b) Aspecte calitative:
      - tendinţa de creştere a raţionalităţii şi eficienţei f. de prod.;
      - tendinţa de extindere a utilizării lor la noi activităţi;
      - tendinţa de utilizare a lor pe principii economice.

În decursul timpului factorii de producţie au suferit schimbări profunde, adică au progresat, având efecte pozitive asupra activităţii şi eficienţei economice. ***Progresul factorilor de producţie reprezintă un şir de realizări manifestate pe un termen foarte lung***. El are două aspecte majore - unul ***cantitativ***, iar altul ***calitativ***.

Aspectul cantitativ se manifestă prin ***tendinţa de creştere a numărului de factori de producţie utilizaţi***. De ex., în agricultură, la început, s-au folosit doar pământul, sămânţa şi munca, iar azi pe lângă aceşti factori, se folosesc tractoare, îngrăţăminte chimice, insecticide etc.

O altă tendinţă generală o constituie ***creşterea cantităţii (volumului) de factori utilizaţi***. De ex., un număr mai mare de persoane ocupate, capital mai mare constând dintr-un număr mai mare de utilaje, maşini-unelte etc.

Scanned with OKEN Scanner

Având în vedere caracterul limitat al resurselor, paralel, s-a manifestat şi o tendință cu aspect calitativ de ***creştere a raționalității şi eficienței utilizării factorilor de producție***.

Totodată s-a manifestat şi ***tendința de extindere a utilizării factorilor de producție*** la noi activități, prin combinarea lor. De ex. petrolul, energia electrică, diferite tehnici.

O tendință importantă este şi aceea a ***utilizării factorior de producție pe principii economice*** şi pentru evitarea poluării mediului.

TESTE-GRILĂ

19. Care din afirmațiile de mai jos definesc factorii de producție?

a) sunt resursele naturale;
b) sunt resursele primare;
c) sunt resursele atrase şi consumate în producție;
d) sunt forțele naturii.

20. Care din elementele de mai jos sunt factori de producție?

a) apele;
b) zăcămintele minerale;
c) munca;
d) animalele domestice;
e) strungul;
f) pământul arabil;
g) vagoanele de tren;
h) licențele şi brevetele.

21. Care din elementele de mai jos sunt capital fix şi care capital circulant?

a) clădirile fabricilor;
b) blocurile de locuit;
c) energia electrică;
d) calculatoarele fabricii;
e) materiile prime;
f) maşinilor-unelte;
g) mijloacele de transport ale unei fabrici;
h) combustibili;
i) animalele de tracțiune;
j) grâul pentru sămânță.

22. Uzura fizică se datoreşte:

a) nefolosirii utilajelor;
b) intimperiilor naturii (agenții externi);
c) folosirii lor;
d) nereperării la timp a utilajelor.

23. Uzura morală se datoreşte:

a) progresului tehnic;
b) scumpirii utilajelor;
c) ieftinirii lor;
d) apariției de utilaje superioare.

24. Progresul factorilor de producție reprezintă:

a) creşterea volumului lor;
b) sporirea numărului lor;
c) o serie de realizări cu efecte pozitive asupra activității şi eficienței economice;
d) diversificarea utilizării lor.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 5

PROGRESUL TEHNIC

I. PROGRESUL TEHNIC ŞI PROGRESUL SOCIAL

Plan

1. Definiția progresului tehnic.
2. Măsuri de creştere a eficienței:
   - mici îmbunătățiri în procesul muncii;
   - schimbări profunde în producție.
3. Potențarea economiei de către progresul tehnic, prin:
   a) creşterea producției cu acelaşi consum de factori de producție;
   b) reducerea consumului de f. de prod. pe unitatea de produs.
4. Reglarea economică a progresului tehnic, prin:
   a) concurență;
   b) comercializarea progresului tehnic.

Progresul tehnic reprezintă totalitatea realizărilor prin care o întreprindere sau o economie devine mai eficientă. Eficiența sporită poate rezulta fie din mici îmbunătățiri în procesul muncii, ca înlăturarea unor transporturi inutile, aprovizionare mai rapidă etc., fie din schimbări profunde şi ample, cum sunt: pregătirea mai bună a forței de muncă, folosirea unor tehnici şi tehnologii noi etc.

Capacitatea progresului tehnic de a potența economia se poate realiza prin:

a) creşterea volumului producției cu acelaşi consum de factori de producție;

b) reducerea consumului de factori de producție pe unitatea de produs.

În prezent progresul tehnic constituie temelia progresului economic şi social.

Promovarea progresului tehnic se reglează în mod economic de către piață, prin:

a) concurență, care incită (stimulează) introducerea progresului tehnic;

b) comercializarea lui, prin care se confirmă dacă introducerea progresului tehnic este rentabilă, adică aduce încasări mai mari decât cheltuielile făcute cu introducerea lui. În acest mod, piața elimină realizările neeconomice (nerentabile).

II. INOVAȚIA

Plan

1. Definiția inovării; cercetarea ştiințifică şi revoluția tehnico-ştiințifică.
2. Definiția inovației; costul ei ridicat.
3. Tendințele cercetării ştiințifice pe termen lung:
   a) de accelerare;
   b) de creştere a cheltuielilor de cercetare.
4. Influențele ce decurg din scumpirea inovației:

Scanned with OKEN Scanner

a) de eliminare a unora;
b) de unire a eforturilor pentru a susține cercetarea.

Orice progres tehnic este rezultatul unei inovări. ***Inovarea este o activitate creatoare a omului prin care se generează progres tehnic.*** Activitatea de inovare este denumită ***cercetare științifică***, care fiind permanentă poartă și denumirea de ***revoluție tehnico-științifică***.

Cercetarea științifică începe cu documentația și se încheie cu utilizarea rezultatelor obținute.

Ideea sau proiectul rezultat din cercetare, care prin aplicare în producție duce la creșterea eficienței, constituie inovația.

Deoarece inovația necesită cheltuieli mari de cercetare, ea este scumpă, vânzându-se cu prețuri ridicate.

Pe termen lung, inovația are două mari tendințe:

a) de accelerare, adică de reducere a timpului de la începerea unei cercetări și până la terminarea ei și, totodată, creșterea numărului anual de inovații (cercetări) finalizate;

b) de creștere a cheltuielilor de cercetare pentru o inovație, astfel că cercetarea devine tot mai scumpă (costisitoare). De aici rezultă două influențe pentru executanții și beneficiarii de inovații și anume:

a) cei care nu pot face față acestor mari cheltuieli sunt eliminați;

b) determină unirea eforturilor agenților economici pentru a susține aceste cheltuieli și a nu fi eliminați prin concurență. Din această cauză cercetarea și inovațiile se concentrează la firmele mari și în țările bogate, care dispunând de fonduri și capitaluri mari produc cele mai multe inovații pe care le impun pe orice piață. Din cauza scumpirii și riscului cercetării, statul devine cel mai important susținător financiar al cercetării științifice.

Inovațiile sunt reglementate juridic prin dreptul de proprietate industrială.

Inovația și inovarea transformă progresul tehnic în progres economic și social.

III. PROGRESUL TEHNIC ŞI SOCIETATEA

Plan

1. Transformările sociale produse de progresul tehnic:
   - înlocuirea echipamentelor, reorganizarea muncii și a producției;
   - recalificarea forței de muncă, renunțarea la unele tehnologii etc.;
   - mecanizarea, automatizarea, robotizarea producției.
2. Neadaptarea unora la aceste schimbări (opoziția față de ele):
   - datorită poluării mediului;
   - reducerii unor locuri de muncă.
3. Șomajul și creșterea locurilor de muncă pe termen lung.

Progresul tehnic provoacă mari transformări sociale, în însăși existența omului. De aceea, introducerea progresului tehnic presupune eforturi de adaptare la schimbările ce decurg din: înlocuirea unor echipamente, din reorganizarea muncii și a producției, din recalificarea unor oameni, din renunțarea la unele tehnici și tehnologii. Pentru unele persoane și agenți economici asemenea schimbări devin greu de realizat sau chiar imposibile. Acestora progresul tehnic le inspiră teamă și nesiguranță. Opoziția față de progresul tehnic este provocată și de unele efecte negative ale acestuia, cum ar fi poluarea mediului natural. De aceea, promovarea progresului tehnic impune utilizarea de tehnologii nepoluante.

Scanned with OKEN Scanner

Introducerea progresului tehnic provoacă îngrijorare şi din cauza că reduce uneori numărul locurilor de muncă, dând naştere la şomaj; căci unele munci manuale pot fi făcute de către maşini. Dar, există şi un proces invers, de creare a noi locuri de muncă în ramurile care concep şi fabrică noile maşini şi mecanisme. Astfel, că pe termen lung, progresul tehnic duce la sporirea locurilor de muncă. Deci, în unele ramuri are loc o scădere a locurilor de muncă, iar în altele o creştere a acestora. De aici rezultă că unii oameni pot să rămână şomeri, iar alţii să se recalifice. Dar acesta este preţul progresului tehnic şi de aceea solidaritatea umană trebuie să ajute pe cei aflaţi în şomaj, asigurându-se astfel promovarea continuă a progresului tehnic - baza progresului economic şi social.

TESTE-GRILĂ

25. Care din afirmaţiile de mai jos definesc progresul tehnic?

a) este o inovaţie;
b) este o invenţie;
c) este un nou produs;
d) este totalitatea realizărilor prin care o întreprindere sau economie devine mai eficientă.

26. Prin ce se realizează capacitatea progresului tehnic de a potenţa posibilităţile economiei?

a) prin extinderea mecanizării;
b) prin creşterea volumului producţiei cu acelaşi consum de factori de producţie;
c) prin reducerea locurilor de muncă;
d) prin reducerea consumului de factori de producţie pe unitatea de produs;
e) printr-o dezvoltare de tip extensiv.

27. Inovaţia este:

a) un brevet;
b) ideea sau proiectul rezultat din cercetare care, prin aplicare în producţie, duce la creşterea eficienţei economice;
c) o nouă metodă de lucru;
d) o ameliorare a producţiei.

28. Progresul tehnic duce la:

a) reducerea locurilor de muncă;
b) la creşterea locurilor de muncă în unele ramuri;
c) la păstrarea locurilor de muncă;
d) la înlocuirea muncii manuale cu munca maşinilor;
e) la creşterea productivităţii;
f) la menţinerea aceleiaşi productivităţi.

29. Progresul tehnic determină o opoziţie (adversitate) din partea:

a) celor ce nu se pot adapta noilor schimbări;
b) agenţilor economici din agricultură;
c) statului;
d) celor rămaşi fără lucru;
e) marilor întreprinderi;
f) agenţilor economici mai mici;
g) celor ce lucrează în servicii.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 6

UTILIZAREA FACTORILOR DE PRODUCȚIE. COSTUL DE PRODUCȚIE

I. UTILIZAREA FACTORILOR DE PRODUCȚIE

Plan

1. Combinarea factorilor de producție (operație tehnico-economică). Condițiile de care depinde:
   a) natura activității și diviziunea muncii;
   b) condițiile tehnice de producție;
   c) nevoile de bunuri și servicii;
   d) abilitatea întreprinzătorului.
2. Substituția factorilor de producție. Calculele de eficiență:
   a) productivitatea marginală;
   b) randamentul marginal;
   c) rata marginală a substituției.

Combinarea (unirea) factorilor de producție este o operație tehnico-economică și ea depinde de următoarele condiții:

a) ***Natura activității*** ce exprimă domeniile în care se desfășoară activitatea, adică genurile de activitate pe baza ***diviziunii muncii***, care separă activitățile agenților economici, de exemplu: industria, agricultura, construcțiile, transportul, comerțul, turismul etc.

b) ***Nevoile de bunuri și servicii***, care determină volumul activităților economice.

c) ***Condițiile tehnice de producție*** constituie și ele o determinare obiectivă a combinării factorilor de producție.

d) ***Abilitatea întreprinzătorului*** de a se adapta cerințelor pieței.

Caracterul limitat al factorilor de producție și scumpirea lor impun găsirea celor mai eficiente modalități de combinare și utilizare a acestora. În procesul concurenței, unii agenți economici sunt eliminați și rezistă numai cei care reușesc să producă bunuri și servicii cu un efort mai mic și de calitate mai bună, prin aplicarea cuceririlor științei managementului și marketing-ului.

Adoptarea celor mai bune metode de organizare și conducere a producției și desfacerii este scopul procesului de combinare a factorilor de producție. În cadrul acestui proces, un rol important îl are ***substituția*** factorilor de producție. ***Substituția factorilor de producție înseamnă înlocuirea parțială sau totală a unuia sau mai multor factori de producție cu unul sau mai mulți dintre alți factori în condițiile obținerii acelorași rezultate sau chiar a unora mai bune.***

Combinarea factorilor de producție se face pe baza unor calcule de eficiență și anume:

Scanned with OKEN Scanner

1. Productivitatea marginală a factorilor de producție (W_m) = sporul de producție (ΔQ), obținut prin creșterea cu o unitate a factorului respectiv ΔX, ceilalți factori rămânând nemodificați, $W_m = \frac{\Delta Q}{\Delta X}$.

2. Randamentul marginal al unui factor de producție = producția maximă ce poate fi obținută prin sporirea unui factor de producție, în condițiile în care ceilalți factori rămân nemodificați.

3. Rata marginală de substituție (R_mS) = cantitatea dintr-un factor de producție necesară (ΔX) pentru a compensa reducerea cu o unitate a unui alt factor ($-\Delta Y$), astfel încât producția să rămână aceeași $R_mS = -\frac{\Delta X}{\Delta Y}$.

II. COSTUL PRODUCȚIEI

Plan

1. Definiția costului de producție.
2. Consumul factorilor de producție (capitalul, munca, pământul).
3. Consumul global și costuri globale (fixe și variabile).
4. Consumuri medii (unitare) și costuri medii (unitare).
5. Consum marginal și cost marginal.
6. Căi de reducere a costurilor.

Obținerea de bunuri și servicii necesită cheltuieli cu factorii de producție utilizați și consumați. Aceste cheltuieli cu factorii de producție utilizați trebuie să se regăsească în prețul de vânzare al bunurilor sau serviciilor respective pentru a putea fi recuperate.

Costul de producție reprezintă ceea ce îl costă, de fapt, pe întreprinzător producerea unui bun sau serviciu.

Fiecare factor de producție se consumă diferit. Astfel, consumul factorului capital, diferă pe cele 2 componente ale sale: fix și circulant.

Capitalul fix participând la mai multe cicluri de producție se consumă treptat, fiind supus unui proces de uzură. Corespunzător uzurii capitalului, are loc ***amortizarea*** lui, prin care se înțelege recuperarea treptată a cheltuielilor cu achiziționarea capitalului fix, prin includerea în costul produsului a unei părți din aceste cheltuieli.

Consumul capitalului circulant presupune includerea integrală în formă materială și bănească a bunurilor din care este format în rezultatele producției, în cadrul fiecărui ciclu de producție. (Ex. cu lâna în covoare, sau zahărul în compot, atât fizic, cât și valoric).

Spre deosebire de consumul capitalului fix, care se înregistrează numai în expresie bănească, consumul capitalului circulant apare atât în expresie fizică, cât și valorică (bănească). (Un exemplu cu lâna dintr-un covor, în kg și în lei).

Cantitatea consumată de capital circulant în expresie fizică pentru obținerea unui bun economic se numește ***consum specific sau tehnologic*** (ex. cu lâna pentru covor).

Consumul factorului muncă poate fi exprimat fizic, prin timpul de muncă cheltuit pentru obținerea unui bun economic sau a întregii producții și valoric, prin salariile plătite angajaților.

Scanned with OKEN Scanner

Consumul factorului natură (pământ) este foarte greu sau chiar imposibil de relevat fizic; de aceea consumul lui se urmăreşte numai valoric prin ceea ce se plăteşte pentru a-l dobândi sau utiliza.

În consumul factorilor de producție se disting două niveluri de urmărire: a) consumul global şi b) consumul mediu sau unitar.

a) ***Consumul global*** determină ***costul global*** al producției. Acesta cuprinde:

1. ***Consumuri fixe***, care determină ***costurile fixe*** (CF), ce rămân relativ neschimbate față de modificarea volumului de producție. De exemplu cheltuielile cu amortizarea capitalului fix, cu chiria, iluminat, încălzire, salariile personalului administrativ).

2. ***Consumuri variabile***, care determină ***costurile variabile*** (CV), care se modifică în raport cu modificarea volumului producției. Exemplu, consumul cu materii prime, combustibili, energie, salariile personalului ocupat în producție etc.

3. ***Consumuri totale*** cărora le corespund ***costurile totale*** (CT) referitoare la întreaga producție, formate din costuri fixe şi costurile variabile $C_T = C_F + C_V$.

b) ***Consumul mediu*** sau ***consumul unitar*** (pe produs) are ca efect formarea ***costurilor medii*** sau ***unitare***, care pot fi şi ele: costuri unitare fixe, unitare variabile şi unitare totale. Astfel:

1. ***Consumul fix mediu*** determină costul fix mediu (C_{FM}) calculat ca raport între costurile fixe globale şi producția obținută (Q) $C_{FM} = \frac{CFT}{Q}$.

2. ***Consumul variabil mediu*** formează costul variabil mediu (C_{Vm}), calculat ca raport între costurile variabile globale şi producție obținută:

$$C_{Vm} = \frac{CVT}{Q}.$$

3. ***Consumul total mediu*** dă naştere la costul total mediu (C_{TM}) calculat ca raport între costurile totale şi producția obținută:

$$C_{TM} = \frac{CT}{Q}.$$

4. **Consumul marginal** are ca efect **costul marginal** (C_m) definit sub forma **sporului de cheltuieli totale** (ΔCT), **necesitate de creşterea consumului de factori de producție pentru a spori cu o unitate producția** (ΔQ):

$$C_m = \frac{\Delta CT}{\Delta Q}.$$

Agenții economici sunt interesați să obțină producția cu costuri cât mai mici (profitul fiind atunci mai mare).

Căi de reducere a costurilor:

1. obținerea unor prețuri de cumpărare a factorilor de producție cât mai mici;
2. reducerea stocurilor;
3. diminuarea consumului de materiale;
4. reducerea cheltuielilor cu salariile pe unitatea de produs;
5. micşorarea cheltuielilor de exploatare a utilajelor;
6. scăderea cheltuielilor administrative;
7. reducerea cheltuielilor de desfacere şi de publicitate.

Reducerea costurilor nu trebuie însă să influențeze negativ calitatea produselor, ci, dimpotrivă, să asigure un spor de calitate.

Scanned with OKEN Scanner

Costul de producţie este limita inferioară până la care se poate coborî preţul de vânzare fără a pune în pericol activitatea agenţilor economici.

TESTE-GRILĂ

30. Problemă. Pentru producerea a 100 bucăţi de produse s-au efectuat următoarele cheltuieli:

- materii prime şi materiale în valoare de 1.200.000 lei
- combustibili şi energie în valoare de 800.000 lei
- iluminat, încălzit în valoare de 400.000 lei
- chirii în valoare de 200.000 lei
- amortizarea capitalului fix în valore de 600.000 lei
- salariile personalului din producţie în valoare de 1.500.000 lei
- salariile personalului administrativ în valoare de 300.000 lei

Să se calculeze: costul total al producţiei; costul mediu unitar; costul fix total şi unitar şi costul variabil total şi unitar.

31. Care din cheltuielile de mai jos se includ în costurile fixe şi care în costurile variabile?

a) cheltuieli cu iluminatul;
b) cheltuieli cu chiria unităţii economice;
c) cheltuieli cu amortizarea capitalului fix;
d) cheltuieli cu materiile prime;
e) cheltuieli cu combustibilul;
f) salariile personalului administrativ;
g) salariile muncitorilor productivi;
h) cheltuielile cu încălzitul unităţii.

32. Problemă. O firmă a produs 20 de produse cu un cost total de producţie de 20.000 legi, sporind producţia la 25 de produse şi-a sporit costul cu 8.000 lei. Să se calculeze costul marginal unitar.

33. Problemă. Completaţi tabelul de mai jos:

Producţie (buc)	Cost fix (lei)	Cost variabil (lei)	Cost toal (lei)	Cost fix mediu	Cost variabil mediu	Cost total mediu	Cost marginal
1	300	200	...	...	...	...	...
2	300	250	...	...	...	...	...
4	300	350	...	...	...	...	...
9	300	400	...	...	...	...	...

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 7

BUNURILE ECONOMICE

I. ECONOMIA NATURALĂ ŞI ECONOMIA DE SCHIMB

Plan

1. Bunurile economice şi bunurile libere.
2. Autoconsumul şi economia naturală.
3. Economia de schimb şi condiţiile ei:
   - diviziunea muncii;
   - autonomia producătorilor;
   - definiţia mărfii.

Satisfacerea nevoilor umane se face cu ajutorul bunurilor. Bunurile pot fi ***economice*** şi ***bunuri libere***. Bunurile economice sunt rezultatul activităţii economice şi consumului de factori de producţie. Bunurile economice sunt limitate, pe când bunurile libere sunt nelimitate ca, de exemplu: aerul, lumina şi căldura solară. De aceea folosirea bunurilor libere se face în mod gratuit.

Bunurile economice sunt create pentru autoconsum sau pentru a fi vândute. O lungă perioadă de timp, nevoile de consum ale oamenilor au fost asigurate prin autoconsumul bunurilor din activitatea proprie a producătorului, ceea ce reprezintă o ***economie naturală. Economia naturală este acea formă de organizare a activităţii economice în care nevoile de consum sunt satisfăcute prin bunuri obţinute din activitatea proprie fără a se apela la schimb.***

Opusul economiei naturale este ***economia de schimb*** (producţia de mărfuri), ***care reprezintă acea formă de organizare a producţiei ce are ca scop creare de bunuri destinate schimbului prin vânzare-cumpărare.***

Economia de schimb a apărut pe o anumită treaptă a dezvoltării societăţii, pe baza a două condiţii: (1) ***diviziunea socială a muncii*** şi (2) ***autonomia (indepenenţa) producătorilor.***

Datorită diviziunii muncii, agenţii economici sunt specializaţi în anumite activităţi: agricole, industriale, servicii, construcţii, comerţ etc. Fiecare agent economic produce o cantitate de bunuri peste necesităţile sale astfel că o parte o vinde pentru a-şi cumpăra alte produse de care are nevoie. Diviziunea muncii, după cum arăta marele economist englez, Adam Smith, este un factor deosebit de important al progresului şi creşterii eficienţei economice.

Autonomia, independenţa producătorilor se bazează pe o anumită formă de proprietate şi în primul rând pe proprietatea privată, care dă proprietarului libertatea înstrăinării bunurilor sale, contra unei contraprestaţii. Principala condiţie a schimbului este ca fiecare să obţină pentru bunurile vândute o contravaloare echivalentă (contra-prestaţie).

Scanned with OKEN Scanner

În cadrul economiei de schimb, activitatea economică gravitează în jurul pieții, unde are loc schimbul de mărfuri. ***Marfa este orice bun economic capabil să satisfacă o nevoie și face obiectul vânzării-cumpărării pe piață la un anumit preț.*** Bunurile pentru autoconsum nu sunt considerate mărfuri.

II. UTILITATEA BUNURILOR ECONOMICE

Plan

1. Definiția utilității și aprecierea ei.
2. Legea lui Gossen și utilitatea marginală.
3. Utilitatea individuală, socială și totală.
4. Confirmarea utilității. Prețul bunurilor.

Utilitatea este capacitatea reală sau presupusă a unui bun economic de a satisface o nevoie prin folosirea lui în producție sau în consum. Baza utilității o constituie însușirile fiecărui bun economic. Dar utilitatea are sens economic numai prin raportarea ei la o nevoie socială, adică prin constatarea că bunul economic consumat aduce un serviciu sau o satisfacție. De aceea, aprecierea ***utilității are un caracter subiectiv***, depinzând de raportul dintre un bun și nevoile omului.

Utilitatea unui bun depinde de cantitatea în care bunul este oferit și de intensitatea nevoilor cumpărătorului. De aici rezultă că bunuri omogene au utilități diferite pentru diferiți indivizi. Ba chiar și pentru un anumit individ, elementele dintr-o mulțime de bunuri omogene nu au aceeași utilitate. Astfel, legea lui Gossen ne arată că: "***mărimea intensității unei plăceri descreşte până la saturare, dacă respectiva plăcere este satisfăcută continuu***". Deci, utilitatea primei unități dintr-un bun este mai ridicată, iar fiecare noua unitate care se consumă are o utilitate mai mică pentru că satisface o nevoie de scădere. ***Utilitatea ultimei unități consumate dintr-o mulțime de bunuri identice se numeşte utilitate marginală.***

Utilitatea marginală având în vedere individul este ***individuală***. Dar utilitatea marginală raportată la nevoile societății devine o ***utilitate marginală socială***. Suma utilităților individuale ale unei mulțimi de bunuri de același fel reprezintă ***utilitatea totală***. În timp ce utilitatea individuală descreşte utilitatea totală creşte, dar cu o rație descrescătoare.

Confirmarea utilității se face prin consumul bunului respectiv. Dar pentru a putea fi consumat, bunul trebuie să fie cumpărat, plătind producătorului o sumă de bani numită ***preț***. Prețul reflectă liber atât condițiile producătorului, cât și pe cele ale consumatorului.

Pe lângă prețurile libere, formate pe piață, există și prețuri administrate, impuse de unii agenți economici sau de către stat.

Scanned with OKEN Scanner

III. PRODUCTIVITATEA

Plan

1. Definiția productivității.
2. Nivelul productivității: globale și parțiale
   - productivitatea medie și productivitatea marginală.
3. Importanța creșterii productivității și factorii care o influențează.

Întrucât factorii de producție sunt limitați, sporirea producției de bunuri și servicii se poate face numai prin creșterea eficienței utilizării acestora, adică a rațonalității activității economice.

Expresia sintetică a rațonalității și eficienței este ***productivitatea, numită și rodnicie sau randamentul factorilor de producție utilizați***.

Nivelul productivității (W) se determină ca raport între producția obținută (P) și factorul (factorii) (F) folosiți în realizarea ei, după formula $W = \frac{P}{F}$.

Pentru prima dată calcularea productivității s-a făcut în S.U.A. la finele secolului XIX și s-a referit la un singur factor de producție și anume la ***muncă***, îmbrăcând forma ***productivității muncii*** (ca raport dintre producție și numărul de lucrători, sau număr de ore lucrate.

Distingem ***productivitatea parțială***, a unui singur factor de producție, (a muncii, a capitalului, a pământului) și ***productivitatea globală***, care se referă la eficiența tuturor factorilor de producție utilizați.

Ambele forme pot fi calculate ca: (1) ***productivitate medie***, ca raport între producția obținută și factorul sau factorii utilizați și (2) ***productivitatea marginală***, care exprimă sporul de producție (rezultat), care se obține prin mărirea cu o unitate a unuia sau ale fiecăruia din factorii utilizați.

Locul central îl ocupă productivitatea muncii pentru că munca este factorul de producție determinant.

Nivelul (mărimea) și dinamica productivității muncii sunt influențate de mai mulți factori și anume:

1. nivelul tehnic de producție;
2. nivelul și calitatea capitalului utilizat;
3. pregătirea și calificarea forței de muncă;
4. organizarea producției și a muncii;
5. condițiile de muncă;
6. cointeresarea factorului uman;
7. condițiile naturale.

Productivitatea muncii are un rol foarte important în reducerea decalajului (tensiunii) dintre resurse și nevoi, precum și în sporirea veniturilor și creșterii nivelului de trai, în ridicarea competitivității și a capacității de a face față concurenței atât pe piața internă, cât și pe piața externă.

Scanned with OKEN Scanner

TESTE-GRILĂ. PROBLEME

34. Care din bunurile de mai jos se consideră mărfuri?
a) orice bun destinat consumului;
b) bunurile economice destinate vânzării;
c) bunul folosit pentru autoconsum;
d) orice bun util.

35. La baza economiei de schimb se află:
a) o economie avansată;
b) un standard de viață ridicat;
c) diviziunea muncii;
d) interesul oamenilor de a-şi satisface mai bine nevoile;
e) autonomia, independența întreprinzătorilor.

36. Problemă. Într-o întreprindere lucrează 100 salariați şi se realizează într-o perioadă dată, o producție oarecare (omogenă) de 1000 produse (bucăți). Folosind acelaşi capital tehnic, dar angajând încă 20 de salariați, se obține o producție suplimentară (în plus) de 80 bucăți. Să se calculeze: a) productivitatea medie a muncii; b) productivitatea marginală.

37. Problemă. O firmă obține o producție de 10.000 produse (bucăți), utilizând 10 strungari, mărind numărul strungarilor folosiți cu încă 10, firma obține o producție totală de 15.000 produse. Să se calculeze: a) productivitatea medie a capitalului; b) productivitatea marginală a capitalului.

38. Pentru care din motivele de mai jos fiecare nouă unitate dintr-un bun care se consumă continuu are o utilitate mai mică, descrescătoare?
a) munca ce a creat lucrul economic este mai redusă;
b) nevoia consumatorului este mai puțin intensă;
c) prețul bunului este mai scăzut;
d) intensitatea nevoii satisfăcute continuu scade.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 8

PIAȚA

I. CE ESTE PIAȚA?

Plan

Elementele ce definesc piața:
a) un spațiu economic în care se desfășoară activitatea economică;
b) locul de întâlnire al cumpărătorilor și vânzătorilor;
c) locul de întâlnire al cererii și ofertei;
d) pe piață se formează prețurile;
e) regulatorul pieței este concurența.

Piața este o noțiune complexă caracteristică economiei moderne, numită economie de piață. Piața se definește prin următoarele elemente fundamentale:

1. Piața este spațiul economic în care se desfășoară activitatea economică a agenților economici, persoane fizice și juridice (firme).

2. Piața este locul de întâlnire al agenților economici, împărțiți în două mari categorii: cumpărătorii și vânzătorii.

3. Pe piață se întâlnesc cererea și oferta de bunuri și servicii, ai căror purtători sunt vânzătorii și cumpărătorii.

4. Pe piață se formează prețurile la care se vând și se cumpără bunurile economice.

5. Regulatorul pieței este concurența, prin care fiecare agent economic urmărește să-și realizeze scopurile sale.

Piața are mai multe forme: târguri, hale, magazine, expoziții, case de comenzi etc.

II. CEREREA

Plan

1. Definiția cererii.
2. Elasticitatea cererii și felurile ei:
   - cerere elastică;
   - cerere cu elasticitate unitară;
   - cerere inelastică (subunitară).

Trebuințele umane se regăsesc pe piață sub forma cererii de bunuri și servicii. Cererea exprimă, deci, trebuințele ce se pot satisface prin cumpărarea de bunuri și servicii. ***Cererea*** se definește ca fiind ***cantitatea în care un bun economic se cumpără în funcție de prețul său în decursul unei perioade.***

Privită în timp, cererea se modifică, adică crește sau scade. ***Modificarea mărimii cererii în funcție de factorii care o determină se numește elasticitatea cererii.*** Cei mai

Scanned with OKEN Scanner

importanți factori care modifică cererea sunt: ***prețul*** și ***venitul***; de aceea se vorbește de elasticitatea cererii în funcție de preț sau în funcție de venit.

După elasticitatea cererii în funcție de preț, bunurile economice ce se împart în trei categorii:

a) ***bunuri cu cerere elastică***, a căror cerere crește dacă prețul lor scade, astfel că volumul valoric al vânzărilor crește (prețul/unitate × numărul unităților vândute);

b) ***bunuri cu cerere de elasticitate unitară*** (sau egală cu 1), a căror cerere crește, când prețurile scad, dar volumul valoric al vânzărilor rămâne același;

c) ***bunuri cu cerere inelastică*** (subunitară) a căror cerere deși sporește, când scade prețul, suma valorică a vânzărilor scade.

III. OFERTA

Plan

1. Definiția ofertei.
2. Elasticitatea ofertei și felurile ei:
   - ofertă inelastică;
   - ofertă elastică.

Resursele și bunurile necesare satisfacerii trebuințelor umane se regăsesc pe piață sub forma ofertei de bunuri economice. ***Oferta este cantitatea dintr-un bun economic care poate fi vândută în condițiile prețului existent.***

Privită în timp și oferta suferă modificări, putând crește sau scădea, în funcție de anumiți factori, dintre care cel mai important este prețul. ***Modificările care intervin în mărimea ofertei unui bun economic ca urmare a acțiunii factorilor care o influențează se numește elasticitatea ofertei.*** După elasticitatea ofertei în funcție de preț, bunurile econmice se împart în trei mari categorii:

a) ***ofertă elastică*** proprie acelor bunuri la care modificarea prețului cu o unitate atrage după sine o modificare mai mare a cantității oferite;

b) ***ofertă de elasticitate unitară***, specifică bunurilor la care modificarea prețului cu o unitate determină modificarea în aceeași măsură a cantității oferite;

c) ***ofertă inelastică*** (subunitară) proprie acelor bunuri la care modificarea prețului atrage o modificare mai mică a cantității oferite.

IV. PREȚUL ȘI ECHILIBRUL PIEȚEI

Plan

1. Definiția prețului.
2. Echilibrul pieței.
3. Prețul de echilibru și importanța lui.

Prețul este suma de bani pe care o primește vânzătorul unui bun economic de la cumpărător. Prețul se formează pe baza înțelegerii dintre cumpărători și vânzători ca purtători ai cererii și ofertei pe piață.

Scanned with OKEN Scanner

Dacă considerăm prețul ca o variabilă independentă, creşterea sau scăderea lui va modifica cererea şi oferta în sens invers una față de cealaltă. Deoarece cantitatea vândută dintr-un bun este întotdeauna egală cu cea cumpărată, s-ar părea, deci, că pe piață domneşte ***echilibrul***, dar acesta este doar un ***echilibru parțial***. Echilibrul pieței unui bun se realizează însă numai la un anumit nivel al prețului şi în anumite condiții.

Prețul de echilibru este acela la care cantitatea ce se poate vinde dintr-un bun economic este cea mai mare, iar cererea şi oferta acestuia se egalizează la nivelul celui mai mare volum de vânzări şi cumpărări pe piață.

Prețul de echilibru al unui bun economic este legat de prețul de echilibru al altor bunuri, precum şi al factorilor de producție necesari pentru producerea acelui bun.

Prețul de echilibru are importanță în luarea deciziilor de către agenții economici de a produce sau nu anumite bunuri economice, în ce cantitate şi când. Prețul de echilibru se formează în mod liber fără intervenția statului.

TESTE-GRILĂ

39. Care din enunțurile de mai jos constituie elemente fundamentale, definitorii ale pieței?

a) locul de întâlnire între cerere şi ofertă;
b) locul special amenajat pentru vânzarea mărfurilor;
c) pe piață se formează prețul;
d) este locul unde se desfăşoară concurența;
e) este un spațiu geografic;
f) este un spațiu geografic-economic.

40. Când prețul unui bun este 1.000 lei, cererea este de 10.000 bucăți. Scăderea prețului la 900 lei/bucată, atrage după sine creşterea cererii la 10.500 bucăți.

Cererea pentru acest bun este:
a) elastică;
b) unitară;
c) inelastică.

41. La prețul de vânzare al unui bun economic de 1.000 lei se vând 4.000 de produse. Dacă prețul scade cu 10% volumul vânzărilor creşte la 5.000 produse.

Cererea acestui bun este:
a) inelastică;
b) elastică;
c) de elasticitate unitară.

42. În care din situațiile de mai jos se formează prețul de echilibru?

a) când prețul este stabilit de autorități;
b) când cererea este egală cu oferta;
c) când se vând şi se cumpără cea mai mare cantitate dintr-un bun economic;
d) când prețul este unic.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 9

CONCURENȚA

I. CUM SE MANIFESTĂ CONCURENȚA?

Plan

Concurența - sistem de relații ale pieței
- concurență loială şi neloială;
- concurență perfectă şi imperfectă;
- importanța concurenței.

Între agenții economici, în funcție de interesele lor pe piață, se formează un sistem de relații între aceştia cu privire la cantitatea, calitatea şi prețul bunurilor economice aduse pe piață. Acest gen de relații se numeşte concurență, competiție sau luptă de concurență.

Prin urmare, ***relațiile dintre agenții economici pe piață în funcție de interesele lor constituie un sistem economic de concurență, în care fiecare are libertatea să producă şi să vândă ce-i convine în condițiile pe care le consideră cele mai favorabile.***

Atunci când concurența se desfăşoară după anumite reguli stabilite în mod democratic se spune că avem o ***concurență loială*** (corectă), iar când nu se respectă aceste reguli, avem de-a face cu o ***concurență neloială*** (incorectă).

Concurența se poate manifesta numai când prețurile sunt libere, ceea ce duce la dezvoltarea producției şi la îmbunătățirea servirii cumpărătorilor. Manifestarea concurenței ne arată gradul de dezvoltare a pieței şi de libertate a economiei. Există piețe cu concurență perfectă şi piețe cu concurență imperfectă.

II. PIAȚA CU CONCURENȚA PERFECTĂ

Plan

1. Particularitățile pieței cu concurență perfectă:
   a) atomicitate perfectă;
   b) transparentă şi fluiditate perfectă;
   c) omogenitatea produsului;
   d) intrarea liberă pe piață;
   e) perfecta mobilitate a factorilor de producție.
2. Importanța cunoaşterii acestei piețe.

Piața cu concurență perfectă se caracterizează prin următoarele particularități:

a) ***atomicitate perfectă***, care înseamnă că există un număr mare de producători şi consumatori, de puteri egale şi în număr egal, dar de putere mică;

b) ***transparență şi fluiditatea perfectă***, care înseamnă că toți producătorii şi consumatorii cunosc perfect cererea şi oferta;

Scanned with OKEN Scanner

c) ***omogenitatea produsului***, adică pe piață există produse echivalente și substituibile;

d) ***intrarea liberă pe piață*** în funcție de eficiență, adică producătorul intră pe piață când costul e mai mic decât prețul de vânzare și iese de pe piață când prețul este mai mic decât costul producției;

e) ***perfecta mobilitate a factorilor de producție***, care presupune că toți producătorii și consumatorii găsesc liber și nelimitat la piață capital și forță de muncă, adică factori de producție de care au nevoie.

Dacă aceste 5 condiții sunt întrunite cererea și oferta sunt ***fluide***, iar dacă nu, atunci cererea și oferta sunt ***rigide***.

Piața cu concurență perfectă nu există însă decât în mod teoretic, deoarece este imposibil ca să fie reunite toate cele 5 particularități. Dar studiul acestei piețe ne arată că tipurile de piață depind de influența pe care o poate exercita asupra prețului și a cantității produsului, fie vânzătorul, fie consumatorul, influență care depinde de gradul de omogenitate a produsului, precum și de numărul de producători sau de consumatori.

III. PIAȚA CU CONCURENȚĂ IMPERFECTĂ

Plan

Formele de piață cu concurență imperfectă:

1. Piața monopolistică
2. Piața de oligopal
3. Piața de monopol
4. Piața monopsonică.

În realitate tipul de piață care există este cel cu concurență imperfectă, pe care atât producătorii (vânzătorii), cât și consumatorii (cumpărătorii) pot influența prețul.

Există următoarele forme de piață cu concurență imperfectă:

1. ***Piața cu concurență monopolistică***, caracterizată prin diferențierea produselor și existența unui număr de producători suficient de mare; de regulă, pe o astfel de piață atât producătorii, cât și consumatorii sunt numeroși, deci, oferta și cererea au caracter de atomicitate, dar produsele nu sunt omogene; cumpărătorul având posibilitatea de a alege vânzătorul, potrivit dorințelor sale.

2. ***Piața cu concurență de oligopol***, unde există numeroși cumpărători, dar oferta unui produs este reprezentată de un număr mic de producători, care au posibilitatea de a influența și controla prețul, însă fiecare producător trebuie să țină seama de deciziile celorlalți producători.

3. ***Piața cu concurență de monopol*** este aceea unde oferta unui anumit produs o are un singur producător, care poate astfel fixa prețul și controla piața. Monopolul determină mărimea prețului, dar nu poate determina cantitatea de produse vândute, care depinde totuși de cumpărători. Prețul de monopol este mai mare decât cel de pe piața monopolistică sau de oligopol. Piața de monopol elimină libera concurență și instaurează o dominație absolută a vânzătorului asupra cumpărătorilor. Din această cauză în țările dezvoltate se iau măsuri antimonopolistice (antitrust), care să limiteze monopolizarea producției unor mărfuri.

Scanned with OKEN Scanner

4. ***Piața cu concurență monopsonică***, pe care însuși cumpărătorul (fiind unic) poate influența prețul unui produs, atunci când cumpărătorii sunt puțini (***oligopson***) sau este un singur cumpărător (***monopson***).

În țările cu economie de piață există o îmbinare a acestor forme de piață, dar cea mai răspândită este piața de tip oligopol.

IV. POLITICI ANTICONCURENȚIALE

Plan

Strategia anticoncurențială și tipurile ei:

1. strategia efortului concentrat;
2. strategia elitei;
3. strategia costurilor.

În procesul concurenței, producătorii caută să obțină o poziție cât mai bună față de cumpărători, dar și față de concurenții lor din producție, folosind strategii comerciale, numite și ***strategii anticoncurențiale***, prin care se urmărește obținerea unui loc cât mai bun pe piață și atragerea unui număr cât mai mare de cumpărători. Există 3 tipuri de strategii anticoncurențiale:

a) ***strategia efortului concentrat***, care constă în efortul producătorului de a obține supremația în vânzarea unui produs sau asupra unei regiuni de desfacere a mărfurilor;

b) ***strategia elitei***, care constă în efortul unui producător de a aduce pe piață un produs de excepție care să elimine orice alt concurent, numită și strategia "Mercedes";

c) ***strategia costurilor*** care constă în practicarea unor prețuri mai mici, datorită unor costuri de producție mai mici, numită și "strategia japoneză".

Aceste strategii se practică simultan sau alternativ. Prin concurență se urmărește o mai bună servire a consumatorului, numit "consumatorul rege", ceea ce înseamnă ca producția să fie subordonată consumului.

TESTE-GRILĂ

43. Care din enunțurile de mai jos caracterizează piața cu concurență perfectă?

a) cererea este mai mare decât oferta;
b) atomicitatea producătorilor și consumatorilor;
c) oferta este mai mare decât cererea;
d) omogenitatea produselor;
e) există un singur ofertant.

44. Care din caracteristicile de mai jos sunt proprii pieței cu concurență imperfectă de monopol?

a) există un număr mare de vânzători;
b) există un singur ofertant pentru un anumit produs;
c) este înlăturată concurența liberă;
d) producătorul poate determina prețul;
e) satisface cel mai bine pe consumatori.

Scanned with OKEN Scanner

45. Care din trăsăturile de mai jos definesc piața cu concurența monopolistică?
a) caracterul de atomicitate a cererii și ofertei;
b) oferta unui bun este concentrată într-un singur producător;
c) mari posibilități de alegere pentru cumpărători;
d) prețul este stabilit de către producător;
e) lipsa de omogenitate a produselor.
Alegeți combinația corectă:

A = a + b;
B = c + d;
C = a + b + c;
D = c + d + e;
E = a + c + e.

46. Dacă într-o țară există 3 firme care produc televizoare, satisfăcând cererea internă, piața televizoarelor este:
a) piață monopolistică;
b) piață de oligopol;
c) piață de monopol.

47. Concurența este posibilă atunci când:
a) economia este condusă planificat centralizat;
b) prețurile se formează liber;
c) autonomia agenților economici este limitată;
d) există libertate de acțiune a agenților economici.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 10

PIAȚA MONETARĂ

I. CEREREA ŞI OFERTA DE MONEDĂ

Plan

Noțiunea de piață monetară (definiție)
- cererea şi oferta de monedă;
- rolul băncilor şi instituțiilor financiare.

În economia de piață apar situații când unii agenți economici au nevoie de bani mai mulți decât au, iar alții au bani mai mulți decât le trebuie să cheltuiească, la un moment dat. Acest mod de acoperire a nevoilor de bani ale unora pe seama surplusului de bani al altora se face prin ***piața monetară***.

Atunci când unii agenți economici au nevoie pentru un timp scurt sau mai lung de bani, ei se împrumută la cei care dispun de bani neutilizați. În felul acesta apare cererea cu oferta de monedă.

Întâlnirea dintre cererea şi oferta de monedă se face indirect, prin intermediul băncilor, caselor de economii, societăților de asigurare şi ale altor instituții financiare, care colectează disponibilitățile băneşti ale persoanelor fizice şi juridice şi pe care le împrumută agenților economici care au nevoie de bani.

Piața monetară reprezintă întâlnirea cererii de disponibilități băneşti pe termen scurt cu oferte de astfel de disponibilități băneşti.

Pe piața monetară participă agenții economici care solicită împrumuturi şi cei care oferă disponibilități băneşti. Băncile au rolul de a uşura întâlnirea cererii cu oferta de disponibilități băneşti. Ele mobilizează (colectează) disponibilitățile băneşti din economie şi satisfac cererile de credit, de aceea băncile formează ***nucleul sau sufletul pieței monetare***.

II. OPERAȚII PE PIAȚA MONETARĂ

Plan

Operațiile monetare:
- fără garanții şi cu garanții;
- operații de finanțare şi de refinanțare;
- credite de o zi, credite pe diferite termene.

Satisfacerea cererii şi ofertei de bani pe piața monetară se realizează prin ***operații monetare***. Aceste operații se clasifică după modul cum este implicată averea celui ce solicită împrumutul (creditul). Din acest punct de vedere se disting două mari categorii de operații:

Scanned with OKEN Scanner

a) ***fără garanție*** sau credite în alb (practicate mai mult în Germania);

b) ***cu garanție***, când cel care solicită împrumutul (debitorul) garantează creditul cu averea sa.

Mai există apoi: a) ***operații de finanțare*** și b) ***operații de refinanțare.***

După durata creditului există:

a) operația pentru credite de o zi sau pentru o noapte;

b) operația pentru credite pe perioade de la 2 la 90 zile, care sunt cele mai frecvente;

c) operații pentru credite pe perioade mai lungi de 90 de zile, până la 18 luni sau chiar până la 2 ani.

III. PIAȚA MONETARĂ ȘI DISPONIBILITĂȚILE BĂNEȘTI

Plan

1. Reglarea cantității de bani:
   - creșterea ei prin:
     - acordarea de credite;
     - acoperirea deficitului bugetar;
     - convertibilitatea valutară;
   - restrângerea ei prin:
     - reținerea unor bani;
     - scăderea cererii de credit;
     - creșterea ratei dobânzii.
2. Dobânda și calculul ei:
   - rata dobânzii și factori care o influențează;
   - profitul băncii.

Prin operațiile de pe piața monetară are loc reglarea cantității de bani, adică creșterea sau restrângerea disponibilităților bănești.

Astfel, creșterea volumului disponibilităților bănești se face prin următoarele operații:

a) acordarea de credite de către bănci;

b) acoperirea deficitului bugetar prin banca centrală, de emisiune;

c) convertibilitatea devizelor (valutelor) în monedă națională.

Restrângerea disponibilităților bănești se face prin:

a) reținerea de către agenții economici și populație a unor cantități de bani;

b) scăderea cererii de credit;

c) intervenția băncii centrale prin creșterea ratei dobânzii.

Băncile, care păstrează disponibilitățile bănești ale agenților economici, acordă credite celor care le solicită. Cei care primesc împrumuturi se numesc ***debitori***, iar cei care acordă creditele se numesc ***creditori***.

Pentru orice împrumut (credit) se plătește o ***dobândă care este suma de bani pe care o plătește debitorul creditorului (băncii) pentru folosirea banilor împrumutați până la restituirea (rambursarea) lor***. Calculul dobânzii (D) se face după formula:

$$D = \frac{C \cdot d' \cdot n}{100},$$

unde C = suma împrumutată, d′ = rata dobânzii; n = durata creditului în ani.

Scanned with OKEN Scanner

Rata dobânzii este dobânda pe un an la 100 unități monetare; $d' = \frac{D}{C} \cdot 100$ (exemple de calculare, din Manual).

Rata dobânzii variază în timp, poate fi mai mare sau mai mică, în funcție de raportul dintre cererea și oferta de credit și starea economică. Dacă rata dobânzii este mare, scade cererea de credit și invers, o rată a dobânzii mică sporește cererea de credite.

Câștigul sau profitul băncii se determină ca diferență între dobânda încasată de bancă pentru creditele acordate și dobânda plătită de bancă la depunerile agenților economici. Din profitul brut se scad cheltuielile de administrație ale băncii și rămâne ***profitul net*** al băncii. De regulă, rata dobânzii la credite este mai mare decât rata dobânzilor plătite de bănci și astfel apare această diferență din care rezultă profitul băncii.

TESTE-GRILĂ. PROBLEME

48. În care situație de mai jos se impune ca Banca Națională să facă emisiuni monetare?

a) când bugetul de stat este excedentar;
b) când crește volumul producției;
c) când există un deficit al bugetului de stat;
d) când se preschimbă moneda străină pe monedă națională.

49. Care din enunțurile de mai jos sunt corecte pentru a defini dobânda?

a) este o cheltuială de bani;
b) este prețul creditului;
c) este o formă de venit;
d) este suma de bani plătită de debitor creditorului pentru capitalul bănesc împrumutat.

50. Care din relațiile de mai jos exprimă rata dobânzii?

a) $\frac{\text{Dobânda}}{\text{Capitalul firmei}} \cdot 100$;

b) $\frac{\text{Dobânda}}{\text{Capitalul împrumutat}} \cdot 100$;

c) $\frac{\text{Profitul}}{\text{Creditul folosit}} \cdot 100$.

51. Problemă. O bancă are în păstrare 20.000.000 lei pentru care plătește anual o dobândă de 50%. Banca acordă unor agenți economici credite în valoare de 20.000.000 lei cu o dobândă anuală de 80%. Cheltuielile de administrație ale băncii sunt de 2.500.000. Care este profitul net al băncii?

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 11

PIAȚA CAPITALURILOR

I. ACȚIUNI ŞI OBLIGAȚIUNI

Plan

1. Societățile pe acțiuni şi acțiunile:
   - dividendul;
   - acțiunea titlu de valoare cu venit variabil;
   - drepturile şi riscurile acționarilor.
2. Obligațiunea - titlu de valoare cu venit fix
   - emitenții de obligațiuni.

În legătură cu piața de bunuri, cu piața muncii, cu piața monetară funcționează şi piața financiară (a capitalurilor).

Pe piața financiară se vând şi se cumpără titluri sau hârtii de valoare (acțiuni şi obligațiuni).

În economia de piață principalele întreprinderi funcționează ca ***societăți pe acțiuni***. Capitalul unei asemenea (societăți) firme se formează din contribuția asociaților (persoane fizice sau juridice) numiți ***acționari***. Proporțional cu capitalul adus, fiecare asociat primeşte un număr de acțiuni. Acțiunea are înscris pe ea numele firmei şi suma pe care o reprezintă, numită ***valoare nominală***. Cele mai multe acțiuni sunt la purtător, adică nu au înscrise pe ele numele posesorului; acțiunea atestă dreptul de proprietate a celui ce o deține asupra unei părți din capitalul firmei respective.

Drepturile şi riscurile acționarului sunt: dreptul de a obține o parte din profitul societății pe acțiuni numită ***dividend***, care variază de la o firmă la alta sau de la un an la altul. De aceea, acțiunea se mai numeşte titlu de valoare cu ***venit variabil***; acționarul are dreptul de a participa la alegerea consiliului de administrație, de a obține o parte din capitalul firmei când aceasta se lichidează sau suportă o parte din pierderi dacă firma are pierderi. Toate drepturile şi riscurile posesorului de acțiuni sunt proporționale cu valoarea acțiunilor pe care le posedă.

Obligațiunea este un titlu de valoarea ce atestă un împrumut pe termen lung făcut de stat sau de către unele societăți, care se angajează să restituie împrumutul într-un timp dat şi să plătească pe toată durata o dobândă fixă. De aceea, obligațiunile sunt numite titluri de valoarea cu ***venit fix***. Cei ce dețin obligațiuni au calitatea de creditori şi se numesc obligatari. Principalul emitent de obligațiuni este statul pentru a-şi acoperi deficitele bugetare, dar pot emite obligațiuni şi băncile, administrațiile locale, precum şi întreprinderile publice, ori private pentru a-şi finanța unele lucrări de investiții.

II. FORMELE PIEȚEI FINANCIARE

Plan

Cele două forme ale pieței financiare:
1. piața financiară primară;
2. piața financiară secundară (bursa de valori)
   - operațiunile bursiere (le vedere și la termen).

Piața financiară are două forme: ***piața financiară primară*** și ***piața financiară secundară***.

Piața financiară primară cuprinde emisiunea și plasarea de titluri de valoare noi, care se vând la un ***curs*** egal cu valoarea nominală (înscrisă pe titlu). Operațiunile pe această piață se efectuează prin intermediul băncilor.

Piața financiară secundară sau ***bursa de valori*** cuprinde tranzacțiile cu titluri de valoare ***emise anterior*** făcute cu ajutorul unor agenți de schimb (jobberi sau brokeri).

Bursele sunt organizate ca societăți pe acțiuni.

Prețul la care se vând titlurile de valoare se numește ***curs*** sau ***cotație***, care poate fi mai mare sau mai mic decât valoarea nominală a titlurilor.

Cursul depinde de cererea și oferta de titluri, de mărimea dividendului și a ratei dobânzii, precum și de alte împrejurări interne și internaționale.

La Bursa de valori, schimbul de titluri se face prin două feluri de operațiuni: a) ***operațiuni la vedere***, când schimbul titlurilor pe bani are loc în momentul respectiv, la cursul existent (afișat); b) ***operațiuni la termen***, în care tranzacția se face la cursul din acel moment, iar execuția (schimbul și plata) se face la o dată ulterioară numită ***scadență***. Aceste operații la termen sunt ***speculative***, una din părți câștigă, iar cealaltă pierde, deoarece la scadență cursul poate fi mai mare sau mai mic decât a fost în momentul tranzacției. Vânzătorul mizează pe scăderea cursului, fiind speculator "***à la baisse***", iar cumpărătorul mizează pe creșterea cursului, fiind speculator "***à la hausse***". Operațiunile la termen sunt de două feluri: la ***termen fix*** și ***cu premii***.

III. ROLUL BURSEI DE VALORI

Plan

1. Bursa - componentă a economiei de piață.
2. Rolul bursei de valori (transformă capitalul și-l transferă de la o firmă la alta)
   - pachetul de control al acțiunilor.
3. Burse de mărfuri și burse valutare.

Bursa de valori este o componentă a economiilor de piață, care se apropie cel mai mult de o piață cu concurența perfectă. Aici se formează prețuri unice deoarece fiecare categorie de titluri se cotează (negociază) la o singură bursă, fie din capitala țării, sau la o bursă regională.

Bursa de valori asigură transformarea capitalului real în capital bănesc și invers. De asemenea, bursa transferă unele capitaluri individuale dintr-o întreprindere în alta sau

Scanned with OKEN Scanner

dintr-o țară în alta. (**Exemple.**) Bursa asigură procesul de concentrare a puterii economice, prin ***pachetul de control al acțiunilor***, care înseamnă numărul minim de acțiuni care asigură posesorului posibilitatea de a dispune de majoritatea voturilor în adunarea generală a acționarilor și numirea Consiliului de administrație. Pachetul de control se realizează prin cumpărarea treptată de către un agent economic a titlurilor unei firme, sau rapid prin ***oferta publică de cumpărare***.

Bursa este un barometru al stării economice (a se explica).

În afara bursei de valori, mai există burse de mărfuri și burse valutare. La bursa de mărfuri se vând și se cumpără mărfuri omogene (ex. ciment, grâu, cafea, fontă, orez etc.). Există și burse specializate pe anumite mărfuri (exemple). Și la bursele de mărfuri operațiunile pot fi ***la vedere*** și ***la termen***.

Bursele valutare sunt piețele pe care se negociază în mod liber valute convertibile.

TESTE-GRILĂ

52. În cazul unei operațiuni bursiere la termen, dacă crește cursul câștigă:

a) cumpărătorul;
b) vânzătorul;
c) ambii;
d) nici unul.

53. Problemă. Se vând 1.000 de acțiuni la termen, având cursul în momentul tranzacției de 1.000 lei, iar la scadență cursul este de 1.100 lei. Cine câștigă și cât câștigă? 1100 lei - 1000 lei = 100 lei/acțiune × 1.000 acțiuni = 100.000 lei

54. Care din mărfurile de mai jos pot fi vândute la bursa de mărfuri?

a) grâu;
b) confecții;
c) ciment;
d) patofi;
e) bumbac;
f) cafea.

55. Problemă. Pe o piață financiară primară sunt oferite următoarele titluri:

A. acțiune cu valoare nominală de 10.000, dividend scontat 4.000 lei anual;

B. obligațiune cu valoare nominală de 5.000 cu dobândă anuală de 3.000 lei;

C. acțiune cu valoare nominală de 20.000 lei, dividend scontat 10.000 lei.

În condițiile în care rata anuală a dobânzii este de 40%, care din cele 3 titluri este indicat a fi cumpărat?

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 12

PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ

I. CEREREA ŞI OFERTA DE MUNCĂ

Plan

1. Piața muncii - ca întâlnire a cererii şi ofertei de muncă.
2. Cererea şi oferta de muncă, particularități (a-f).

Factorul muncă se asigură de pe piața muncii care funcționează în fiecare țară şi pe plan mondial. Piața muncii se bazează pe întâlnirea cererii şi ofertei de muncă. Cererea de muncă reprezintă nevoia de muncă salariată la un moment dat într-o economie şi se exprimă prin numărul locurilor de muncă. Oferta de muncă reprezintă disponibilitățile de muncă salariată. Ea este formată din munca pe care o pot depune membrii societății în condiții salariale, ea se exprimă prin numărul celor apți de muncă sau populația aptă disponibilă din care se scad femeile casnice, studenții, militarii în termen şi cei care nu doresc să se angajeze.

Cererea şi oferta de muncă au o serie de aspecte sau particularități specifice:

a) pe termen scurt cererea de muncă este invariabilă (constantă) deoarece crearea de noi locuri de muncă presupune o perioadă de timp;

b) oferta de muncă se formează într-un timp îndelungat până când fiecare generație de oameni ajunge la vârsta de angajare;

c) posesorii forței de muncă au o mobilitate redusă neputându-se deplasa dintr-o localitate în alta şi nu-şi pot schimba uşor munca avută; oferta de muncă depinzând de vârstă, sex, starea sănătății etc.;

d) oferta de muncă este perisabilă, având caracter rigid, deoarece omul trebuie să trăiască, nu poate aştepta oricât angajarea;

e) generațiile de tineri nu sunt simple mărfuri, deoarece, cum spune P. Samuelson: "omul este mai mult decât o marfă";

f) cererea şi oferta de muncă nu sunt omogene, nu se pot substitui, ele se compun din grupuri neomogene, neconcurențiale.

Piața muncii se desfăşoară în două trepte sau faze. Prima fază se manifestă pe ansamblul economiei, iar a doua la nivelul unei firme sau întreprinderi.

II. SALARIUL

Plan

1. Definiția salariului:
   - diferite păreri cu privire la salariu;
   - salariu: cost şi venit;
   - tendințe de egalizare şi de diferențiere a salariilor.

Scanned with OKEN Scanner

2. Salariul nominal și salariul real:
   - factorii de care depinde salariul real;
   - salariul colectiv și salariul social;
   - factorii indirecți care influențează mărimea și dinamica salariului.

Pentru contribuția adusă la desfășurarea oricărei activități, posesorul muncii - cel ce muncește - primește o sumă de bani denumită salariu.

S-au dat mai multe explicații cu privire la salariu: unii consideră salariul drept plată pentru închirierea muncii; alții consideră salariul drept preț pentru cumpărarea mărfii, forță de muncă, iar alții susțin că salariul este o sumă plătită celui care își închiriază serviciile și salariul se formează ca și prețul oricărei mărfi; așa că atunci când cererea și oferta de muncă sunt egale, se formează un salariu de echilibru, corespunzător prețului de echilibru. Piața muncii este o piață imperfectă cu situații de monopol, monopson sau oligopol.

Salariul pentru orice firmă reprezintă un ***cost*** - o componentă a costului total de producție, iar pentru salariați reprezintă un ***venit***. Fiind și cost și venit, salariul depinde atât de munca depusă, cât și de rezultatele obținute.

Salariul are două tendințe: una de ***apropiere - egalizare*** și altul de ***diferențiere***. Diferențierea are la bază deosebirile dintre aptitudinile salariaților, precum și diferența dintre munci mai grele și mai ușoare, de noapte, de zi, în mediu toxic etc. Apropierea - egalizarea salariilor survine atunci când diferențele dintre munci se reduc sau dispar, dar nu se poate ajunge însă la o egalizare absolută.

În concluzie, mărimea salariului și diferențele dintre ele, trebuie astfel stabilite încât să păstreze incitația (stimularea) pentru muncă și dorința de ridicare a calificării pentru a obține un salariu mai mare.

Salariul variază pe țări și firme. Pe termen lung, mărimea salariului are tendința generală de creștere, deoarece cresc cheltuielile de instruire și calificare, cheltuielile cu transportul, pentru hrană, locuință etc. ale salariaților. Alt factor care duce la creșterea salariilor este creșterea productivității muncii.

Salariul poate fi privit sub două aspecte: ***salariul nominal*** și ***salariul real***. ***Salariul nominal*** este suma de bani primită de salariat. ***Salariul real*** reprezintă cantitatea de bunuri și servicii care poate fi cumpărată la un moment dat cu salariul nominal. Salariul real este determinat de salariul nominal, în raport direct proporțional și de nivelul prețurilor, în raport invers proporțional (explicație).

Pentru salariat salariul real are cea mai mare importanță. Dacă acesta este prea mic, el va căuta să muncească mai mult, sau să-și schimbe locul de muncă.

Pentru stimularea salariaților, pe lângă salariul individual se mai practică și ***salariul colectiv*** sub forma de participare la beneficiu și ***salariul social***, care se acordă unor salariați, ca ajutor de boală, de șomaj etc.

Mărimea și dinamica salariului sunt influențate și de o serie de factori indirecți, cum sunt: gradul de organizare în sindicate, legislația cu privire la greve, migrația internațională a forței de muncă etc.

Scanned with OKEN Scanner

TESTE-GRILĂ. PROBLEME

56. Dacă salariile nominale şi preţurile la bunurile de consum şi servicii s-au dublat, ce s-a întâmplat cu salariu real?

a) a crescut;
b) a scăzut;
c) a rămas neschimbat.

57. Problemă. În decurs de 1/2 an preţurile bunurilor de consum au crescut cu 30%, iar salariul nominal cu 20%, faţă de perioada anterioară, când era de 80.000 lei lunar. Să se calculeze: a) salariul nominal curent; b) cu cât a crescut sau scăzut salariul real; c) cât ar fi trebuit să reprezinte salariul nominal pentru ca salariul real să rămână constant?

58. Care din enunţurile de mai jos sunt corecte?

a) salariul este un venit;
b) salariul este un cost;
c) salariul este plata muncii;
d) salariul este o componentă a preţului de vânzare.

59. În decurs de un an preţurile bunurilor de consum cresc în medie cu 10%. Salariul nominal este constant. Aceasta înseamnă că:

a) salariul real creşte;
b) valoarea banilor scade;
c) cresc economiile;
d) salariul real scade;
e) creşte cererea de credite;
f) creşte valoarea banilor.

Arătaţi care din combinaţiile de mai jos sunt corecte:

A = a + c
B = b + d
C = d + f.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 13

PROFITUL

I. PROFITUL - REZULTAT AL ACȚIUNII ECONOMICE

Plan

1. Profitul şi determinara lui
   - funcțiile profitului (1, 2).
2. Masa şi rata profitului:
   - formule de calcul;
   - importanța ratei profitului;
   - profit normal şi de monopol;
   - profit legitim şi nelegitim;
   - profit admis.

Raționalitatea activității economice este exprimată de profit, numit şi beneficiu, care reprezintă câştigul bănesc realizat dintr-o activitate.

Profitul se determină ca diferență între ceea ce se încasează şi ce se plăteşte într-o activitate economică sau ca diferență între prețul de vânzare şi costul produsului (serviciului) provenit dintr-o activitate. Dacă prețul de vânzare este egal cu costul nu se obține profit, iar dacă prețul e mai mic decât costul se realizeaă pierderi. Acțiunea economică este condiția obținerii de profit, iar lipsa profitului face imposibilă continuarea activității respective. Profitul este motivația oricărei activități şi criteriul eficienței economice. Profitul este dovada utilității unei activități, iar mărimea lui este măsura acestei utilități.

Profitul îndeplineşte două funcții:

a) stimulează inițiativa şi acceptarea riscului;

b) incită (stimulează) sporirea raționalității (eficienței) cultivând spiritul de economie.

Pe seama profitului se asigură funcționarea unor activități neeconomice, dar necesare societății.

Mărimea profitului se evidențiază cu doi indicatori:

a) ***masa profitului***, respectiv suma profitului unui agent economic, ca diterență între venituri şi cheltuieli;

b) ***rata profitului***, calculată ca raport procentual între masa profitului şi capitalul folosit sau cifra de afaceri, după formulele: Rata pr. $= \frac{P}{C} \cdot 100$ sau $\frac{P}{CA} \cdot 100$, unde P = masa profitului; C = capitalul folosit; CA = cifra de afaceri (totalul încasărilor unei firme).

Rata profitului arată gradul de rentabilitate pe produs, unitate economică, ramură sau economie națională.

Rata profitului este importantă pentru orientarea structurii producției pe produse şi ramuri, fiind căutate acele activități care oferă o rată a profitului cât mai mare şi restrângerea sau abandonarea celor cu profit mai mic.

Profitul este format din ***profitul normal*** (ordinar) şi din ***supraprofit*** sau ***profit de monopol***, peste cel normal, obținut numai de unii agenți economici care dispun de anumite condiții naturale sau economice, pe care alții nu le au şi de care se folosesc, printr-o concurență imperfectă pentru a obține un profit mai mare decât cel normal.

Scanned with OKEN Scanner

Mărimea profitului este suma a două componente: ***profitul legitim*** şi ***profitul nelegitim*** (necâştigat).

Profitul legitim se datoreşte progresului tehnic şi eforturilor agentului economic de a reduce costurile şi de aceea ar trebui să fie scutit de impozit.

Profitul nelegitim se datoreşte nu agentului economic, ci vinderii mărfurilor la preţuri mai mari, câştiguri din inflaţie şi neefectuării unor cheltuieli pentru protecţia mediului.

Profitul este impozabil şi agentul economic dispune de el numai după plata impozitului. Acesta este ***profitul admis*** care se stabileşte de politica statului de a asigura un anumit profit agenţilor economici.

II. POSESORII FACTORILOR DE PRODUCŢIE ŞI PROFITUL

Plan

1. Componentele preţului (C+(C+P)) şi veniturile factorilor de producţie:
   - salariul, profitul şi renta.
2. Funcţia de producţie:
   - piaţa rezultatelor, ieşirilor;
   - piaţa factorilor de producţie (intrărilor).
3. Titularii de profit.
4. Factorii de care depinde mărimea profitului (a, b, c, d, e, f).
5. Importanţa profitului.

Profitul este o parte a preţului unui bun sau serviciu, la fel ca salariul şi celelalte costuri.

Preţul = Costul + Profitul (C+P)

Producerea oricărui bun economic se datoreşte acţiunii tuturor factorilor de producţie: munca, pământul (natura) şi capitalul. De aceea, posesorii factorilor de producţie li se cuvine, fiecăruia, o parte din ceea ce se încasează din vânzarea bunului respectiv. Astfel, posesorului muncii îi revine ***salariul***, al capitalului - ***profitul***, iar celui al pământului - ***renta***. Deci salariul, profitul şi renta sunt formele concrete de venit în economia de piaţă.

Profitul se formează în procesul legăturii dintre factorii de producţie şi rezultatele obţinute prin utilizarea lor. Această legătură dintre intrări şi ieşiri în şi din procesul de producţie constituie o ***lege tehnică numită funcţie de producţie***. Acest proces face legătura dintre două pieţe:

a) ***piaţa rezultatelor*** (***ieşirilor***), adică a bunurilor şi serviciilor obţinute de agenţii economici furnizori sau ofertanţi;

b) ***piaţa factorilor de producţie*** (***intrărilor***), unde aceleaşi firme în calitate de clienţi (cumpărători) sunt purtători ai cererii.

Orice firmă acţionează pe cele două pieţe, cumpărând factori de producţie şi vânzând bunuri economice la anumite preţuri, pe baza cererii şi ofertei.

Titularii de profit sunt posesorii de exploatări industriale, agricole, de unităţi comerciale, bancare, liber profesionişti etc., care participă cu capital într-o activitate economică.

1. Managerul (conducătorul) unei întreprinderi primeşte pentru munca sa de conducere un salariu, care se scade din câştigul total al firmei.

Dacă managerul sau întreprinzătorul participă şi cu un capital, el îşi însuşeşte şi un profit.

2. Atunci când întreprinzătorul împrumută capitalul, plăteşte pentru el o ***dobândă***, care de asemenea, se scade din câştigul total şi ceea ce rămâne este profitul ce i se cuvine.

Scanned with OKEN Scanner

În situația când capitalul aparține mai multor proprietari, profitul se împarte proporțional cu partea de capital a fiecăruia.

3. Atunci când întreprinzătorul participă la o activitate economică cu un teren (pământ sau alt factor natural) pentru acesta va primi ***rentă***.

Dacă întreprinzătorul deține toți factorii de producție, el va însuși întregul câștig sub formă de profit.

Mărimea profitului depinde (este în funcție) de următorii factori:

a) nivelul costului mărfii şi serviciului cu care este invers proporțional;

b) nivelul prețului mărfii şi serviciului cu care este direct proporțional;

c) volumul produselor şi serviciilor realizate cu care este tot direct proporțional;

d) structura produselor şi serviciilor care poate influența direct proporțional sau invers proporțional profitul, după cum produsele au profit mai mare sau mai mic;

e) viteza de rotație a capitalului cu care este direct proporțional;

f) modul cum se împarte valoarea produsului între posesorii factorilor de producție.

După însuşire profitul este folosit pentru lărgirea şi modernizarea producției, autofinanțare şi pentru consum. Profitul este mobilul oricărei activități economice. El face posibilă dezvoltarea şi progresul societății.

TESTE-GRILĂ. PROBLEME

60. Care din enunțurile de mai jos reprezintă forme de venit în economia de piață?

a) prețul;
b) dobânda;
c) capitalul;
d) salariul;
e) economiile;
f) renta;
g) impozitele;
h) profitul;
i) amortizarea

61. Arătați cărui factor de producție îi revine, ca formă de venit:

a) salariul;
b) dobânda;
c) profitul;
d) renta.

62. Problemă. Un agent economic utilizează într-un an următorii factori de producție:

- capital fix în valoare de 20.000 lei (a cărui uzură anuală este de 10%);
- capital circulant în valoare de 300.000 lei;
- salarii plătite în valoare de 5.000.000 lei.

Producția obținută o vinde cu 6.000.000 lei.

Să se calculeze masa profitului şi rata profitului.

63. Problemă. O fabrică are un capital fix de 9 milioane, cu o durată de funcționare (de amortizare totală) de 5 ani. Salariile plătite sunt de 500.000. Profitul anual este de 2 milioane. Capitalul circulant este de 30% din costuri. Să se calculeze: a) valoarea producției anuale; b) rata profitului.

64. Rata profitului arată:

a) gradul de rentabilitate al capitalului utilizat;
b) diferența dintre încasări şi cheltuieli;
c) gradul de competitivitate;
d) capacitatea de concurență.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 14

VENITUL, CONSUMUL ŞI INVESTIŢIILE

I. REZULTATELE ACTIVITĂŢII UMANE

Plan

1. Indicatorii economici (în unităţi fizice şi valorice):
   - la nivel microeconomic şi macroeconomic.
2. Indicatorii macroeconomici:
   - Produsul intern brut (PIB)
   - Produsul naţional brut (PNB)
   - Produsul intern net (PIN) (venitul naţional)
   - Produsul naţional net (PNN).

Rezultatele activităţii umane se concretizează în bunuri şi servicii, care se măsoară cu ajutorul indicatorilor economici. Indicatorul economic este expresia cantitativă a rezultatelor activităţii umane, în unităţi fizice (naturale) şi valorice (monetare). Această măsurare se poate face la nivelul fiecărui agent (microeconomic), la nivel de ramură şi pe întreaga economie (macroeconomic). Indicatorii oferă informaţii pentru analiză, orientare şi decizie în acţiunile economice.

În ţările cu economie de piaţă, la nivel macroeconomic se utilizează două grupe de indicatori finali: ***produsul intern*** şi ***produsul naţional***.

Produsul intern se calculează cu ***produs intern brut*** (PIB) şi ***produsul intern net*** (PIN), iar produsul naţional, ca ***produs naţional brut*** (PNB) şi ***produs naţional net*** (PNN).

PIB = expresia monetară a producţiei finale de bunuri şi servicii create în decursul unei perioade într-o ţară şi se calculează cu diferenţă între valoarea totală a bunurilor şi serviciilor create şi valoarea bunurilor şi serviciilor consumate la producerea lor, numite ***consum intermediar***.

PNB = PIB + producţia agenţilor naţionali care produc în străinătate şi scăzând producţia agenţilor străini făcută în interiorul ţării.

Dacă din PIB sau PNB se scade consumul de capital fix (amortizarea lui) se obţine PIN şi PNN. Deci PIN = PIB – CCF (amortizările), iar PNN = PNB – CCF (amortizarea).

Indicatorii macroeconomici se calculează în preţurile factorilor de producţie şi în preţurile pieţei. Dacă din PNN scădem impozitele indirecte, obţinem venitul naţional (VN).

Scanned with OKEN Scanner

II. VENITUL ŞI CONSUMUL

Plan

1. Venitul şi consumul:
   - dubla calitate a agentului economic;
   - economiile (V = C + S);
   - rata consumului C/V.
2. Factorii de care depinde mărimea cheltuielilor pentru consum:
   - înclinaţia marginală spre consum ΔC/ΔV;
   - legea psihologică a lui Keynes;
   - bugetele de familie (tendinţele consumului).

Venitul se crează prin activitatea agenţilor economici, care au o dublă calitate: de consumatori şi de producători de bunuri şi servicii. Venitul se transformă în cheltuieli pentru consum personal şi cheltuieli pentru cumpărarea de noi factori de producţie, astfel că fiecare agent economic este ***cumpărător-consumator*** şi ***cumpărător-investitor***.

Consumul (C) este folosirea unei părţi din venit pentru cumpărarea de bunuri şi servicii necesare vieţii. Partea din venit peste consum reprezintă economiile (S). Deci V = C + S.

Raportul dintre consum şi venit se numeşte rata consumului (c). c = C/V, de unde rezultă că $C = c \cdot v$.

Mărimea cheltuielilor pentru consum depinde de o serie de factori şi anume:

- mărimea şi dinamica salariilor;
- modificările neprevăzute ale valorii capitalului;
- modificările raportului dintre bunurile prezente şi cele viitoare;
- modificările politicii fiscale (a impozitelor);
- modificările dintre venitul actual şi cel viitor;
- tendinţa oamenilor de a-şi folosi venitul pentru a-şi menţine standardul de viaţă obişnuit;
- înclinaţia oamenilor pentru a face economii;
- tendinţa de creştere a diferenţei dintre venit şi consum pe măsură ce cresc veniturile.

Economistul englez Keynes a formulat o ***lege psihologică fundamentală***, potrivit căreia oamenii înclină să-şi mărească consumul când venitul creşte, dar nu cu cât creşte venitul. Adică la o creştere a venitului (ΔV) are loc o creştere a consumului (ΔC), dar ΔV > ΔC. Raportul ΔC/ΔV se numeşte ***înclinaţia marginală spre consum*** (c′) şi ne arată cu cât creşte consumul la o creştere cu o unitate a venitului.

Economiile se transformă în investiţii (I). Deci, V = C + I.

Consumul de bunuri şi servicii se studiază cu ajutorul ***bugetelor de familie***, în care se urmăreşte consumul de hrană, îmbrăcăminte, locuinţă etc. pe familii, sexe, în mediul urban şi rural etc. în funcţie de venituri. În structura consumului se evidenţiază: consumul de bunuri alimentare şi nealimentare, a bunurilor curente şi a celor de folosinţă îndelungată, a serviciilor. În evoluţia consumului se constată scăderea ponderii cheltuielilor alimentare, menţinerea constantă a cheltuielilor pentru îmbrăcăminte şi creşterea ponderii cheltuielilor pentru servicii.

Scanned with OKEN Scanner

III. ECONOMIILE ŞI INVESTIŢIILE

Plan

1. Investiţiile (nete şi brute):
   - economiile sunt egale cu investiţiile (S = I);
   - înclinaţie marginală spre economii s = ΔS/ΔV;
   - multiplicatorul investiţiilor (K = ΔV/ΔI).
2. ***Factorii*** care stimulează investiţiile.
3. Rolul şi importanţa investiţiilor pentru progresul şi dezvoltarea economică.

Economiile, ca excedent peste cheltuielile pentru consum, sunt folosite pentru investiţii.

Deci V = C + I. Investiţiile sunt partea din venit cheltuită pentru formarea capitalului (creşterea capitalului fix şi a stocurilor); această parte din venit reprezintă ***investiţii nete***, iar dacă la investiţia netă adăugăm şi amortizarea, se obţine ***investiţia brută***.

Economiile (nete) şi investiţiile sunt mărimi egale.

Raportul dintre variaţia economiilor (ΔS) şi variaţia venitului (ΔV) se numeşte ***înclinaţia marginală spre economii*** $s = \frac{\Delta S}{\Delta V}$, ea ne arată cu cât cresc economiile ca urmare a sporirii cu o unitate a venitului.

Raportul dintre creşterea producţiei, a venitului (ΔV) şi sporul investiţiilor (ΔI) se numeşte ***multiplicatorul investiţiilor*** (K) K = ΔV/ΔI. El ne arată că atunci când cresc investiţiile, venitul creşte cu o mărime de K ori mai mare decât sporul investiţiilor. Deci ΔV = K · ΔI. Dacă înlocuim pe ΔC/ΔV cu c′ (înclinaţia marginală spre consum) se obţine $K = \frac{1}{s}$, adică K este egal cu inversul înclinaţiei marginale spre economii (s).

La baza incitaţiei (stimulării) pentru investiţii se află o serie de factori, cum sunt: cererea de investiţii, rata dobânzii, asumarea riscului, existenţa unui număr suficient de întreprinzători optimişti, fluctuaţiile profitului la investiţii, creşterea răspunderii statului, situaţia economiei mondiale, nevoia de a crea rezerve, de a se asigura pentru bătrâneţe, de a beneficia de dobânzi, realizarea unor afaceri în viitor, plăcerea de a lăsa avere moştenitorilor, zgârcenia, prudenţa, prevederea etc.

Investiţiile au un puternic efect de antrenare în toate sectoarele economiei, ele crează noi locuri de muncă, modernizează echipamentele tehnice, sporesc oferta de bunuri şi servicii, asigură condiţii mai bune de muncă.

TESTE-GRILĂ. PROBLEME

65. Care din relaţiile de mai jos sunt adevărate?

a) c′ + s = 1;
b) c′ = s – 1;
c) c – s = 1;
d) c′ = 1 + S.

66. Care din relaţiile de mai jos sunt adevărate?

a) PIN = PIB + amortizarea;
b) PIN = PIB – amortizarea;

c) PNN = PNB + amortizarea;
d) PNN = PNB – amortizarea.

67. Care din relaţiile de mai jos sunt adevărate?

a) V = C – E;
b) V = C + I;
c) E = V – C;
d) I = E;
e) V = C + E;
f) I = V – E;

V = venitul
C = consumul
E = economiile
I = investiţiile.

68. Care dintre enunţurile de mai jos definesc (1) rata consumului, (2) înclinaţia marginală spre consum:

a) creşterea venitului la o unitate din sporul investiţiilor;
b) raportul dintre venit şi consum;
c) raportul dintre consum şi venit;
d) creşterea consumului ca urmare a sporirii cu o unitate a venitului;
e) raportul dintre variaţia consumului şi variaţia venitului.

69. Completaţi tabelul de mai jos:

Înclinaţia marginală spre consum	Înclinaţia marginală spre economii	Multiplicarea investiţiilor
0,5	…	2
…	0,3	…
		2,5
0,8	…	…
…	…	2
3/4	…	…

70. Problemă. În T_0 venitul naţional a fost de 1.000 u.m. În T_1 venitul naţional a crescut cu 50% faţă de T_0. Mutiplicatorul investiţiilor a fost de 2. În T_0, înclinaţia marginală spre economii a fost de 0,3. Să se calculeze:

a) sporul venitului naţional în anul T_1 faţă de anul T_0;
b) sporul consumului în T_1 faţă de T_0;
c) sporul economiilor în T_1 faţă de T_0.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 15

EFICIENȚA ŞI ECHILIBRUL ECONOMIC

I. EFICIENȚA ECONOMICĂ

Plan

1. Conceptul de eficiență economică:
   - formulele de exprimare.
2. Rentabilitatea - formă a eficienței:
   - pragul rentabilității;
   - forme ale eficienței;
   - factori de creştere a eficienței.

Eficiența este o componentă a raționalității care impune ca fiecare agent economic să-şi atingă scopul cu un efort cât mai mic posibil. Deci, eficiența este forma concretă pe care o îmbracă raționalitatea.

Eficiența economică compară eforturile (cheltuielile) cu veniturile obținute. ***Activitatea economică este eficientă atunci când încasările depăşesc cheltuielile făcute.*** Ea exprimă fie ***randamentul*** factorilor de producție, fie consumul de factori de producție pentru obținerea rezultatelor respective

Eficiența economică se determină în două variante: (1) ca un raport între venituri (V) şi factorii de producție consumați (C_F), deci $E = \frac{V}{C_F}$ sau (2) ca raport între factorii de producție consumați şi venitul obținut: $E = \frac{F_C}{V}$.

Atunci când cererea este elastică se urmăreşte prima variantă, iar dacă cererea nu creşte (este inelastică) se alege a 2-a variantă.

În economia de piață se urmăreşte eficiența la nivelul fiecărui agent economic, deoarece ineficiența duce la faliment, care apare în situația când încasările sunt mai mici decât cheltuielile şi ca atare activitatea nu mai poate fi continuată.

O formă a eficienței este ***rentabilitatea***, adică capacitatea unei activități de a produce profit. Pragul minim al rentabilității unei firme este acel punct dincolo de care se produc pierderi. Acest punct sau prag de echilibru al rentabilității îl constituie ecuația: volumul încasărilor = volumul costurilor, dacă factorul al doilea este mai mare decât primul, se produc pierderi.

Rentabilitatea poate exprima eficiența tuturor factorilor de producție consumați sau numai a unui factor de producție şi atunci putem avea ca forme de eficiență productivitatea (randamentul) muncii, a pământului sau a capitalului.

În aprecierea eficienței economice trebuie luate în considerare şi implicațiile sociale, deoarece eficiența este reală numai dacă activitatea nu poluează, de exemplu, mediul natural.

Scanned with OKEN Scanner

Factorii care duc la creşterea eficienţei sunt: cunoaşterea cererii, promovarea tehnologiilor moderne, metode mai bune de management şi gestiune.

II. ECHILIBRUL ECONOMIC

Plan

1. Definiţia echilibrului economic:
   - condiţia echilibrului general (Y = D);
   - echilibru monetar ($Y_m = D_m$);
   - echilibrul de pe piaţa muncii ($Y_L = D_L$).
2. Caracterul teoretic al condiţiilor de echilibru:
   - numai ca tendinţă, în realitate există dezechilibre
3. Situaţiile de dezechilibru:
   - starea de presiune;
   - starea de absorbţie.

Echilibrul este o stare a economiei de piaţă exprimată printr-un anumit raport dintre cererea şi oferta de bunuri economice, bani, capitaluri şi muncă.

Echilibrul economic este starea spre care tinde piaţa bunurilor şi serviciilor, monetară, capitalului şi muncii, atunci când cererea este egală cu oferta, sau diferenţele dintre ele nu depăşesc anumite limite normale, care să genereze dificultăţi grave.

Condiţia de echilibru (generală) pentru economia unei ţări este ca oferta globală (Y) să fie egală cu cererea globală (D), Y = D. În domeniul pieţei bunurilor economice, unde avem de a face cu un consum intern (C), cu investiţii brute (I), cu volumul bunurilor realizate în ţară (Y), cu volumul bunurilor importate (H), cu cererea internă de bunuri (D), cu exportul (E) şi cu economiile (S), condiţia de echilibru se prezintă astfel:

$$Y + H = D + E \text{ sau}$$
$$C + S + H = C + I + E, \text{ adică}$$
$$S + H = I + E \text{ sau}$$
$$S - I = E - H.$$

Echilibrul pieţei monetare este asigurat atunci când cererea (D_m) şi oferta de bani (Y_m) sunt egale: $Y_m = D_m$, iar dacă avem în vedere şi viteza de rotaţie a banilor (V), şi volumul tranzacţiilor (T) şi nivelul preţurilor (P), condiţia de echilibru este MV = PT.

Pe piaţa muncii, condiţia de echilibru este egalitatea dintre cererea de muncă (D_L) şi oferta de muncă (Y_L)

$$Y_L = D_L$$

Condiţiile echilibrului economic sunt doar teoretice deoarece: (a) egalitatea cererii cu oferta se realizează numai cu tendinţă şi nu matematic şi (b) în realitate economia nu se găseşte niciodată în stare de echilibru perfect, întotdeauna sunt de-o parte sau alta, respectiv a cererii sau ofertei, plusuri sau minusuri.

De aceea condiţiile echilibrului economic se realizează prin situaţii de dezechilibru, care se manifestă pe piaţă prin două stări.

Starea de presiune, când oferta este mai mare ca cererea, iar concurenţa este între ofertanţi; această stare generează risipă de bunuri (vânzătorii stau la coadă să vândă).

Scanned with OKEN Scanner

Starea de absorbție, când cererea este mai mare ca oferta, iar concurența este între cumpărători, care stau la coadă pentru a putea cumpăra.

În concluzie, realizarea echilibrului economic necesită din partea agenților economici și a statului măsuri care să ducă atât la maximizarea profiturilor, cât și la îmbunătățirea vieții consumatorilor.

TESTE-GRILĂ

71. Care din afirmațiile de mai jos exprimă eficiența economică?

a) creșterea volumului producției;
b) utilizarea mai bună a capitalului;
c) încasările firmei depășesc cheltuielile;
d) este forma concretă pe care o îmbracă raționalitatea.

72. Criteriul eficienței la nivel microeconomic este:

a) maximizarea volumului de bunuri produse;
b) maximizarea profitului;
c) micșorarea costului de producție;
d) maximizarea salariului.

73. Când există o stare de echilibru economic?

a) când totalul încasărilor din vânzări este cea mai mare;
b) când cererea este egală cu oferta, iar diferențele dintre ele sunt considerate normale;
c) când veniturile sunt egale cu cheltuielile;
d) când profitul obținut este cel mai mare.

74. Care din aprecierile de mai jos reflectă starea de presiune și care starea de absorbție?

a) cererea este mai mare decât oferta;
b) concurența se desfășoară între vânzători;
c) concurența se desfășoară între cumpărători;
d) oferta este mai mare decât cererea;
e) consumatorul nu poate cumpăra tot ceea ce ar dori;
f) vânzătorul caută să-și atragă și să-și selecționeze cumpărătorii.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 16

ŞOMAJUL

I. CE ESTE ŞOMAJUL?

Plan

1. Definirea şomajului:
   - cine sunt consideraţi şomeri.
2. Caracterizarea şomajului prin:
   - nivel;
   - intensitate;
   - durată;
   - structură.
3. Cele două procese de formare a şomajului:
   a) pierderea locurilor de muncă;
   b) creşterea ofertei de muncă.
4. Forme (genuri) de şomaj:
   - şomaj ciclic;
   - şomaj structural;
   - şomaj tehnologic.
5. Şomajul - dezechilibru al pieţii muncii.

Şomajul este un fenomen întâlnit în toate ţările, dar care poate fi diminuat prin anumite măsuri. ***Sunt consideraţi şomeri toţi oamenii apţi de muncă dar care nu găsesc de lucru şi care pot fi angajaţi în anumite momente de dezvoltare economică***. Şomajul apare atunci când oferta de muncă este mai mare decât cererea de muncă.

După definiţia Biroului Internaţional al Muncii este considerat şomer orice persoană de peste 15 ani care (1) este apt de muncă, (2) nu munceşte, (3) este disponibil pentru a se angaja şi (4) caută un loc de muncă.

Şomajul se caracterizează prin:

- ***nivelul său***, care se exprimă ***absolut*** prin numărul şomerilor şi ***relativ***, prin rata şomajului, ca raport procentual dintre numărul şomerilor şi populaţia ocupată;
- ***intensitatea*** şomajului adică: şomaj total, sau şomaj parţial;
- ***durata*** şomajului - perioada de la pierderea locului de muncă până la reluarea lucrului;
- ***structura*** şomajului pe categoria de vârstă, calificare, sex etc.

Şomajul se formează pe baza a două mari procese:

a) pierderea locurilor de către o parte a populaţiei ocupate;
b) creşterea ofertei de muncă.

În cadrul primului proces deosebim mai multe forme (genuri) de şomaj şi anume:

a) ***şomaj ciclic*** cauzat de crize;
b) ***şomaj structural*** datorat modificării structurii economiei;

Scanned with OKEN Scanner

c) ***şomaj tehnologic*** datorat schimbării tehnologiilor vechi cu altele noi.

Şomajul structural poate fi resorbit când economia cunoaşte un avânt, iar celelalte forme pot fi resorbite într-un timp mai îndelungat.

După al doilea război mondial şomajul a fost influenţat de migrarea internaţională a forţei de muncă, dintr-o ţară în alta.

Şomajul este, de fapt, un ***dezechilibru*** de pe piaţa muncii, când oferta de muncă este mai mare decât cererea de muncă. În condiţii de echilibru nu ar exista şomaj, ci doar ***şomaj voluntar*** format din oameni care nu doresc să se angajeze.

II. DIMINUAREA ŞOMAJULUI ŞI A EFECTELOR SALE

Plan

1. Măsurile ce se iau în ţările cu şomaj:
   a) garantarea unui venit minim pentru şomeri;
   b) asigurarea locurilor de muncă pentru reducerea şi lichidarea şomajului.
2. Măsurile (politica) pentru diminuarea şomajului:
   - cele trei grupe de măsuri care privesc:
     a) direct pe şomeri;
     b) populaţia ocupată;
     c) alte măsuri.

Existenţa şomajului pune două mari probleme: (1) pe termen scurt, garantarea unui venit minim pentru şomeri şi (2) pe termen lung, asigurarea de locuri de muncă în vederea reducerii şi lichidării şomajului.

Garantarea unui venit minim pentru şomeri se face cu ***ajutorul*** sau ***indemnizaţia pentru şomaj***, care se plăteşte o anumită perioadă.

Pentru diminuarea şomajului se folosesc o serie de măsuri sau ***politici antişomaj***, care se împart în trei grupe:

1. ***Măsuri care privesc direct pe şomeri*** şi constau în calificarea şi orientarea celor ce caută loc de muncă, acordarea de sprijin de către stat pentru crearea de noi întreprinderi care să ofere locuri de muncă, apoi, crearea de noi locuri de muncă în activităţile publice. Dar diminuarea substanţială a şomajului se poate face numai ***prin investiţii*** care să creeze noi locuri de muncă, mai ales în domenii, ca reciclarea materialelor refolosibile, gestionarea deşeurilor, protecţia resurselor naturale şi a pădurilor, producerea energiei neconvenţionale, depoluarea apelor ş.a.

2. ***Măsuri care privesc populaţia activă*** (ocupată) având drept scop prevenirea şomajului, prin calificarea corespunzătoare şi reducerea timpului de lucru şi a duratei vieţii active, repatrierea emigranţilor. Apoi măsuri de împărţire a muncii la mai mulţi lucrători. Dar soluţia sigură de lichidare a şomajului o constituie numai investiţiile creatoare de noi locuri de muncă.

În cadrul acestor măsuri, un loc important revine garantării locurilor de muncă pentru cei care lucrează.

3. ***Alte măsuri*** pentru diminuarea şomajului se referă la angajarea celor ce caută de lucru, pe termene mai scurte, cu program redus, atipic.

Măsurile pentru diminuarea şomajului figurează în revendicările sindicatelor, alături de garantarea locurilor de muncă şi creşterea salariilor.

Scanned with OKEN Scanner

TESTE GRILĂ. PROBLEME

75. Care din enunţurile de mai jos pot caracteriza şomajul?

a) nivelul;
b) structura pe vârste;
c) durata;
d) creşterea;
e) scăderea;
f) rata;
g) numărul.

76. Care din următoarele forme (genuri) de şomaj pot fi atribuite crizelor economice?

a) şomaj sezonier;
b) şomaj tehnologic;
c) şomaj structural;
d) şomaj ciclic;
e) şomaj natural;
f) şomaj conjunctural.

77. Problemă. Populaţia unei ţări este de 15 milioane persoane, din care 8 milioane apţi de muncă. Populaţia ocupată este de 6 milioane. Din populaţia aptă neocupată 3/4 caută un loc de muncă şi sunt dispuşi să se angajeze imediat. Să se calculeze nivelul absolut şi relativ al şomajului.

78. Care din următoarele procese sunt cauze ale şomajului?

a) creşterea costului vieţii;
b) scăderea importurilor;
c) creşterea ofertei de muncă;
d) creşterea preţurilor;
e) micşorarea cererii de muncă;
f) emigrarea populaţiei autohtone.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 17

INFLAȚIA

I. CE ESTE INFLAȚIA?

Plan

1. Definiția inflației (prin două tendințe).
2. Măsurarea ei, indicele prețului:
   - scăderea puterii de cumpărare a banilor.

Inflația este un dezechilibru care se întâlnește în toate economiile naționale. Inflația se definește ca un dezechilibru de ansamblu al economiei cu două tendințe: ***creșterea generalizată a prețurilor și scăderea puterii de cumpărare a banilor.***

Măsurarea inflației se face cu ajutorul ***indicelui general al prețurilor***, care exprimă creșterea prețurilor.

Indicele prețului unui bun sau serviciu se determină ca un raport procentual între prețul său actual (p_1) și prețul său de la un moment trecut (p_0) după formula: $i_p = \frac{p_1}{p_0} \cdot 100$ (să se calculeze un exemplu cifric de indice al prețurilor, ex. $\frac{1800}{800} \cdot 100 = 225\%$).

Cealaltă tendință ce caracterizează inflația este scăderea puterii de cumpărare a banilor. Aceasta se determină ca raport între masa monetară și nivelul prețurilor arătând câte bunuri și servicii se pot cumpăra cu cantitatea de bani existentă, la un anumit nivel al prețurilor. Deci puterea de cumpărare a banilor $= \frac{\text{masa monetară}}{\text{nivelul prețurilor}}$.

II. MECANISMELE INFLAȚIEI

Plan

1. Cauzele multiple ale inflației.
2. Mecanismele inflației interne:
   - dezechilibru dintre masa monetară și volumul bunurilor și serviciilor produse;
   - cererea nesatisfăcută.
3. Mecanismele inflației importate:
   - influența importului de bunuri mai scumpe;
   - amplificarea prin aceasta a inflației.

Inflația are cauze multiple, cum sunt: creșterea excesivă a creditului, acoperirea deficitelor bugetare, și ale balanței de plăți externe, creșterea costurilor, creșterea salariilor etc. - fenomene și procese care conduc la creșterea masei monetare; o altă cauză a inflației o constituie și scăderea producției de bunuri și servicii.

Scanned with OKEN Scanner

Mecanismul inflației interne are ca punct de plecare dezechilibrul dintre masa monetară excedentară în comparație cu volumul de bunuri și servicii produse. Acest dezechilibru poate proveni fie dintr-o masă monetară excedentară, fie dintr-un volum al bunurilor și serviciilor scăzut, fie din amândouă fenomenele respective.

Dezechilibrul dintre excedentul de masă monetară față de volumul de bunuri și servicii reprezintă, de fapt, o ***cerere nasatisfăcută***, ceea ce duce la o creștere a prețurilor. Elasticitatea ofertei în raport cu disponibilitățile bănești existente constituie factorul decisiv în declanșarea inflației.

Dar, în afara acestui mecanism al inflației interne, există și mecanisme ale inflației importate (aduse din exteriorul țării), care amplifică inflația internă. Astfel, importul unor bunuri la prețuri mai mari ca în trecut și, care sunt folosite la producerea unor bunuri în țară, conduce la creșterea costurilor și a prețurilor, sporind astfel inflația. Cu cât ponderea bunurilor importate este mai mare, cu atât se va amplifica inflația internă. Și invers dacă ponderea importurilor va fi mai mică, cu atât influența asupra inflației va fi mai redusă. Dar, având în vedere că relațiile economice externe sunt tot mai ample, mecanismul inflației importate capătă o importanță sporită.

III. MĂSURI ANTIINFLAȚIONISTE

Plan

1. Consecințele inflației.
2. Măsurile antiinflaționiste.
   Cele două grupe de măsuri:
   a) de protecție contra inflației;
   b) de diminuare și control a inflației.

Inflația are consecințe economice negative asupra societății. Astfel, agenții economici trebuie să plătească la cumpărare prețuri mai mari. Cei mai loviți de inflație sunt agenții economici cu venituri mai mici și fixe, precum și salariații, pensionarii etc. Deoarece puterea de cumpărare a banilor scade, economiile sunt și ele erodate (depreciate) de către inflație.

Dar inflația poate avea și unele consecințe pozitive pentru acei agenți economici, care trebuie să restituie unele credite luate anterior cu bani care au putere de cumpărare mai mică. De asemenea, au avantaje agenții economici care își convertesc (schimbă) banii în monede (valute) mai stabile și apoi după un timp îi transformă în monedă națională.

Pentru combaterea inflației se folosesc o serie de ***măsuri*** (***politici***) ***antiinflaționiste***, care se împart în două mari grupe:

a) Măsuri de apărare sau protecție împotriva creșterii prețurilor și scăderii puterii de cumpărare a banilor, cum sunt: ***indexarea*** veniturilor, îndeosebi a salariilor și pensiilor, adică o creștere a acestora lunară sau trimestrială, astfel încât să acopere parțial sau total creșterea prețurilor și scăderea puterii de cumpărare a banilor. Tot din această grupă mai fac parte: creșterea dobânzilor la economiile păstrate la Bănci sau CEC, acordarea unor compensații, subvenționarea prețurilor la unele produse.

Scanned with OKEN Scanner

b) A doua grupă de măsuri antiinflaționiste se referă la diminuarea și controlul inflației. Aceste măsuri contribuie la refacerea echilibrului economic deteriorat de inflația dintre masa monetară și volumul bunurilor și serviciilor.

Asupra diminuării masei monetare se acționează prin:
- creșterea dobânzii la credite;
- creșterea rezervelor monetare ale băncilor;
- limitarea creditului;
- înghețarea prețurilor și salariilor;
- echilibrarea bugetului de stat și a balanței de plăți externe.

Măsurile care vizează sporirea volumului de bunuri economice sunt:
- dezvoltarea activităților productive pentru a mări oferta de bunuri;
- introducerea în producție de noi bunuri și servicii;
- schimbarea structurii producției pentru a o apropia de structura cererii.

TESTE-GRILĂ

79. Care din afirmațiile de mai jos definesc inflația?

a) creșterea prețurilor la bunurile de lux;
b) reducerea puterii de cumpărare a salariilor;
c) creșterea prețurilor la produsele industriale;
d) creșterea generalizată a prețurilor și scăderea puterii de cumpărare a banilor.

80. Care din măsurile antiinflaționiste de mai jos privesc reducerea masei monetare și care privesc sporirea ofertei de bunuri pe piață?

1. limitarea creditelor;
2. acordarea de avantaje producătorilor;
3. creșterea dobânzilor;
4. introducerea în producție a noi bunuri și servicii;
5. înghețarea salariilor;
6. introducerea progresului tehnic;
7. retragerea de masă monetară;
8. îmbunătățirea calității bunurilor și serviciilor.

81. Când ritmul inflației este ridicat?

a) cresc veniturile agenților economici;
d) sunt afectați salariații;
b) sporește șomajul;
e) se reduce rata dobânzii;
c) crește specula;
f) crește rata dobânzii.

82. Excedentul de masă monetară în raport cu volumul bunurilor economice de pe piață se datorează:

a) scăderii producției;
b) creșterii cererii;
c) scăderii ofertei;

Scanned with OKEN Scanner

d) acțiunilor speculative ale unor agenți economici;
e) emisiunilor suplimentare de monedă;
f) incapacității guvernului de a sesiza evoluția pieții interne.

83. Care din fenomenele și procesele de mai jos sunt consecințe ale inflației?
a) creşterea prețurilor;
e) accelerarea vitezei de rotație a banilor;
b) creşterea cantității bunurilor economice;
f) scăderea salariului real;
c) scăderea puterii de cumpărare a banilor;
g) creşterea chiriilor.
d) creşterea cererii de bunuri economice;

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 18

FLUCTUAȚIILE ACTIVITĂȚII ECONOMICE

I. CARACTERIZAREA CICLICITĂȚII ÎN ECONOMIE

Plan

1. Fluctuația activității economice:
   - fluctuații sezoniere și accidentale;
   - fluctuații ciclice (expansiune și contracție);
   - ciclicitatea - formă de mișcare a economiei.
2. Cauzele ciclicității economice:
   - evoluția eficienței factorilor de producție;
   - explicația expansiunii și contracției economice.

Activitatea economică nu se desfășoară uniform și liniar, ci ea este fluctuantă, adică în unele perioade ea înregistrează creșteri (expansiune), iar în alte perioade - reduceri, stagnări (contracții).

Unele fluctuații economice sunt ***sezoniere***, iar altele ***întâmplătoare*** sau ***accidentale***. Dar, pe lângă acestea, există fluctuații economice ***ciclice***, determinate de factorii interni și care se reproduc cu o anumită regularitate. Astfel de fluctuații numite ciclice se manifestă de la începutul sec. al XIX-lea, constatându-se că perioadele de expansiune alternează cu cele de contracție, repetându-se la anumite intervale de timp.

Ciclicitatea este acea formă de mișcare a activității economice în care se succed alternativ perioadele de expansiune cu cele de contracție.

Cauzele care generează ciclicitatea sunt mai multe, dar rolul determinant îl are modul în care evoluează eficiența (randamentul) factorilor de producție. Astfel, la început eficiența factorilor de producție este mare, ceea ce determină o expansiune sau prosperitate economică. Pentru ca după aceea, eficiența factorilor de producție scade sau stopează ceea ce face ca activitatea economică să se reducă, urmând o perioadă de contracție. În această situație este nevoie de înlocuirea factorilor de producție vechi cu alții noi, care să permită iarăși creșterea economică.

II. CICLUL ECONOMIC ȘI FAZELE SALE

Plan

1. Definiția ciclului economic:
   - fazele ciclului: expansiunea și depresiunea;
   - caracterizarea acestora, criza economică.
2. Recesiunea și boomul (avântul):
   - caracterizarea lor.

Ciclul economic reprezintă perioada de la începutul unei crize economice până la începutul crizei următoare. Ciclul cuprinde mai multe faze. Deosebim, mai întâi faza de

Scanned with OKEN Scanner

expansiune şi apoi faza de ***depresiune***. În faza de expansiune cresc: producția, venitul național, gradul de ocupare a forței de muncă, cursul acțiunilor, salariile, profiturile. Dar această fază de prosperitate nu poate dura la infinit. Eficiența factorilor de producție începe să scadă şi odată cu ea scade şi producția, investițiile, creditul. Apare ***criza economică*** în care producția stagnează, cresc falimentele şi şomajul. Economia intră în faza numită ***depresiune***.

În faza de depresiune întreprinderile reduc costurile de producție, înlocuiesc capitalul fix cu altul nou, încep să facă investiții, modernizează tehnologiile, şi astfel se depăşeşte depresiunea, marcând un punct de cotitură spre o nouă expansiune şi creştere economică.

Rezultă, deci, că în cadrul ciclului economic avem două faze diametral opuse: (1) ***recesiunea***, care include ***criza*** şi ***depresiunea*** şi (2) ***boomul*** (avântul) care include începutul creşterii şi expansiunea. Dacă în faza de recesiune predomină fenomenele negative, în faza de boom economic are loc o evoluție favorabilă.

Fiecare ciclu economic nu se aseamănă cu altul. Dar evoluția ciclică este o realitate în timp şi în spațiu. Fiecare fază a ciclului îndeplineşte o anumită funcție. Astfel, faza de expansiune asigură progresul economic, iar recesiunea are rolul de a restabili echilibrul, restructurarea şi reînoirea factorilor de producție şi dezvoltarea viitoare a economiei.

III. POLITICI GUVERNAMENTALE ANTICRIZĂ

Plan

1. Măsuri pentru atenuarea undelor ciclului:
   - instrumentele folosite.
2. Politicile anticriză şi modul de utilizare (după Keynes):
   a) politica cheltuielilor publice;
   b) politica monetară şi de credit;
   c) politica fiscală.

Evoluția ciclică are o determinare obiectivă, dar agenții economici şi guvernele iau măsuri pentru atenuarea undelor ciclului mai ales a depresiunii şi a efectelor negative ale acesteia, folosind ca instrumente de politică economică: cheltuielile publice, sistemul de impozite, rata dobânzii, masa monetară. Aceste măsuri, numite anticriză au fost fundamentate de economistul englez Keynes şi constau în:

1. ***Politica cheltuielilor publice***, care se bazează pe majorarea în faza de depresiune a cheltuielilor de la bugetul de stat şi chiar emisiuni monetare pentru a spori cererea globală, care impulsionează producția şi trecerea la expansiune. Aceste cheltuieli publice se fac pentru achiziții de stat, investiții social-culturale şi investiții în întreprinderi publice.

2. ***Politica monetară şi de credit*** are ca instrumente: rata dobânzii, creditul şi masa bănească. În condiții de boom se majorează rata dobânzii şi se restrâng creditele, ceea ce frânează cererea de bunuri de consum şi a investițiilor. În faza de recesiune se procedează invers: se reduce rata dobânzii şi se sporesc creditele şi masa monetară ceea ce duce la sporirea cererii şi a investițiilor, făcând să crească producția şi gradul de ocupare a forței de muncă.

3. ***Politica fiscală*** (a impozitelor) constă în creşterea impozitelor în faza de boom, frânând cererea de consum şi investițiile, iar în faza de recesiune se reduc impozitele şi taxele, lăsând mai multe venituri asupra agenților economici, ceea ce încurajează consumul şi investițiile.

Scanned with OKEN Scanner

TESTE-GRILĂ

84. Care din evoluțiile de mai jos sunt caracteristice expansiunii și care recesiunii?

a) creşterea gradului de ocupare a forței de muncă;
b) reducerea profitului;
c) creşterea cursului acțiunilor;
d) creşterea falimentalor;
e) creşterea salariilor;
f) scăderea vânzărilor.

85. Ce măsuri trebuie să ia guvernul în faza de recesiune?

a) creşterea ratei dobânzii;
b) scăderea cheltuielilor bugetare;
c) creşterea impozitelor;
d) creşterea masei monetare;
e) majorarea cheltuielilor publice de la bugetul de stat;
f) reducerea ratei dobânzii;
g) creşterea impozitelor;
h) reducerea impozitelor;
i) sporirea ratei dobânzii;
j) reducerea ratei profitului.

86. Care din măsurile de mai jos stimulează cererea pentru bunuri de consum și pentru investiții?

a) mărirea fiscalității (a impozitelor);
b) micşorarea fiscalității;
c) mărirea ratei dobânzii;
d) scăderea ratei dobânzii.

87. Cauzele ciclicității sunt:

a) factori întâmplători;
b) factori naturali;
c) modul specific de evoluție a eficienței utilizării factorilor de producție;
d) politicile greşite ale guvernelor;
e) șomajul și inflația.

88. Care din aprecierile de mai jos referitoare la ciclicitatea economică sunt adevărate?

a) este o consecință a greşelilor de guvernare;
b) este o evoluție sezonieră;
c) este un fenomen întâmplător, accidental;
d) este forma de mișcare a activității economice în care se succed alternativ expansiunea și contracția economică;
e) este un fenomen datorat războaielor;
f) este un fenomen caracteristic țărilor sărace.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 19

STATUL ŞI ECONOMIA

I. STATUL ŞI ECONOMIA DE PIAŢĂ

Plan

1. Statul ca agent economic.
2. Forme ale implicaţiei (intervenţiei) statului în economie:
   - la nivel microeconomic;
   - la nivel macroeconomic.
3. Limitele implicării statului în economie (a, b, c).

Faţă de economia de piaţă statul nu poate fi doar un simplu observator, ci el se implică (intervine) în economie direct sau indirect. În acest sens, statul are rol de agent economic în calitate de producător şi consumator, partener în operaţii de schimb, titular de emisiune monetară, realizator al protecţiei sociale şi executant al bugetului.

Statul asigură cadru juridico-legislativ al desfăşurării liberei iniţiative; el ia măsuri pentru a susţine economia, acordă subvenţii, mediază conflictele de muncă. Statul se implică în economie şi prin firmele care aparţin lui, dar care se încadrează în economia de piaţă; statul plăteşte salariile celor din administraţia publică şi încasează impozite de la agenţii economici, statul finanţează unele investiţii.

Intervenţia statului în economie este bidirecţională: la nivel macroeconomic şi la nivel microeconomic. Prima direcţie este cea mai importantă, deoarece prin aceasta se înlătură unele dezechilibre macroeconomice, cum sunt: crizele, inflaţia, şomajul, se asigură protecţia socială şi dezvoltarea generală a economiei.

Intervenţia statului la nivel microeconomic este mai modestă şi are în vedere gestionarea proprietăţii publice, fixarea unor preţuri şi salarii.

Implicarea statului în economia de piaţă este însă limitată de trei împrejurări:

a) ea este rezultatul unui raport de interese între cei pro şi cei contra intervenţiei statului în economie;

b) economia în ansamblul ei este formată din acţiunea unor milioane de agenţi economici cărora statul nu le poate dicta ce să facă, libertatea lor este sacră şi inviolabilă;

c) organele administraţiei de stat, centrale şi locale, pot să acţioneze numai cât le permite autonomia lor.

Intervenţia statului în economie foloseşte ca mijloace sau pârghii economice: bugetul, sistemul fiscal, creditul, programarea economică.

Scanned with OKEN Scanner

II. RESURSELE FINANCIARE ALE STATULUI ŞI UTILIZAREA LOR

Plan

1. Bugetul central şi resursele financiare ale statului:
   - definiţia bugetului;
   - veniturile şi cheltuielile bugetului;
   - sursele acestora, capitolele de venituri şi cheltuieli bugetare.
2. Tipurile de buget:
   - echilibrat, deficitar, excedentar;
   - problema impozitelor.

Cea mai amplă implicare a statului în economia de piaţă se face prin resursele financiare, de formare şi cheltuire a acestora şi care se concretizează în bugetul central, elaborat de guvern şi bugetele locale, elaborate de administraţiile locale (oraşe, comune, judeţe).

Bugetul reprezintă un tablou sau balanţă cu două părţi: venituri şi cheltuieli, detaliate pe surse (capitole) de venituri şi cheltuieli.

Principalele capitole de venituri sunt: impozite şi taxe pe salarii, venituri industriale, agricole, comerciale, bancare etc., cotizaţii pentru asigurări sociale şi venituri de la întreprinderile de stat.

La cheltuieli capitolele sunt: funcţionarea administraţiei publice, apărarea ţării (armata), învăţământ, sănătatea, asigurări şi asistenţă socială, locuinţe, afaceri economice.

La venituri ponderea cea mai mare o au impozitele (până la 70%), iar la cheltuieli, asigurările sociale (până la 47%) şi apărarea, care în ţările dezvoltate este de până la 24%.

În elaborarea şi executarea bugetului se urmăreşte echilibrarea celor două părţi (veniturile cu cheltuielile), în acest sens, când cele două părţi sunt egale, bugetul este ***echilibrat***. Dacă cheltuielile sunt mai mari decât veniturile bugetul este ***deficitar***, iar dacă veniturile sunt mai mari decât cheltuielile, bugetul este ***excedentar***.

În cadrul bugetului deficitar, statul recurge la împrumuturi interne şi externe, sau la emisiune monetară fără acoperire (inflaţie). Împrumuturile pentru acoperirea deficitului bugetului constituie ***datoria publică***.

Efectele deficitului bugetar pe termen scurt pot fi pozitive, dar pe termen lung, efectele sunt negative. Însă şi bugetul excedentar peste un anumit nivel are efecte negative, deoarece lasă nefolosite o serie de resurse financiare.

Cerinţele economice şi sociale, tot mai numeroase şi mari impun o creştere a veniturilor bugetului şi prin urmare, creşterea impozitelor. Dar creşterea impozitelor diminuează veniturile agenţilor economici necesare consumului şi investiţiilor. Iar micşorarea impozitelor duce la scăderea veniturilor statului, care nu mai poate face faţă unor programe sociale. De aceea, stabilirea corectă a impozitelor este o problemă de mare importanţă, prin care trebuie să se realizeze un echilibru între veniturile agenţilor economici şi sursele de venituri bugetare.

Scanned with OKEN Scanner

III. PROGRAMAREA ECONOMICĂ

Plan

1. Programele economice de ansamblu sau regionale:
   - caracterul lor orientativ, fără a sufoca libera inițiativă;
   - programare şi prognozare.
2. Cele 3 planuri ale programării economice:
   - recomandări;
   - constituirea de resurse;
   - alocare şi folosire a resurselor.

O altă formă de intervenție a statului în economie este programarea economică.

Astfel, statul întocmeşte programe economice de ansamblu, prin care se urmăreşte o intervenție în economie pentru a contracara unele efecte negative ale mecanismului concurențial. În acest sens, statul se ocupă de protecția mediului, de combaterea inflației şi a şomajului, de protecția socială etc.

Programele elaborate de stat au pentru agenții economici un caracter ***orientativ***, de recomandare. Există programare şi prognozare. Programarea se referă la o acțiune prezentă, pe când prognozarea prevede o dezvoltare pe termen lung.

Programele se fac la nivel național sau regional, pe anumite zone sau domenii privind ieşirea din crize, combaterea şomajului sau a inflației etc.

Prin programarea economică statul intervine pe trei planuri: 1) recomandări pentru agenții economici; 2) prin constituirea de resurse şi 3) prin alocare şi folosire a resurselor.

Programele economice nu sufocă libera inițiativă, ci numai folosirea unor pârghii ale economiei de piață, cum sunt: prețul, creditul, dobânda, profitul ş.a.

Programarea economică s-a dezvoltat după cel de-al doilea război mondial în țările din Vestul Europei. Azi ea se practică în toate țările cu economie de piață.

TESTE-GRILĂ

89. Care din enunțurile de mai jos reprezintă forme de intervenție a statului în economie?

a) producător al unor bunuri economice;
b) consumator pentru unii agenți economici;
c) partener pentru unii agenți economici;
d) proprietar al unor întreprinderi;
e) planificator al întregii economii naționale;
f) fixarea prețurilor la bunurile de consum;
g) administrator al bugetului public.

90. Ponderea cea mai mare în veniturile bugetului de stat o au:

a) veniturile industriei de stat;
b) impozitele;
c) cotizațiile pentru asigurări sociale;
d) veniturile agricole;
e) veniturile bancare.

Scanned with OKEN Scanner

91. Ponderea cea mai mare în cheltuielile bugetului de stat o au:
a) cheltuielile de apărare;
b) cheltuielile pentru administrație;
c) cheltuielile sociale;
d) cheltuieli pentru investiții.

92. În ce situație arătată mai jos poate să apară datoria publică?
a) când veniturile bugetului de stat sunt mai mari decât cheltuielile;
b) când statul recurge la împrumuturi pentru acoperirea deficitului bugetar;
c) când se fac emisiuni suplimentare de monedă;
d) când cresc exporturile.

93. În economia de piață intervenția statului în economie se realizează prin:
a) planificare centralizată;
b) politica fiscală (a impozitelor);
c) stabilirea cursului valutar;
d) bugetul de stat;
e) programare economică;
f) punerea de acord a cererii cu oferta.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 20

TRANZIȚIA LA ECONOMIA DE PIAȚĂ ÎN ROMÂNIA

I. STAREA GENERALĂ A ECONOMIEI ROMÂNEŞTI

Plan dezvoltat[1]

1. ***Urmările nefavorabile ale economiei socialiste, centralizat-planificate***:
- existența monopolului proprietății de stat;
- conducerea centralizată, totalitar-dictatorială;
- risipirea resurselor țării;
- eficiență economică redusă.

2. ***Dezechilibrele economice cu efecte negative***:
- dintre producția de bunuri de producție şi producția bunurilor de consum;
- dintre producția de materii prime şi energie şi ramurile ce consumă şi valorifică aceste resurse;
- dintre industrie şi agricultură;
- dintre producție de bunuri, servicii şi infrastructură.

3. ***Economia României se află într-o mare criză***, manifestată prin:
- o masă monetară mare şi o ofertă de bunuri şi servicii rămasă în urmă, deci o inflație;
- nivel redus al productivității muncii;
- costuri de producție mari şi calitate slabă a produselor;
- multe întreprinderi sunt nerentabile, falimentare;
- folosirea incompletă a capacităților de producție;
- creşterea şomajului;
- creşterea prețurilor;
- scăderea nivelului de trai al populației.

II. REFORMA ÎN ECONOMIE

1. ***Necesitatea trecerii la economia de piață printr-o reformă economică*** (proces de transformare structurală a proprietății, a conducerii economiei şi reglarea ei de către piață).

1. ***Sarcinile reformei***:

a) Restructurarea proprietății şi asigurarea dreptului de proprietate: al individului, grupurilor sociale şi statului (pluralism).

b) Rentabilizarea activității economice pe baza mecanismelor pieței şi a pârghiilor economice.

---

[1] La lecțiile 20, 21, 23 şi 24 am considerat că ***planurile dezvoltate*** ale acestor teme sunt suficiente pentru însuşirea problemelor de bază.

Scanned with OKEN Scanner

2. ***Scopurile finale ale reformei***:

1. înlăturarea monopolului proprietății de stat;
2. reglarea prin piață și concurență a economiei;
3. manifestarea liberei inițiative;
4. autonomia agenților economici;
5. descentralizarea conducerii economiei;
6. realizarea protecției sociale și măsuri de încadrare în muncă a șomerilor;
7. modernizarea ramurilor ce produc factori de producție;
8. așezarea pe principii de piață a sectoarelor de prelucrare și eliminarea întreprinderilor nerentabile;
9. delimitarea pe criterii de competitivitate a sectoarelor ce acționează în comerțul exterior;
10. organizarea învățământului și cercetării științifice potrivit cerințelor din țările dezvoltate.

3. ***Direcțiile de desfășurare a reformei***:

1. transformarea întreprinderilor de stat în regii autonome și societăți comerciale (a se explica ce sunt regiile autonome și ce sunt societățile comerciale);
2. reconstituirea dreptului de proprietate privată asupra pământului;
3. constituirea de întreprinderi lucrative private și privatizarea întreprinderilor de stat.

În prezent, avem în România trei sectoare economice:
- sectorul public;
- sectorul privat (care trebuie să devină predominant);
- sectorul mixt.

III. COSTURILE SOCIALE ALE TRANZIȚIEI

a) ***Costurile sociale*** (contribuția sau renunțările pe care trebuie să le suporte populația pentru trecerea la economia de piață).

Elementele costurilor sociale:
- abandonarea unor investiții și capacități de producție nerentabile;
- creșterea prețurilor ca urmare a liberalizărilor;
- creșterea șomajului ș.a.

b) ***Măsuri pentru reducerea efectelor negative ale costurilor sociale***:
- sporirea eficienței unor investiții;
- reorientarea unor investiții spre agricultură, industria alimentară, turism și servicii;
- accentuarea factorilor intensivi ai dezvoltării economice;
- modernizarea tehnologiilor;
- ridicarea competitivității produselor.

IV. PROTECȚIA SOCIALĂ

a) Protecția socială reprezintă ansamblul de măsuri luate de stat în vederea asigurării unui trai decent, limitându-se astfel consecințele negative ale costurilor sociale.

b) ***Cele două direcții ale protecției sociale***:

Scanned with OKEN Scanner

1. Protecția populației active, aptă de muncă:
- prin efort propriu;
- crearea de către stat a noi locuri de muncă;
- reducerea săptămânii de lucru;
- admiterea cumulului de funcții;
- ajutoare de șomaj;
- reorientarea și recalificarea șomerilor.

2. ***Protecția celorlalte categorii de populație*** (pensionari, elevi, studenți, invalizi, handicapați).

Pentru aceştia statul trebuie să intervină direct, deoarece aceştia nu-şi pot asigura singuri protecția.

3. ***Protecția socială generală***
- este făcută tot de stat prin asistența sanitară, învățământ, activități sportive.

TESTE-GRILĂ

94. Care din elementele de mai jos pot fi considerate costuri sociale ale tranziției?

a) creşterea şomajului;
b) crearea de noi locuri de muncă;
c) reducerea salariului real;
d) creşterea prețurilor;
e) creşterea inflației;
f) indexarea salariilor;
g) grevele şi conflictele de muncă.

95. Care din enunțurile de mai jos le considerați juste pentru perioada de tranziție?

a) lichidarea proprietății de stat;
b) creşterea ponderii proprietății private până la predominarea ei;
c) restrângerea proprietății publice la strictul necesar;
d) diversificarea formelor de proprietate pe baza eficienței;
e) sporirea ofertei bunurilor de consum;
f) subvenționarea întreprinderilor nerentabile;
g) restructurarea economiei pe baza eficienței.

96. Indicați ramurile cărora nu trebuie să li se acorde prioritate în tranziția la economia de piață.

a) industria grea, uşoară, cu tehnici de vârf;
b) agricultura;
c) comerțul;
d) turismul;
e) transporturile.

97. Procesul tranziției spre economia de piață impune:

a) restructurarea proprietății;
b) lichidarea proprietății publice (de stat);
c) subvenționarea agenților economici nerentabili;
d) înlăturarea şomajului;
e) suportarea unor costuri sociale;
f) renunțarea la intervenția statului în economie;
g) evitarea falimentelor unor societăți comerciale.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 21

PROBLEME GLOBALE ALE ECONOMIEI MONDIALE

I. GLOBALIZAREA PROBLEMELOR OMENIRII

Plan dezvoltat

1. ***Problemele globale ale omenirii sunt acele aspecte fundamentale ale vieții fără de soluționarea cărora nu sunt posibile progresul și bunăstarea tuturor popoarelor.*** Pentru rezolvare acestor probleme este necesară punerea cuceririlor științei în slujba îmbunătățirii vieții oamenilor.

Principalele probleme globale ale omenirii: criza alimentară și subdezvotarea, degradarea mediului natural, creșterea rapidă a populației, energia și materiile prime, marile cheltuieli militare, inflația, crizele, extinderea necontrolată a urbanizării.

2. ***Tendințele acestor probleme*** pot duce la periclitarea vieții pe pământ (ex. creșterea populației, producția de alimente, poluarea mediului, epuizarea resurselor neregenerabile).

Toate acestea impun strategii (măsuri) naționale și mondiale.

II. CRIZA ALIMENTARĂ ȘI SUBDEZVOLTAREA

1. ***Criza alimentară*** (lipsa acută de alimente pentru o mare parte a populației globului).

Forme de manifestare a crizei alimentare:

- producția mondială agricolă deși crește, producția de alimente în țările slab dezvoltate abia se menține constantă;
- nu se asigură necesarul de proteine și calorii în majoritatea regiunilor globului;
- circa o treime din populația globului nu se alimentează corespunzător;
- circa 1/2 din suprafața arabilă a globului nu este cultivată (din lipsă de capital).

2. ***Factorii care frânează creșterea producției alimentare pe locuitor***:

1. costul lucrării terenurilor este foarte mare în unele zone;
2. necesitatea unor pășuni permanente, în regiunile secetoase;
3. pierderea unor suprafețe de teren arabil prin construcții industriale, drumuri etc.;
4. creșterea mai rapidă a populației decât producția agricolă;
5. randamente agricole foarte scăzute în țările subdezvoltate;
6. disponibilul de apă dulce redus;
7. alocarea unor resurse (capitaluri) reduse pentru producția alimentară.

3. ***Depășirea*** (***înlăturarea***) ***crizei alimentare*** (prin acțiuni naționale și internaționale) și anume prin:

- sporirea producției alimentare în țările subdezvoltate;

Scanned with OKEN Scanner

- înfăptuirea "revoluției verzi" (prin tehnici agricole noi);
- pregătirea de specialiști pentru agricultură;
- repartizarea unor venituri (capitaluri) suficiente pentru agricultură;
- mărirea randamentelor factorilor de producție în agricultură;
- reducerea pierderilor de teren arabil.

III. POLUAREA

Plan dezvoltat

1. ***Criza relațiilor dintre om și mediu natural*** (datorată creșterii nevoilor și diversificării activităților umane, a producției militare, a exploatării intensive a resurselor).

- ***Poluarea mediului*** - stare negativă a relațiilor dintre om și mediul natural.

2. ***Forme de poluare***:

- prin arderea combustibililor fosili (cărbune, petrol, gaze) se degajează în atmosferă bioxid de carbon (anual circa 20 miliarde de tone);
- ***efectul de seră*** (încălzirea atmosferei), care au drept consecințe: secetă, ploi torențiale, topirea ghețurilor, ridicarea nivelului mărilor;
- energia nucleară poate produce grave accidente și radiații periculoase pentru oameni;
- crearea unui "gol" în stratul de ozon, datorită fluorocarburilor (razele ultraviolete pot provoca mari pericole pentru viața de pe pământ);
- poluarea cu metale toxice (plumb, mercur) evacuate în cursurile apelor;
- gazele de eșapament poluează atmosfera.

3. ***Poluarea este o problemă globală***, necunoscând granițe naționale (ex. în Groelanda a crescut în ghețuri plumbul).

În concluzie: împotriva poluării din aer, apă și sol trebuie să colaboreze toate țările lumii, care sunt responsabile pentru viitorul vieții pe pământ.

Prevenirea poluării este mai ușor de realizat, prin folosirea unor tehnologii nepoluante, oprirea cursei înamărilor și realizarea dezarmării nucleare.

TESTE-GRILĂ

98. Conținutul crizei alimentare mondiale îl constituie:

a) creșterea mai rapidă a populației, comparativ cu producția agricolă;
b) randamentul agricol scăzut în țările slab dezvoltate;
c) insuficiența apei dulci;
d) lipsa acută de alimente pentru o mare parte a populației globului.

99. Care din aprecierile de mai jos definesc "efectul de seră"?

a) prezența unei "găuri" în stratul de ozon al Pământului;
b) evacuarea de metale toxice în ape și atmosferă;
c) încălzirea atmosferei din cauza bioxidului de carbon (și altor gaze) datorate arderii combustibililor fosili.

Scanned with OKEN Scanner

100. Pentru care din motivele de mai jos prevenirea poluării este mai ieftină decât înlăturarea efectelor acesteia?

a) costă mult mai puțin;
b) este mai ușor de realizat;
c) dezvoltă o economie cu caracter ecologic;
d) evită risipirea unor resurse economice.

101. Problemele globale ale omenirii provin din:

a) faptul că economia mondială este unică;
b) interdependența ce există între toate statele lumii;
c) faptul că o serie de fenomene tehnice și social-economice sunt comune tuturor țărilor lumii;
d) gradul de dezvoltare a țărilor;
e) mărimea țărilor;
f) forma de stat a țărilor.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 22

PIAȚA MONDIALĂ

I. PIAȚA MONDIALĂ ŞI FORMELE EI

Plan

1. Definiția economiei mondiale.
2. Apariția economiei mondiale.
3. Definiția pieței mondiale [formele pieței mondiale (a, b, c, d)].

Ansamblul economiilor naționale ale statelor lumii, privite în interdependența legăturilor economice dintre ele formează ***economia mondială***.

Ea a apărut la sfârşitul sec. al XIX-lea şi începutul sec. al XX-lea, ca urmare a formării statelor independente şi a diviziunii internaționale a muncii.

În cadrul economiei mondiale se derulează fluxuri de bunuri materiale şi servicii, de capitaluri şi de forță de muncă.

Piața mondială reprezintă ansamblul relațiilor de schimb dintre agenții economici din țări diferite, pe baza cererii şi ofertei.

Piața mondială are următoarele forme:

a) ***Comerțul internațional*** de bunuri şi servicii, ca formă principală a pieței mondiale.

b) ***Piața internațională a capitalurilor*** care asigură plasarea în şi din străinătate a unor capitaluri sub formă de investiții directe, împrumuturi şi cumpărări de titluri (hârtii) de valoare.

c) ***Piața mondială a muncii*** generată de migrarea (deplasarea) forței de muncă dintr-o țară în alta pentru a se angaja.

d) ***Piața mondială a produselor ce încorporează un nivel înalt de cunoştințe ştiințifice***, care se dezvoltă foarte rapid (aceasta se referă la tehnologii de vârf, brevete, invenții).

Locul principal pe piața mondială îl are comerțul internațional. Dar în ultimele trei decenii piața mondială a capitalurilor a crescut însă mai mult decât comerțul internațional.

II. COMERȚUL INTERNAȚIONAL

Plan

1. ***Comerțul internațional*** (definiție):
   - exportul şi importul;
   - comerțul invizibil.
2. ***Balanța comercială şi Balanța de plăți*** (echilibrată, excedentară, deficitară).
3. Rolul comerțului internațional pentru dezvoltarea unei țări:
   - procurarea de factori de producție şi bunuri de consum deficitare;
   - asigură piețe de desfacere pentru o parte a producției interne.

Scanned with OKEN Scanner

4. Dezvoltarea comerțului internațional după al doilea război mondial.
5. Sistemul de taxe vamale.
   - Acordul GATT.
6. Piața Comună Vest-europeană, numită azi Uniunea Europeană.

Comerțul internațional cuprinde ansamblul tranzacțiilor de export și de import (a se explica ce înseamnă exportul și importul).

Baza comerțului internațional o constituie tranzacțiile cu bunuri (mărfuri) materiale. Dar în prezent comerțul internațional cuprinde și prestările de servicii, vânzări-cumpărări de licențe, turismul și transporturile internaționale, consignația internațională, colaborarea tehnico-științifică cu străinătatea etc., care constituie ***comerțul invizibil*** (cu servicii).

Balanța comercială cuprinde valoarea totală (și pe grupe de mărfuri) a exportului și importului unei țări. Ea poate fi: ***echilibrată*** când exportul este egal cu importul, ***excedentară*** când exportul depășește importul și ***deficitară***, când importul este mai mare ca exportul.

Balanța comercială deficitară se echilibrează recurgându-se la rezervele valutare proprii sau la împrumuturi externe.

Balanța comercială este o componentă a ***balanței de plăți***, care este un tablou statistico-economic în care se înscriu și se compară totalitatea plăților și încasărilor efectuate de o țară pe o perioadă determinată (an, semestru). Și aceasta poate fi: echilibrată, excedentară sau deficitară.

Participarea eficientă la comerțul internațional este o premisă a dezvoltării și progresului. Prin comerțul internațional, țările își asigură factori de producție și bunuri de consum de care nu dispun sau pe care le-ar produce în țară cu cheltuieli foarte mari. Pe de altă parte, prin intermediul comerțului exterior fiecare țară își asigură o piață de desfacere a unei părți din producția internă.

În perioada postbelică, comerțul mondial a crescut mai repede decât PIB, iar datorită progresului tehnic s-a schimbat structura mărfurilor ce fac obiectul comerțului internațional. Astfel, ponderea cea mai mare o dețin mărfurile industriale cu înalt grad de prelucrare a materiilor prime, care încorporează creație tehnică și muncă superior calificată.

Fiecare țară își elaborează un sistem de ***taxe vamale***, care sunt un gen de impozite care se percep asupra mărfurilor importate. Alături de taxe vamale se utilizează și măsuri netarifare: plafoane cantitative, exigențe de calitate, de protecție a mediului etc.

După al doilea război mondial s-a creat GATT-ul în scopul desfășurării cât mai libere a comerțului internațional, pe baze de concurență loială.

În 1957 s-a constituit din 6 țări vest-europene (Franța, Italia, Germania, Belgia, Olanda și Luxemburg), Piața Comună sau C.E.E., la care, ulterior au mai aderat alte 6 țări (Anglia, Danemarca, Islanda, Grecia, Spania și Portugalia). Piața Comună și-a propus desființarea taxelor vamale și asigurarea în cele 12 țări membre a circulației libere a mărfurilor, capitalurilor și forței de muncă. Azi C. E. E. se numește U. E.

Scanned with OKEN Scanner

III. EFICIENȚA COMERȚULUI EXTERIOR

1. ***Eficiența comerțului exterior*** (este apreciată după raportul dintre efectele obținute și eforturile depuse).
2. ***Indicatorii eficienței comerțului exterior***:
   1. cursul de revenire brut la export;
   2. cursul de revenire brut la import.
3. Căile de creștere a eficienței comerțului exterior (a, b, c, d, e).

Orice operațiune de comerț exterior trebuie judecată după eficiența sa, adică a raportului dintre efectele obținute și eforturile depuse.

Eficiența exportului se apreciază cu indicatorul numit: ***cursul de revenire brut la export*** (C_{re}), adică cheltuiala internă ce se face pentru a obține o unitate valutară. Dacă el este egal sau mai mic decât cursul valutar, operațiunea este eficientă.

$$C_{re} = \frac{P_i + C_c}{P_e},$$ unde P_i = prețul intern (în lei);

C_c = cheltuiala de circulație (transport) până la frontieră, iar P_e = prețul în valută al mărfii (a se calcula un exemplu cifric).

Eficiența importului ne este arătată de ***cursul de revenire brut la import*** (C_{ri}), calculat: $C_{ri} = \frac{P_i - T_i}{P_{iv}}$, unde P_i = prețul produsului (în lei) pe piața internă, T_i = taxele de import (în lei), iar P_{iv} = prețul de import în valută. Acest indicator ne arată cantitatea de monedă națională ce se obține prin vânzarea pe piața internă a mărfii importate cu o unitate valutară. Când acesta este mai mare sau egal cu cursul de schimb valutar operațiunea este eficientă (a se calcula un exemplu cifric).

Eficiența comerțului exterior are însă o arie mai largă exprimând efectul asupra creșterii economice. Această eficiență are, pe lângă efectele imediate, directe și efecte mediate, agregate.

Principalele ***căi de creștere a eficienței comerțului exterior*** sunt:

a) creșterea gradului de prelucrare a mărfurilor;
b) adâncirea specializării producției destinate exportului;
c) ridicarea calității produselor;
d) modernizarea modului de prezentare (ambalare) a mărfurilor;
e) reducerea cheltuielilor de producție, care reduce prețul intern al produselor.

TESTE-GRILĂ. PROBLEME

102. Eficiența economică a exportului depinde de:
a) costul produselor destinate exportului;
b) nivelul prețului pe piața externă;
c) rata inflației interne;
d) formele de proprietate din țara care exportă.

103. Activitatea de comerț exterior este eficientă atunci când:
a) valoarea exportului este mai mare decât a importului;
b) cursul de revenire la import este mai mare decât cursul de schimb;

Scanned with OKEN Scanner

c) cursul de revenire la export este mai mic decât cursul de schimb;
d) cursul de revenire la import este mai mare decât cursul de schimb.

104. Care din aprecierile de mai jos exprimă conținutul noțiunii de economie mondială?
a) totalitatea statelor lumii;
b) totalitatea schimburilor dintre statele lumii;
c) ansamblul economiilor naționale ale statelor lumii privite în interdependența legăturilor economice dintre ele.

105. Problemă. Un agent economic (A) a exportat mărfuri pentru care a încasat 10.000 dolari şi pentru care a cheltuit 2 milioane lei. Alt agent economic (B) a exportat mărfuri pentru care a încasat 20.000 dolari, pentru producerea cărora a cheltuit 3,6 milioane lei, din care 400.000 lei au fost transformați în 2.000 dolari - pentru a cumpăra din străinătate anumite materii prime necesare producerii mărfurilor exportate. Să se determine care dintre cei doi agenți economici are o activitate mai eficientă (mai profitabilă).

106. Care din elementele de mai jos stau la baza formării econmiei mondiale?
a) alianțele economice internaționale;
b) formarea statelor naționale independente;
c) formarea Pieței Comune Vest - Europene;
d) diviziunea internațională a muncii.

107. Comerțul invizibil este:
a) comerțul cu mărfuri;
b) comerțul cu factori de producție;
c) comerțul cu servicii;
d) comerțul cu licențe, brevete;
e) comerțul cu bunuri de consum.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 23

PIAȚA SCHIMBURILOR VALUTARE

I. CEREREA, OFERTA ŞI CURSUL VALUTAR

Piața schimburilor valutare constă în vânzarea-cumpărarea banilor care aparțin diferitelor țări.

Operațiile pe piața schimburilor valutare se fac prin intermediul băncilor.

Sumele de bani pe această piață se află ca depozite bancare, adică bani în cont la instituții financiare.

Cererea şi oferta de valută își au sursa în activitatea băncilor şi ale clienților (persoane fizice sau juridice).

Operațiile de schimb se fac prin transfer telegrafic, pe baza unui ordin, de a se schimba o sumă de bani din depozit într-o altă monedă.

Pentru realizarea operațiilor, băncile își stabilesc cursuri de cumpărare şi de vânzare pentru monede convertibile pe care le afişează şi le comunică zilnic clienților.

II. OPERAȚII PE PIAȚA SCHIMBURILOR VALUTARE

Operațiile de pe piața schimburilor valutare pot fi:

- ***la vedere***, care se efectuează în cel mult două zile lucrătoare de la data realizării tranzacției;
- ***la termen***, care se contractează la cursul existent în momentul respectiv, dar care se finalizează prin livrare şi plată la o dată ulterioară (scadență) convenită de parteneri;
- termenele pot fi 1-6 sau 12 luni.

Cursul la termen este mai ridicat decât cursul de vedere.

III. PIAȚA VALUTARĂ INTERBANCARĂ

În țara noastră piața schimburilor valutare se împarte în două: piața oficială şi piața liberă (interbancară, unde cotația, respectiv cursul monedei naționale se realizează prin licitație).

Ordinele agenților economici pentru cumpărare şi vânzare pot fi: a) la cel mai bun curs sau b) la cursul pe care-l indică agentul economic.

Cursul care se formează în cadrul licitației este un ***curs de echilibru***, ca şi prețul de echilibru (când cererea este egală cu oferta).

Cursul de echilibru este acel curs care permite satisfacerea celui mai mare volum al cererii şi ofertei.

Piața valutară interbancară este un prim pas spre realizarea convetibilității monedei naționale şi desființarea pieței oficiale a schimburilor.

Scanned with OKEN Scanner

TESTE-GRILĂ

108. În condițiile în care la un moment dat, cererea și oferta a două valute liber convertibile sunt egale, care din factorii de mai jos apreciați că vor influența evoluția ulterioară a cursului dintre cele două valute?

a) soldul balanțelor de plăți ale celor două țări;
b) soldul balanțelor comerciale ale celor două țări;
c) puterea economică a fiecărei țări;
d) puterea de cumpărare a fiecăreia dintre cele două valute;
e) ritmul inflației existent în fiecare din cele două țări.

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL 24

RACORDAREA ECONOMIEI ROMÂNEŞTI LA PIAŢA MONDIALĂ

I. DE CE TREBUIE SĂ PARTICIPE O ŢARĂ LA SCHIMBURILE ECONOMICE INTERNAŢIONALE

Plan dezvoltat

1. ***Definiţia economiei naţionale*** (un ansamblu de activităţi economice şi sociale desfăşurate pe baza diviziunii muncii, în cadrul graniţelor statale şi între care există o interacţiune).

Formarea diviziunii muncii în interiorul unei economii naţionale şi dezvoltarea acesteia sunt rezultatul factorilor interni (naţionali) şi externi (internaţionali).

2. ***Factorii interni ai dezvoltării***, cu rol hotărâtor:
- condiţiile naturale;
- bogăţiile solului şi subsolului;
- mărimea teritoriului şi a populaţiei;
- nivelul aparatului de producţie şi diversificarea lui;
- calificarea forţei de muncă, potenţialul de învăţământ şi cercetarea ştiinţifică;
- disponibilul de capital;
- nevoile şi tradiţiile economice.

3. ***Factori externi ai dezvoltării***, care decurg din participarea ţării la diviziunea internaţională a muncii sunt:
- gradul de înzestrare cu resurse naturale şi factori de producţie;
- varietatea tehnologiilor de producţie;
- complexitatea bunurilor şi serviciilor produse.

Acestea diferenţiază ţările lumii; ei putând favoriza sau frâna acţiunea factorilor interni.

Participarea fiecărei ţări la schimburile internaţionale este o necesitate obiectivă.

În lumea contemporană se amplifică interdependenţele dintre ţări. Deci fiecare ţară nu se poate izola de celelalte, ci trebuie să se racordeze la circuitul economic mondial. Căci numai astfel îşi poate satisface nevoia de materii prime şi energie, bunuri de consum, de investiţii, precum şi protecţia mediului înconjurător.

Participarea unei ţări la schimburile mondiale este determinată: (1) de capacitatea de performanţă a propriilor mecanisme economice şi (2) este rezultatul mecanismului de racordare a fiecărei economii naţionale la circuitul economic mondial.

Scanned with OKEN Scanner

II. POSIBILITĂȚI ŞI LIMITE DE RACORDARE A ECONOMIEI LA PIAȚA MONDIALĂ

1. Necesitatea integrării României în economia mondială este o problemă majoră a dezvoltării economiei româneşti, o cerință a trecerii la economia de piață.

Importul de factori de producție deficitari (materii prime, energie, tehnologii) şi bunuri de consum este o cerință de bază a dezvoltării economiei naționale, iar exportul de produse şi servicii competitive pe piața mondială constituie o altă cerință economică.

Racordarea economiei româneşti la economia mondială nu este numai ***necesară***, dar şi ***posibilă***. Dar transformarea posibilității în realitate depinde de libertatea agenților economici, de autonomia lor, de promovarea principiilor economiei de piață.

2. ***Limitele*** (***restricțiile***) racordării României la piața mondială decurg din stadiul actual al economiei româneşti şi anume:

- caracterul energointensiv al producției industriale;
- uzura morală a aparatului tehnic şi al tehnologiilor;
- nivel scăzut al satisfacerii cererii interne;
- practica slabă a marketingului;
- centralizarea relațiilor economice externe;
- cadrul juridic insuficient adaptat cerințelor pieței externe.

3. ***Condițiile racordării la economia mondială.***

Succesul racordării depinde de satisfacerea cererii interne la produsele ce fac obiectul relațiilor economice internaționale, deoarece un grad scăzut de satisfacere a cererii interne frânează exporturile şi favorizează importurile, mărind datoria externă.

Racordarea mai presupune o productivitate ridicată şi crearea de produse competitive care să încorporeze muncă înalt calificată şi tehnologii moderne.

În privința exporturilor, România trebuie să se specializeze în acele domenii, unde cererea internă este satisfăcută.

Importul depinde de posibilitățile oferite de export. Economia națională nu poate exporta din toate produsele, ci numai acelea care sunt competitive pe piața mondială şi la care cererea internă este satisfăcută.

Racordarea economiei noastre naționale la cerințele economiei mondiale presupune şi convertibilitatea leului.

TESTE-GRILĂ

109. Care dintre factorii dezvoltării economice de mai jos sunt considerați interni şi care externi?

a) mărimea teritoriului;
b) disponibilul de capital;
c) varietatea tehnicilor şi tehnologiilor de fabricație;
d) ponderea diferitelor resurse naturale ale fiecărei țări în totalul mondial;
e) bogățiile solului şi subsolului;
f) numărul populației;
g) calificarea forței de muncă;
h) gradul de înzestrare a țării cu factori de producție;
i) oferta externă de capital.

Scanned with OKEN Scanner

110. Care din elementele de mai jos reprezintă pentru România, în etapa actuală, restricţii în participarea la piaţa mondială?

a) calitatea reală a unor bunuri economice;
b) uzura fizică şi morală avansată a capitalului fix;
c) costuri de producţie ridicate la unele bunuri economice;
d) înrăutăţirea situaţiei economiei naţionale.

Scanned with OKEN Scanner

RĂSPUNSURI ŞI REZOLVĂRI ALE TESTELOR ŞI PROBLEMELOR

1) a, c, e, f, g, h - nevoi; b, d, h, i, j - resurse. **2)** b, d. **3)** a, c, d, e. **4)** d. **5)** b, d, f. **6)** c, d, f. **7)** a, c, d, e, h. **8)** a, f - primare; b, d, e, h - intermediare; c, g - finale. **9)** b, c. **10)** f. **11)** d. **12)** d, c, d. **13)** b, f, g, h. **14)** M = 35/5 = 7 miliarde. **15)** V = 120/40 = 3. **16)** c. **17)** b, d, f. **18)** b, c, d, e. **19)** c. **20)** c, d, e, f, g, h. **21)** a, d, f, g, I - capital fix; c, h, j - capital circulant. **22)** a, b, c. **23)** a, c, d. **24)** c. **25)** d. **26)** b, d. **27)** b. **28)** b, d, e. **29)** a, d, f. **30)** CT = 5 mil.; CM = 5 mil./100 = 1.500.000/100 = 15.000 lei; CVT = 3.500.000/100 = = 35.000 lei. **31)** a, b, c, f, h - CF; d, e, g - CV. **32)** $C_m = CT/\Delta Q = 800/5 = 1.600$ lei. **33)** CT = 500, 550, 650, 700; CFM = 300, 150, 75, 33, 3; CVM = 200, 175, 86, 4, 44, 4; CTM = 500, 375, 325, 350; C_m = 0, 50, 100, 100. **34)** b. **35)** c, e. **36)** $W_{medie} = 1.000/100 = 10$; $W_{medie} = 1.080/120 = 9$; $W_{marginală} = 80/20 = 4$. **37)** $W_{mc} = 1.500/20 = 750$; $W_{marginală\ c} = 500/10 = 500$. **38)** b, d. **39)** a, c, d, f. **40)** c pentru că volumul vânzărilor scade; **41)** b pentru că volumul vânzărilor creşte. **42)** b, c. **43)** b, d. **44)** b, e, d. **45)** E = a + c + e. **46)** b. **47)** b, d. **48)** b, d. **49)** b, c, d. **50)** b. **51)** D plătită = 20 mil. · 50/100 = 10 mil. lei; D încasată = 20 mil. · 80/100 = 16 mil. lei; Profitul net = 16 mil. – 10 mil. + 2,5 mil. = 3,5 mil. lei. **52)** a. **53)** cumpărătorul câştigă 100.000 lei. **54)** a, c, e, f. **55)** Bpt. că dă 60%. **56)** c. **57)** a = 96.000 lei; b = sc. cu 10%; c = 104.000 lei; **58)** a, b, c. **59)** B = b + d. **60)** b, d, f, h. **61)** a - muncii; b - capitalului; c - capitalului; d - pământului. **62)** Profitul = Preţul – CT = 6 mil. – 5,32 mil. = 680.000 lei; rata pr. = 280.000/5.320.000 · 100 = 12,5%. **63)** Uzura capitalului fix anuală = 9 mil./5 = 1.800.000 + 500.000 lei = 2.300.000 lei 70% din CT. Printr-o regulă de trei, dacă c. circulant reprezintă 30%, atunci c. circulant = 2.300.000 + 985.714 = 3.285.714 + 2.000.000 = 5.285.714. Rata profitului = 2.000.000/3.285.714 · 100 = 61,4%. **64)** a. **65)** c, d, c. **66)** b, d. **67)** b, c, d, e. **68)** 1 = c; 2 = d, e. **69)** c′ – 0,7; 0,6; 1/2 · s – 0,5; 0,4; 0,2; 1/2; 1/2 · K – 3,5,4. **70)** a = 500 (50% din 1.000) b = 350 (C = V · 0,7 = 500 · 0,7 = 350); c = 150 (500 – 350). **71)** d. **72)** b. **73)** b. **74)** b, d, f - presiune; a, c, e - absorbţie. **75)** a, b, c, f, g. **76)** d. **77)** nivel absolut = 8 – 6 = 2, 3/4 din 2 mil. = 1,5 mil.; nivel relativ, rata ş. = 1,5 mil./6.100 = 25%. **78)** c. **79)** d. **80)** 1, 3, 5, 7 - red. masei m; 2, 4, 6, 8 - sporirea ofertei m. **81)** c, d, f. **82)** a, c, e. **83)** a, c, f, g. **84)** a, c, e = expansiunii; b, d, f - recesiunii. **85)** e, f, h, j. **86)** b, d. **87)** c. **88)** d. **89)** a, b, c, d, g. **90)** b, c. **91)** a, c. **92)** a, b. **93)** b, d. **94)** a, c, d, e. **95)** b, c, d, e, g. **96)** industria grea. **97)** a, d, e. **98)** d. **99)** c. **100)** a, b, c, d. **101)** a, b, c. **102)** a, b). **103)** b, d. **104)** c. **105)** A, $C_{re} = 2.000.000/10.000 = 200$ lei; B, $C_{re} = 3.600.000/2.000 = 180$ lei. Este mai eficient (rentabil) B. **106)** b, d. **107)** c, d. **108)** a, b, d, e. **109)** a, b, e, f, g, h - f. interni; c, i - f. externi. **110)** a, b, c, d.

Scanned with OKEN Scanner

Subiecte date la concursul de admitere la A.S.E. Bucureşti în 1993

1

- Facultatea de Management
- Facultatea de Cibernetică, Statistică şi Informatică Economică

A. Şomajul: concept, caracteristici, cauze, forme.

B. 1) Care sunt factorii mărimii profitului?

2) Libera inițiativă concretizează expresia libertății agenților economici de a exercita:

a) atributele proprietății;

b) presiuni asupra concurenților;

c) acțiuni după bunul lor plac.

3) Inflația este un fenomen complex care poate fi remarcat prin creşterea:

a) notabilă a importurilor;

b) generalizată a prețurilor şi scăderea puterii de cumpărare a banilor;

c) veniturilor agenților economici - ca urmare a sporirii corespunzătoare a producției lor.

4) În momentul T_0 cursul acțiunilor unei firme este de 10.000 lei. Un agent economic vinde 1.000 de acțiuni unui alt agent economic, cu scadența în T_1. La scadență, cursul acțiunilor este de 9.000 lei. Care dintre cei doi participanți la tranzacție câştigă? Cât? Cum explicați câştigul lui?

Tratare şi rezolvări

Subiectul A. Trebuie să cuprindă tratarea următoarelor probleme:

1) Conceptul (definiția) şomajului, cine sunt considerați şomeri.

2) Caracteristicile şomajului (nivel, intensitate, durată, structură).

3) Cauze şi forme ale şomajului (pierderea locurilor de muncă şi creşterea ofertei de muncă; forme: şomaj ciclic, şomaj structural, şomaj tehnologic.

4) Şomajul - expresie a dezechilibrului de pe piața muncii (explicație). Deci, Subiectul A impune tratarea întregului capitol 1 al Lecției - **Şomajul.**

Subiectul B.

1) Se enumeră cei 6 factori (din capitolul 2 al Lecției 12 - **Profitul**).

2) ***Răspunsul corect*** este "a" pentru că asigură dreptul ag. economici de a poseda, de a utiliza, de a dispune şi de a beneficia de uzufructul bunurilor.

3) ***Răspunsul corect*** este "b" deoarece inflația se defineşte prin ambele fenomene ce se manifestă simultan.

4) **Problema.** Câştigul total = $(10.000 - 9.000) \cdot 1.000 = 1.000.000$. Câştigă vânzătorul, deoarece cursul la scadență a scăzut la 9.000 lei.

Scanned with OKEN Scanner

2

- Facultatea de Relații Economice Internaționale
- Facultatea "Tempus" (limbi străine)

A. Cererea și oferta de muncă.

B. 1) Ce reprezintă banii?

2) J. M. Keynes preconizează majorarea cheltuielilor bugetului de stat (chiar și prin emisiuni monetare suplimentare) în faza de depresiune a ciclului economic pentru a:

a) stimularea de mari economii de către întreprinzători;

b) mări cererea globală;

c) încetini, pe cât posibil, creșterea producției.

3) Care din următoarele forme (genuri) de șomaj pot fi atribuite înlocuirii vechilor tehnologii și tehnici cu altele noi?

a) șomajul voluntar;

b) șomajul structural;

c) șomajul tenologic.

4) Se dau următoarele mărimi referitoare la activitatea unei întreprinderi:

Producția (cantități)	0	5	10	12
Costul global (lei)	10.000	30.000	50.000	60.000

Să se calculeze costul mediu (unitar) fix, variabil și total pentru cazul în care producția este de 12 unități.

Tratare și rezolvări

Subiectul A. Trebuie să cuprindă tratarea întregului capitol al lecției ***Piața forței de muncă. Salariul*** și anume:

1) Nevoia de muncă și cererea de muncă;

2) Satisfacerea nevoii de muncă și oferta de muncă;

3) Cererea și oferta de muncă - mărimi dinamice (corelația dezvoltare economică - populație).

4) Particularități ale cererii și ofertei de muncă (a – f).

5) Trepte (faze) ale pieței muncii.

Subiectul B.

1) Banii sunt un etalon, reprezentând expresia generică pentru bancnote și monedă metalică; ei se definesc prin funcțiile lor, fiind un simbol al avuției, ei conferă putere economică deținătorilor lor.

2) ***Răspunsul corect*** este "b" pentru că așa se încurajează cererea, investițiile, producția și trecerea la faza de expansiune.

3) ***Răspunsul corect*** este "c" pentru că înlocuirea vechilor tehnologii cu altele noi necesită lucrători mai puțini.

Scanned with OKEN Scanner

4) **Problema.** Costul global fix este 10.000 (când producţia este egală cu 0); când producţia este 12 unităţi $CFM = \frac{10.000}{12} = 833,30$;

$CVM = \frac{60.000 - 10.000}{12} = \frac{50.000}{12} = 4.166,60$, iar $CMT = \frac{60.000}{12} = 5.000$ lei.

3
- Facultatea de Contabilitate şi Gestiune
- Facultatea de Economia Producţiei Agricole şi Alimentare

A. Munca, natura şi capitalul - factori de producţie.

B. 1) Cum se defineşte inflaţia?

2) Pentru a face faţă concurenţei şi dificultăţilor în faza de depresiune a ciclului economic, agenţii economici:

a) cumpără cantităţi mari de materii prime şi angajează forţă de muncă suplimentară;

b) măresc preţul de vânzare al mărfurilor;

c) reduc costurile, modernizează capitalul fix, tehnologiile şi produsele.

3) Dacă la o scădere a preţului unui bun economic cu 10%, volumul vânzărilor creşte de la 4.000 u. monetare la 5.000, cererea acestui bun este:

a) inelastică;

b) elastică;

c) de elasticitate unitară.

4) O societate comercială realizează zilnic o producţie din vânzarea căreia obţine 500.000 lei. Această producţie îi asigură maximizarea profitului. Costul mediu variabil al firmei este de 500 lei, volumul costurilor fixe este de 150.000 lei. Când volumul producţiei ajunge la 500 produse zilnic, costul mediu al firmei este de 800 lei, costul marginal pentru creşterea, în continuare, a producţiei devenind 1.500 lei.

Volumul producţiei zilnice care maximizează profitul este de: 400, 500 sau mai multe produse?

Tratare şi rezolvări

Subiectul A. Se tratează din Lecţia: ***Factorii de producţie***, capitolele: ***Munca***, ***Natura*** şi ***Capitalul*** în mod complet, conform Manualului sau Sintezei.

Subiectul B.

1) Inflaţia se defineşte prin cele două fenomene: (1) creşterea generalizată a preţurilor şi (2) scăderea puterii de cumpărare a banilor.

2) ***Răspunsul corect*** este "c" pentru că reducerea costurilor în lupta de concurenţă asigură profituri şi noi investiţii putându-se depăşi depresiunea şi trecerea la o fază ascendentă a ciclului economic.

3) ***Răspunsul corect*** este "b" deoarece volumul total valoric al vânzărilor creşte de la 4.000 la 5.000 u. monetare.

Scanned with OKEN Scanner

4) **Problema.** În T_0 profitul este $500.000 - (400 \cdot 500) - 15.000 = 150.000$ lei. În T_1 profitul este $500.000 - (500 \cdot 800) = 100.000$.

Deci, volumul producției care maximizează profitul este de 400 unități.

4

- Facultatea de Comerț
- Facultatea de Economie Generală

A. Piața cu concurență imperfectă. Politici anticoncurențiale.

B. 1) Cum trebuie considerate resursele indiferent de gradul lor de folosire sau refolosire?

2) Mărimea salariului real, în condițiile unui salariu nominal dat, depinde de:

a) nivelul prețurilor;

b) înțelegerea dintre patronat și sindicate când se negociază salariile;

c) dorința salariaților de a trăi mai bine.

3) Din relația $s + c' = 1$ rezultă că raportul dintre sporul economiilor și sporul venitului este un număr:

a) pozitiv și supraunitar;

b) pozitiv dar subunitar;

c) negativ și subunitar.

4) Cu cât trebuie redus costul unui bun în T_1 față de T_0 pentru ca rata profitului să crească cu 300% în perioada respectivă în condițiile în care prețul bunului este în T_0 de 2.000 lei, din care 20% este profitul.

Tratare și rezolvări

Subiectul A. Se cer a fi tratate capitolele referitoare la ***Concurența imperfectă*** și ***Politici anticoncurențiale*** conform Manualului sau Sintezei.

Subiectul B.

1) ***Răspuns***: Indiferent de gradul de folosire sau refolosire, resursele sunt limitate. Deși știința și tehnica oferă posibilități mai bune de utilizare a resurselor, limitarea lor rămâne o problemă principală a omenirii. Căci oricât de rațional ar fi folosite, teoretic, ele se limitează la o cantitate fixă.

2) ***Răspunsul corect*** este "a" pentru că nivelul prețurilor influențează în raport invers proporțional salariul real.

3) ***Răspunsul corect*** este "b" pentru că $0 < s < 1$, iar $c' = 1 - s$.

4) **Problema.** În T_0 profitul ese 20% din $2.000 = 400$ lei.

Costul de producție în $T_0 = 2.000 - 400 = 1.600$ lei.

Rata profitului în $T_0 = \frac{400}{1.600} \cdot 100 = 25\%$.

Creșterea ratei pr. cu 300% înseamnă ca ea să fie de 100%.

Formăm ecuația $\frac{400+x}{1.600-x} \cdot 100 = 100\%$ (adică $\frac{1}{1}$) (deoarece cu cât crește profitul cu atât se reduce costul).

Rezolvând ecuația, $x = 600$, deci costul trebuie redus cu 600 lei.

Scanned with OKEN Scanner

Subiecte date la concursul de admitere la A.S.E. – Bucureşti şi la alte facultăți sau secții cu profil economic din țară, în septembrie 1994

1

A.S.E. - Facultățile: - Cibernetică, Statistică şi Informatică
- Comerț
- Contabilitate şi gestiune

A. Eficiența economică

B. 1) Prin ce se caracterizează piața cu concurență perfectă?

2) Balanța comercială a unei țări este excedentară când:

a) exportul este destinat unui număr de țări care depăşeşte numărul țărilor din care se importă bunuri diferite;

b) exportul este mai diversificat decât importul;

c) se obține surplus de venit în valută din operațiunile de comerț exterior.

3) Prin creşterea producției cu o unitate:

a) sporesc costurile globale fixe;

b) sporesc costurile globale variabile;

c) scad costurile globale variabile.

4) Salariile (S) şi economiile (E) unei familii au evoluat astfel pe trimestre:

	S	E	
Trim. I	80.000	12.500	u.m.
Trim. II	85.000	13.700	u.m.
Trim. III	90.000	15.500	u.m.
Trim. IV	100.000	18.500	u.m.

Determinați înclinația marginală spre consum şi înclinația marginală spre economii în trim. IV.

Tratare şi rezolvări

A. Se cere tratarea completă, după Manual (a se vedea Planul şi Sinteza capitolului cu acelaşi titlu din Lecția ***Eficiența şi echilibrul economic***).

B. 1) Se enumeră şi se caracterizează pe scurt cele 5 trăsături:

- atomicitatea perfectă;
- transparența pefectă;
- omogenitatea produsului;
- intrarea şi ieşirea liberă pe piață;
- perfecta mobilitate a factorilor de producție.

Scanned with OKEN Scanner

2) Răspunsul (varianta) corectă este "c", deoarece în acest caz volumul valoric (în valută) al exportului este mai mare decât al importului.

3) Varianta corectă este "b", deoarece costurile fixe rămân neschimbate la creşterea producţiei.

4) Sporul de venit (ΔV) în trim. IV faţă de trim. III = 100.000 – 90.000 = 10.000.

Sporul de consum (ΔC) = (100.000 – 18.500) – (90.000 – 15.500) = 81.500 – 74.500 = 7.000.

Sporul economiilor (ΔE) = 18.500 – 15.500 = 3.000.

Înclinaţia marginală spre consum = $\Delta C/\Delta V$ = 7.000/10.000 = 0,7.

Înclinaţia marginală spre economii = $\Delta E/\Delta V$ = 3.000/10.000 = 0,3.

2

A.S.E. Facultăţile: - Management
- Relaţii Economice Internaţionale
- Finanţe, Bănci, Asigurări şi Burse de Valori

A. Formele pieţei financiare

B. 1) Ce este elasticitatea cererii şi care sunt factorii care o determină?

2) Costul mediu unitar fix:

a) creşte odată cu sporirea producţiei;

b) scade odată cu creşterea producţiei;

c) scade odată cu scăderea producţiei.

3) În condiţii normale, investiţiile nete sunt egale cu economiile numai la nivelul:

a) unei ţări;

b) unei întreprinderi;

c) unei familii.

4) Venitul (V) şi consumul (C), exprimate în miliarde unităţi monetare, în condiţiile proprii unei ţări au evoluat astfel:

Anul	V	C
I	200	200
II	400	380
III	600	540

- Să se calculeze;

a) nivelul economiilor şi înclinaţia marginală spre economii în anul al II-lea;

b) nivelul economiilor şi înclinaţia marginală spre consum în anul al III-lea.

Tratare şi rezolvări

A. Se tratează complet, după Manual capitolul cu acelaşi titlu din Lecţia ***Piaţa capitalurilor*** (a se vedea ***Planul*** şi ***Sinteza capitolului***).

B. 1) Se dă exact, după manual, definiţia elasticităţii cererii şi se arată factorii care o determină (preţul şi venitul agenţilor economici).

Scanned with OKEN Scanner

2) Varianta corectă este "b", deoarece costul mediu (unitar) fix se calculează împărțind costul fix global la numărul (cantitatea) de produse; ori, costul fix global fiind același, iar producția mai mare, costul fix mediu (unitar) se micșorează.

3) Răspunsul corect este "a", deoarece, în general, pe ansamblul economiei investițiile nete au drept sursă economiile ($V = C + E$, iar $E = I$).

4) Pentru anul II, $E = V - C = 400 - 380 = 20$. Înclinația marginală spre economii $\Delta E/\Delta V = 20/200 = 0,1$.

Pentru anul III, nivelul economiilor = $600 - 540 = 60$. Înclinația marginală spre consum $\Delta C/\Delta V = 160/200 = 0,8$.

3

A.S.E. Facultățile: - Economie generală
- Economia producției agricole și alimentare
- Tempus (în limbi străine)

A. Pluralismul formelor de proprietate. Libera inițiativă.

B. 1) Mecanismul operațiunilor speculative pe piața financiară secundară.

2) Bunurile libere se deosebesc de cele economice pentru că sunt:

a) rezultate din activitatea economică;

b) accesibile prin plata unui preț;

c) virtual nelimitate;

d) sunt rare în raport cu nevoile nelimitate.

3) Printre factorii care acționează asupra incitației pentru investiții se află:

a) starea industriei construcțiilor care trebuie să realizeze obiective de investiții;

b) soldul balanței comerțului exterior;

c) rata dobânzii și raportul ei față de rata rentabilității.

4) În anul t_1 față de t_0, producția de grâu a unei ferme a sporit de la 200.000 t la 218.400, în condițiile în care factorii de producție pământ și capital au rămas neschimbați. Cu cât a sporit productivitatea muncii la ferma respectivă, dacă numărul de zile-om lucrate a crescut de la 1.000 la 1.050?

Tratare și rezolvări

A. Trebuie tratate complet, conform Manualului, cele două capitole din Lecția ***Proprietatea și inițiativa economică*** (a se vedea ***Planurile*** și ***Sintezele celor două capitole***).

B. 1) Se arată că acest mecanism cuprinde operațiunile la termen și care sunt speculative: de două feluri, ***à la baisse*** și ***à la hausse*** cu explicația fiecăreia în parte (cine pe ce mizează).

2) Răspunsul corect este "c", deoarece numai bunurile libere sunt virtual nelimitate.

3) Varianta corectă este "c", deoarece investiția este mai profitabilă (atunci când rata rentabilității este mai mare decât rata dobânzii).

4) $W_0 = 200.000/1.000 = 200$ t/zi; $W = 218.400/1.050 = 208$ t/zi. Creșterea W în t_1 față de $t_0 = 208 - 200 = 8$ t/zi, iar în procente = $208/200 \cdot 100 = 4\%$.

Scanned with OKEN Scanner

4

Universitatea "Babeş-Bolyai" Cluj - Facultatea de Ştiinţe Economice

I. Costul producţiei

II. a) Enumeraţi măsurile antiinflaţioniste care acţionează asupra masei monetare.

b) Indicaţi factorii economici şi extraeconomici de care depinde cursul titlurilor de valoare.

c) Care sunt factorii ce determină mărimea profitului însuşit de posesorii de capital?

d) O bancă acordă sub formă de credite anuale sumele deponenţilor în valoare de 500 milioane lei, percepând o rată anuală a dobânzii de 50%, plătind, în acelaşi timp, deponenţilor o rată a dobânzii de 30%.

Ştiind că profitul realizat reprezintă 75% din câştigul brut al băncii, se cere să se determine cheltuielile de funcţionare ale băncii şi masa profitului (pe an).

Tratare şi rezolvări

I. Acest subiect presupune tratarea întregului capitol cu acelaşi titlu din Lecţia ***Utilizarea factorilor de producţie. Costul producţiei*** (conform Manualului sau ***Sintezei***).

II. a) Se enumeră cele 5 măsuri antiinflaţioniste ce acţionează asupra masei monetare din capitolul ***Măsuri antiinflaţioniste***.

b) Se enumeră aceşti factori din capitolul ***Formele pieţei financiare*** (pag. 70 din Manual).

c) Se enumeră cei 6 factori cuprinşi în capitolul ***Posesorii factorilor de producţie şi profitul***, de la "a" la "f", pag. 84 din Manual.

d) Câştigul brut = dobânda încasată – dobânda plătită.

D încasată = 500.000.000 × 50/100 = 250.000.000 lei.

D plătită = 500.000.000 × 30/100 = 150.000.000 lei.

Profitul brut al băncii = 250.000.000 –150.000.000 = 100.000.000 lei.

Profitul realizat = 100.000.000 × 75/100 = 75.000.000 lei.

Cheltuielile de funcţionare ale băncii = 100.000.000 – 75.000.000 = 25.000.000 lei.

5

Universitatea din Timişoara - Facultatea de Ştiinţe Economice

I. Piaţa.

II. a) Ce sunt factorii de producţie?

b) Prin ce se caracterizează şomajul?

c) Protecţia socială.

d) La sfârşitul unui an calendaristic volumul masei monetare ajunsese la 3.500 miliarde lei, crescând cu 27,5% faţă de cel existent la începutul anului respectiv. În decursul anului salariul mediu nominal pe economie a crescut de la 80.000 lei la 100.000 lei, iar indicele preţurilor a crescut cu 50%.

Scanned with OKEN Scanner

Se cere:
- indicele puterii de cumpărare a banilor;
- indicele de creştere a salariului mediu real, în perioada respectivă.

Tratare şi rezolvări

I. Subiectul presupune tratarea completă a Lecţiei cu acelaşi titlu din Manual, cu toate capitolele respective (a se vedea şi ***Sinteza***).

II. a) Se dă definiţia factorilor de producţie, conform Manualului, p. 22.

b) Se dau caracteristicile şomajului (cele 4 de la pag. 102 - 103 din Manual).

c) Se tratează pe scurt capitolul cu acelaşi titlu din Lecţia ***Tranziţia la economia de piaţă în România*** (a se vedea ***Sinteza***).

d) Indicele puterii de cumpărare a banilor = Indicele creşterii masei monetare/Indicele de creştere a preţurilor = 127,5/150 = 0,85; (a scăzut cu 15%).

Indicele de creştere a salariului real = Indicele salariului nominal/Indicele preţurilor × 100 = 125/150 = 83; (deci a scăzut cu 17%).

6

Universitatea din Oradea - Facultatea de Ştiinţe Economice

1. Masa bănească, puterea de cumpărare şi convertibilitatea monedei.
2. a) Capitalul.

b) Economia naturală şi economia de schimb.

c) Caracterizarea ciclicităţii în economie

Tratare şi rezolvări

1. Subiectul pretinde tratarea, conform Manualului, a celor două capitole ale Lecţiei intitulate ***Banii*** (a se vedea şi ***Sintezele*** acestor capitole).
2. a) Se cere a fi tratat capitolul cu acelaşi titlu din Lecţia ***Factorii de producţie***.

b) Se tratează capitolul cu acelaşi titlu din Lecţia ***Bunurile economice*** (a se vedea ***Sinteza***).

c) Se impune a fi tratat capitolul cu acelaşi titlu din Lecţia ***Fluctuaţiile activităţii economice*** (a se vedea şi ***Sinteza*** respectivă).

7

Facultatea de mecanică - Oradea - Secţia Inginerie economică

1. Ciclul economic şi fazele sale. Politici guvernamentale anticriză.
2. Economiile şi investiţiile.

Scanned with OKEN Scanner

Tratare şi rezolvări

1. Se tratează cele două capitole cu aceleaşi titluri din Lecţia ***Fluctuaţiile activităţii economice*** (a se vedea şi ***Sintezele*** acestor capitole).
2. Se tratează acest capitol din Lecţia ***Venitul, consumul şi investiţiile***.

8

Universitatea din Baia Mare - Secţia de Ştiinţe economice

I. Cererea şi oferta de monedă.
II. Ce este şomajul?

Tratare şi rezolvări

I. Trebuie tratat complet, conform Manualului sau ***Sintezei***, capitolul cu acelaşi titlu din Lecţia ***Piaţa monetară***.
II. Se cere a fi tratat, conform Manualului sau ***Sintezei***, capitolul cu acelaşi titlu din Lecţia ***Şomajul***.

9

Universitatea din Bacău - Secţia Comerţ-Marketing

1. Măsuri antiinflaţioniste.
2. Piaţa cu concurenţă imperfectă.
3. a) Indicatorii mărimii profitului.
   b) Căile de reducere a costurilor.
   c) Formele pieţei mondiale.
   d) Politica fiscală - măsură guvernamentală anticriză.

Tratare şi rezolvări

1. Se cere a fi tratat complet, conform Manualului sau ***Sintezei***, capitolul cu acelaşi titlu din Lecţia ***Inflaţia***.
2. Trebuie tratat capitolul cu acelaşi titlu din Lecţia ***Concurenţa***.
3. a) Trebuie trataţi cei doi indicatori 1) masa profitului şi 2) rata profitului inclusiv formulele, conform Manualului, pag. 80 (a se vedea şi ***Sinteza*** capitolului ***Profitul*** - rezultat al acţiunii economice.

b) Trebuiesc enumerate, conform Manualului, pag. 39, din capitolul ***Costul producţiei***.

c) Se vor arăta cele 4 forme ale pieţei mondiale, conform Manualului, pag. 136-137, din capitolul ***Piaţa mondială şi formele ei***.

d) Se va arăta în ce constă această politică, conform Manualului pag. 116, din capitolul ***Politici anticriză***.

Scanned with OKEN Scanner

10

Universitatea "Transilvania" Braşov
- Facultatea de Ştiinţe Economice
- Facultatea de Inginerie Economică

I. Operaţii pe piaţa monetară. Piaţa monetară şi disponibilităţile băneşti.

II. a) Politici guvernamentale anticriză.

b) Definiţi noţiunile: piaţa la vedere şi piaţa la termen, în cadrul schimburilor valuatare.

c) Un agent produce 100 kg din produsul x. Pentru fabricarea acestei producţii el face următoarele cheltuieli: materii prime - 500 lei, combustibil şi energie pentru fabricaţie - 400 lei, salarii directe - 600 lei, chirii - 150 lei, amortizarea capitalului fix - 250 lei, iluminatul general - 100 lei, încălzirea unităţii - 200 lei. Distribuţia produsului pe piaţă antrenează costuri fixe de 100 lei şi costuri variabile în valoare de 200 lei.

Să se calculeze:

- costurile fixe ale producţiei şi pe unitatea de produs;
- costurile variabile ale întregii producţii şi pe unitatea de produs;
- costurile totale şi pe unitatea de produs.

Tratare şi rezolvări

I. Se tratează complet, conform Manualului sau *Sintezei*, Capitolele 2 şi 3, cu aceleaşi titluri, din Lecţia 10, "PIAŢA MONETARĂ".

II. a) Se tratează complet, conform Manualului sau *Sintezei*, capitolul 3, cu acelaşi titlu al Lecţiei 18, "FLUCTUAŢIILE ACTIVITĂŢII ECONOMICE".

b) Se definesc cele două noţiuni, după Manual, sau *Sinteză*, a se vedea: Lecţia 23, "PIAŢA SCHIMBURILOR VALUTARE", pag. 145-146. "*Piaţa la vedere* constă în vânzarea şi cumpărarea de monede ce trebuie livrate în cel mult două zile lucrătoare de la data încheierii tranzacţiei". *Piaţa la termen* reprezintă vânzări şi cumpărări de monede care se contractează la cursul existent în momentul tranzacţiei, dar care se livrează la o dată ulterioară fixată în momentul când s-a încheiat tranzacţia".

c) *Costurile fixe ale producţiei* = chirii + amortizarea + iluminatul + încălzit + costul fix al distribuţiei = 150 + 250 + 100 + 200 + 100 = 700 lei.

- *Costul fix pe unitatea de produs* - 700/100 = 7 lei;
- *Costurile variabile ale producţiei* = materii prime + combustibil şi energie + salarii directe + costurile variabile ale distribuţiei = 500 + 600 + 200 = 1300 lei;
- *Costurile variabile pe unitatea de produs* = 1300/100 = 13 lei;
- *Costurile totale ale producţiei* = CF + CV = 700 + 1300 = 2000 lei;
- *Costul total pe unitatea de produs* = 2000/100 = 20 lei.

Scanned with OKEN Scanner

11

Universitatea "Ştefan cel Mare" Suceava - Secția de Ştiințe Economice

I. Piața cu concurență perfectă.

II. Ciclul economic şi fazele sale.

III. Bursele de mărfuri şi bursele valutare.

Tratare şi rezolvări

I. Se tratează complet, după Manual sau *Sinteză* capitolul 2, cu acelaşi titlu, din Lecția 9 "CONCURENȚA".

II. Se tratează complet, după Manul sau *Sinteză*, capitolul 2, cu acelaşi titlu, din Lecția 18, "FLUCTUAȚIILE ACTIVITĂȚII ECONOMICE".

III. Se tratează complet *partea finală* a capitolului 3, "Rolul Bursei de valori" din Lecția 11, "PIAȚA CAPITALURILOR", pag. 71-72 din Manual sau partea finală a *Sintezei* capitolului despre "Rolul bursei de valori".

Scanned with OKEN Scanner

ALTE SUBIECTE ANALOAGE CELOR DE CONCURS

1

A. Costul de producție.

B. 1) Ce este proprietatea şi care sunt atributele ei?

2) În raport cu nevoile, resursele sporesc:

a) mai repede;

b) în aceeaşi măsură;

c) mai lent.

Argumentați răspunsul.

3) Puterea de cumpărare a banilor este dată de:

a) cantitatea de aur pe care o reprezintă;

b) viteza de rotație a banilor;

c) cantitatea de bunuri economice ce pot fi cumpărate cu o unitate monetară;

d) calitatea materialului din care sunt confecționați.

4) Două firme, A şi B, produc acelaşi bun ("X"). Firma A produce 1.000 de bucăți din bunul respectiv, iar firma B - 500 bucăți.

Firma A are următoarele cheltuieli de producție:

- materii prime, 200.000 unități monetare
- combustibil, energie 150.000 unități monetare
- salarii 250.000 unități monetare
- amortizarea capitalului fix 150.000 unități monetare
- alte cheltuieli 50.000 unități monetăre.

Firma B are un cost total de producție de 400.000 u.m. Din vânzarea produselor firma A încasează 1 milion u.m., iar firma B - 600.000.

Să se determine care din cele două firme are un grad de rentabilitate mai ridic .t.

Tratare şi rezolvări

A. Se tratează complet întregul capitol despre costul producției (conform Manualui sau *Sintezei*).

B. 1) Se dă definiția proprietății şi se enumeră cele 4 atribute ale ei.

2) Răspunsul corect ese "c", pentru că nevoile au un caracter dinamic, iar resursele sunt limitate în orice moment şi rare.

3) Răspunsul corect este "c".

4) Rentabilitatrea = rata profitului $= \frac{P}{C} \cdot 100$ (P = profitul; C = costul).

La firma A costul de producție este totalul cheltuielilor = 700.000 (costul).

Profitul = Încasările – costul = 1.000.000 – 700.000 = 300.000.

Rata profitului = 300.000/1.000.000 · 100 = 30%.

Scanned with OKEN Scanner

La firma B profitul = 600.000 – 400.000 = 200.000; rata pr. = 20.000/600.000 × 100 = 33,3%; rentabilitatea cea mai mare o are firma B (de 33,3%).

2

A. Productivitatea.

B. 1) Ce este masa monetară şi care sunt componentele ei?

2) În capitalul fix al unei fabrici intră:

a) clădirile folosite pentru producţie;

b) clădirile folosite pentru creşe, cantină sau birouri administrative;

c) magaziile şi depozitele de produse finite;

d) materiile prime;

e) combustibilii.

3) Libera iniţiativă şi libertatea economică se pot manifesta din plin în condiţiile proprietăţii:

a) mixte;

b) publice;

c) private.

Argumentaţi răspunsul.

4) Dacă PIB este de 500 miliarde u.m., consumul intermediar de 200 miliarde u.m., iar amortizarea capitalului fix de 80 miliarde u.m. Cât este PIN?

Tratare şi rezolvări

A. Se tratează complet întregul capitol despre ***Productivitate*** (conform Manualului sau ***Sintezei***).

B. 1) Se defineşte masa monetară şi se arată cele două componente ale sale (banii numerar şi banii de cont).

2) Răspunsurile corecte sunt "a" şi "c".

3) Răspunsul corect este "c", pentru că proprietatea privată stă la baza libertăţii economice şi a iniţiativei libere a proprietarului.

4) Se ştie că PIN = PIB – A; 500 – 80 = 420.

3

A. Cererea şi oferta.

B. 1) Definiţi capitalul fix şi capitalul circulant.

2) În situaţia în care preţul de vânzare al unui bun economic creşte, profitul se măreşte atunci când:

a) costul de producţie mediu (unitar) rămâne constant;

b) costul mediu (unitar) se micşorează;

c) costul de producţie (unitar) se măreşte în aceeaşi proporţie în care creşte preţul.

Scanned with OKEN Scanner

3) Care din caracteristicile de mai jos definesc piaţa cu concurenţă monopolistică?

a) preţul este stabilit de către stat;

b) cererea şi oferta au caracter de atomicitate;

c) produsele de acelaşi fel sunt omogene;

d) produsele de acelaşi fel sunt diferenţiate.

4) Într-o firmă cu 200 salariaţi se obţine o producţie de 20.000 de produse oarecare. Angajându-se încă 20 de salariaţi se obţine o producţie suplimentară de 5.200 produse. Să se calculeze:

a) productivitatea medie a muncii în cele două cazuri;

b) productivitatea marginală a muncii.

Tratare şi rezolvări

A. Se vor trata complet cele două capitole despre ***Cerere*** şi ***Ofertă*** (conform Manualului sau ***Sintezelor***).

B. 1) Se vor da cele două definiţii, a capitalului fix şi a capitalului circular.

2) Răspunsurile corecte sunt: "a" şi "b".

3) Răspunsurile corecte sunt: "b" şi "d".

4) W medie 1. = 20.000/100 = 200; W medie 2. = 25.200/120 = 210.

W marginală = 5200/20 = 260.

4

A. Acţiuni şi obligaţiuni.

B. 1) Definiţi economia de schimb şi arătaţi condiţiile care au generat-o.

2) Rata dobânzii este influenţată, îndeosebi de:

a) mărimea creditului;

b) raportul dintre cererea şi oferta de credit;

c) de prestigiul celui ce împrumută banii, respectiv al băncii creditoare.

3) Bugetul de stat este deficitar atunci când:

a) veniturile sunt mai mari decât cheltuielile;

b) veniturile sunt egale cu cheltuielile;

c) cheltuielile sunt mai mari decât veniturile.

4) O firmă a produs într-o perioadă dată de timp 1.600 produse, efectuând următoarele cheltuieli:

- materii prime	2.000.000 u.m.
- materii auxiliare	500.000 u.m.
- combustibili, energie, apă	600.000 u.m.
- salarii	1.000.000 u.m.

(din care 10% pentru personalul administrativ)

Scanned with OKEN Scanner

- amortizarea capitalului fix 300.000 u.m.
- chirii, iluminat, încălzire 400.000 u.m.

Să se calculeze:

a) costul fix total;

b) costul variabil total;

c) costul mediu (unitar) total.

Tratare şi rezolvări

A. Se tratează complet capitolul despre ***Acţiuni şi obligaţiuni*** (conform Manualului sau Sintezei).

B. 1) Se dă definiţia economiei de schimb şi se arată cele două condiţii care au generat-o: (1) diviziunea socială a muncii şi (2) autonomia, independenţa producătorilor.

2) Răspunsul corect este "b".

3) Răspunsul corect este "c".

4) Costul fix cuprinde cheltuielile cu salariile personalului administrativ (10% din un milion = 100.000) + amortizarea, 300.000 + chirii etc., 500.000, în total 900.000; Costul variabil total cuprinde celelalte cheltuieli (materii prime, auxiliare, combustibil etc., inclusiv 90% din salarii) în total 4.000.000.

Costul mediu total = CT(CF + CV)/1.600 = 4.800.000/1.600 = 3.000

5

A. Piaţa mondială şi formele ei.

B. 1) Ce reprezintă dobânda şi cum se calculează ea?

2) Rata profitului exprimă:

a) volumul profitului;

b) gradul de rentabilitate;

c) eficienţa muncii.

3) Ciclul economic este:

a) fluctuaţia economică accidentală;

b) fluctuaţia economică sezonieră;

c) perioada de la începutul unei crize economice până la începutul celei următoare.

4) Care este cursul de revenire la export, dacă din vânzarea unor mărfuri în exterior s-au încasat 1.500 dolari, iar costul acestora plus transportul până la frontieră au necesitat o cheltuială de 3.000.000 lei.

Tratare şi rezolvări

A. Se tratează întregul capitol cu acelaşi titlu (conform Manualului sau Sintezei).

B. 1) Se dă definiţia dobânzii (ca sumă de bani plătită pentru un credit şi calculul ei = $C \cdot d' \cdot n$ (explicate) (C = suma împrumutată; d′ = rata dobânzii; n = timpul până la scadenţă).

Scanned with OKEN Scanner

2) Răspunsul corect este "b".

3) Răspunsul corect este "c".

4) Cursul de revenire = 3.000.000/1.500 = 2.000 lei/1 dolar.

6

A. Profitul, rezultat al acțiunii economice.

B. 1) Arătați particularitățile specifice ale cererii și ofertei de muncă.

2) Ce este prețul de echilibru?

3) Rata consumului este dată de relația:

a) V/C; b) C/V; c) I/V; d) E/C (explicați răspunsul).

4) Salariul primit de un angajat pe timp de un an a fost de 2.000.000 lei. Dacă în decursul anului respectiv prețurile bunurilor de consum au crescut în medie cu 25%, să se arate ce s-a întâmplat cu salariul real?

Tratare și rezolvări

A. Se impune tratarea completă a capitolului cu același titlu din Lecția ***Profitul*** (conform Manualului sau ***Sintezei***).

B. 1) Trebuie arătate cele 6 particularități (de la a la f) din capitolul despre ***Cererea și oferta de muncă***.

2) Se va da definiția prețului de echilibru din capitolul 4 al Lecției despre ***Piață***.

3) Răspunsul corect este "b", deoarece aceasta exprimă raportul dintre consum și venit, arătând cât reprezintă cheltuielile pentru consum din totalul venitului.

4) Dacă prețurile bunurilor de consum au crescut cu 25% înseamnă că salariul real a scăzut cu 25% (adică 500.000 lei). El putând să-și procure cu salariul său nominal doar ceea ce putea să-și cumpere în anul precedent cu 1.500.000 lei.

7

A. Venitul și consumul

B. 1) Definiți utilitatea și arătați în ce constă utilitatea marginală.

2) Ce este salariul nominal și salariul real; arătați și factorii de care depinde salariul real.

3). În faza de recesiune a ciclului economic se folosesc ca politici anticriză:

a) creșterea ratei dobânzii;

b) reducerea ratei dobânzii;

c) creșterea impozitelor;

d) reducerea impozitelor;

e) majorarea cheltuielilor publice (bugetare);

f) reducerea cheltuielilor publice (bugetare);

e) reducerea creditelor.

Scanned with OKEN Scanner

4) O fabrică de paltoane a produs într-o perioadă de timp dată 1.000 paltoane, făcând următoarele cheltuieli:

- materii prime şi materiale auxiliare 1.100.000 lei
- combustibili, energie 1.000.000 lei
- chirii, încălzit, iluminat 50.000 lei
- salarii 950.000 lei

Preţul de achiziţie a capitalului utilizat a fost de 50 milioane lei, iar amortizarea acestuia inclusă în costul de producţie a fost de 10% din preţul capitalului fix.

La vînzarea produselor se obţine o rentabilitate pe produs de 20% (calculată la costul fiecărui produs).

Să se determine:

a) costul total al producţiei (CT);

b) costul unitar (mediu (CTM);

c) profitul pe produs (bucată) (pr);

d) profitul total (Pr);

e) preţul de vânzare pe bucată (produs);

Tratare şi rezolvări

A. Se tratează întregul capitol cu acelaşi titlu din Lecţia ***Venitul, consumul şi investiţiile*** (conform Manualului sau ***Sintezei***).

B. 1) Se cere a fi dată definiţia utilităţii de la începutul capitolului despre ***Utilitatea bunurilor economice***, precum şi definiţia utilităţii marginale din acelaşi capitol.

2) Se cer a fi date: definiţiile salariului nominal şi al celui real (factorii de care depinde cel din urmă): (1) salariul nominal care îl influenţează în raport direct proporţional şi (2) nivelul preţurilor bunurilor de consum care îl influenţează în raport invers proporţional.

3) Răspunsurile corecte sunt: "b", "d" şi "e".

4) a) CT = 1.100.000 + 1.000.000 + 50.000 + 950.000 + (amortizarea, 10% din 50 mil.) + 5.000.000 = 8.100.000 lei;

b) CTM = 8.100.000/1.000 = 81.000 lei;

c) pr = 81.000 × 20/100 = 16.200 lei;

d) Pr = 16.200 × 1.000 = 16.200.000 lei;

e) Preţul de vânzare pe bucată = 81.000 + 1.620 = 97.200 lei.

8

A. Eficienţa economică.

B. 1) Definiţi inflaţia.

2) Care din relaţia de mai jos exprimă înclinaţia marginală spre consum?

a) C/V; b) I/C; c) ΔC/ΔV.

3) Dacă preţul unui bun economic a scăzut cu 10%, iar cererea a crescut cu 15% şi

Scanned with OKEN Scanner

deci volumul valoric al vânzărilor a crescut, cererea este: a) inelastică; b) elastică; c) de elasticitate unitară.

4) O bancă primeşte spre păstrare de la diverşi agenţi economici o sumă totală de 60 milioane lei, cărora le plăteşte o dobândă cu o rată de 30%, iar în acelaşi timp, din această sumă banca acordă credite (tot de 60 milioane) percepând (încasând) o dobândă de 40% anual.

Să se calculeze profitul net al băncii, ştiind că cheltuielile de administraţie ale băncii în anul respectiv au fost de 3,5 milioane.

Tratare şi rezolvări

A. Se cere a fi tratat întregul capitol cu acelaşi titlu din Lecţia ***Eficienţa şi echilibrul economic*** (conform Manualui sau ***Sintezei***).

B. 1) Se defineşte inflaţia prin cele două procese: (1) creşterea generalizată a preţurilor de consum şi (2) scăderea puterii de cumpărare a banilor.

2) Răspunsul corect este "c".

3) Răspunsul corect este "b".

4) Dobânda încasată este = 60 mil. × 40% = 24 mil.; Dobânda plătită = 60 mil. × 30% = 18 mil. Profitul net = profitul brut – cheltuielile de administraţie = 24 mil. – 18 mil. = 6 mil. – 3,5 mil. = 2,5 mil.

9

A. Ciclul economic şi fazele sale.

B. 1) Definiţi echilibrul economic şi arătaţi condiţia echilibrului economic general.

2) Dacă $c' = 4/5$; $s = ?$; $K = ?$ (c' = rata consumului; s = înclinaţia marginală spre economii; K = multiplicatorul investiţiilor).

3) În care din situaţiile de mai jos o firmă este rentabilă?

a) când obţine profit;

b) când cheltuielile sunt mai mari decât încasările;

c) când încasările sunt mai mari decât cheltuielile.

4) Dacă venitul anual într-o economie a fost în anul T_0 de de 2.000 miliarde u.m., iar consumul 1.900 miliare u.m., iar în anul T_1 de 3.000 miliare u.m. şi consumul de 2.700 miliarde u.m., să se determine nivelul (volumul) economiilor (S) şi înclinaţia marginală spre economii în anul T_1.

Tratare şi rezolvări

A. Se cere a fi tratat întregul capitol cu acelaşi titlu din Lecţia ***Fluctuaţiile activităţii economice*** (conform Manualui sau ***Sinteze***).

B. 1) Se dă definiţia echilibrului economic, ca şi în Carte sau în ***Sinteză*** şi condiţia generală a echilibrului - oferta să fie egală cu cererea Y = D.

2) Răspunsurile corecte: s = 1/5; K = 5.

Scanned with OKEN Scanner

3) Răspunsurile corecte sunt: "a", "c" şi "e".

4) Economiile în anul $T_1 = 3.000 - 2.700 = 300$; înclinaţia marginală spre economii (s) = S/V şi S în anul $T_0 = 200 - 1.900 = 100$; în anul T_1 300; S = 300 – 100 = 200; deci s S/V 00/1.000. Căci V = 300 – 2.000 = 1.000.

10

A. Salariul.

B. 1) Arătaţi pe scurt politicile anticriză.

2) În care din situaţia de mai jos există o stare de absorbţie?

a) când oferta este mai mare decât cererea;

b) când cererea este mai mare decât oferta;

c) când oferta este egală cu cererea.

3) Care din relaţiile de mai jos exprimă rata profitului?

a) costul total/capital; b) încasările/masa profitului × 100; c) masa profitului/costul total × 100; d) profitul total/cifra de afaceri × 100; e) preţul/cost × 100.

4) Dacă venitul în T_1 a fost de 48.000 u.m. şi reprezintă o creştere de 20% faţă de cel din T_0 şi cunoscând că înclinaţia marginală spre consum a fost în $T_1 = 0,8$, iar multiplicatorul investiţiilor ce se vor face este de 2, se cer a fi calculate:

a) sporul consumului;

b) înclinaţia marginală spre economii;

c) sporul economiilor;

d) sporul venitului în anul T_2.

Tratare şi rezolvări

A. Se cere a fi tratat întregul capitol cu acelaşi titlu din Lecţia ***Piaţa forţei de muncă. Salariul*** (conform Manualului sau ***Sintezei***)

B. 1) Se vor arăta cele trei politici anticriză din capitolul cu acelaşi titlu al Lecţiei ***Fluctuaţiile activităţii economice*** (politicile: monetare şi de credit, a cheltuielilor publice şi politica fiscală).

2) Răspunsul corect este "b".

3) Răspunsurile corecte sunt: "c" şi "d",

4) a) ***sporul consumului*** (ΔC): mai întâi calculăm sporul venitului în T_1. Pentru aceasta trebuie să calculăm venitul în T_0. Notăm cu x venitul în T_0 şi formăm ecuaţia: $x + x \cdot 20/100 = 48.000 = 40.000$ sau printr-o regulă de trei simplă: dacă

la 120 îi corespunde 100

la x îi corespunde 48.000; $x = 48.000 \times 100/120 = 40.000$

$\Delta C = c' \cdot \Delta V = 0,8 \times 8.000 = 6.400$ (căci $V_1 - V_0 = 48.000 - 40.000 = 8.000$);

b) ***înclinaţia marginală spre economii*** (s): dacă $s = 1 - c'$, $s = 1 - 0,8 = 0,2$;

c) ***sporul economiilor*** (ΔS): din formula $s = \Delta S/\Delta V$,

$S = s \cdot \Delta V = 0,2 \times 8.000 = 1.600$;

d) ***sporul venitului*** (ΔV) ***în*** T_2: din formula $K = \Delta V/\Delta I$ (şi ştiind că S = I, iar K = 2), rezultă că $\Delta V = K \cdot I = 2 \times 1.600 = 3.200$.

Scanned with OKEN Scanner

nou

Stimate cititor,

Aveţi posibilitatea de a achiziţiona orice lucrare purtînd sigla ALL beneficiind de avantajele oferite de Departamentul Distribuţie al Editurii ALL:

- indiferent de valoarea comenzii, taxele poştale sunt suportate de către editură.
- plata se efectuează la primirea coletului poştal.
- o reducere de 10% pentru o comandă de minimum 3 titluri

informaţii şi comenzi de carte

PRIN POŞTĂ

Destinatar:

Editura **ALL**

Departamentul Distribuţie
str. Ecaterina Teodoroiu, nr. 7,
sector 1, Bucureşti,
telefon 659 53 48, 210 62 30.

Scanned with OKEN Scanner

Prof. univ. dr. Gavril Horja are experiență didactico-pedagogică și de cercetare științifică de peste 35 de ani, din care 20 la catedra de Economie Politică a A.S.E.-București, fiind coautor al unor lucrări de prestigiu ca *"Dicționarul de Economie Politică"* (1974), *"Tratatul de economie contemporană"* (1986) și autor al altor opere de referință.

Lucrarea de față se adresează candidaților la concursul de admitere la A.S.E., precum și la orice facultate sau colegiu cu profil economic. Prin modul original în care este concepută,reprezintă o premieră în domeniu, oferind candidaților *planuri* (*scheme*) de tratare a noțiunilor fundamentale, urmate de *sinteze - rezumat* ale lecțiilor. Fiecare temă este urmată de *teste - grilă* și *probleme* tipice pentru autoevaluare.

Cartea se încheie cu *subiectele* date la concursurile de admitere în 1993 și 1994 la toate facultățile de profil din țară, precum și cu *posibile subiecte* prezentate de autor, urmate de *rezolvările* acestora.

ISBN 973-571-032-3
4490 lei

Scanned with OKEN Scanner